
Arbeidsdepartementet.

**Bilag til st. prp. nr. 1, 1940.
Kap. 724.**

MEDDELTE VASSDRAGSKONSESJONER

(ERVERVS-, REGULERINGS- OG KRAFTLEIETILLATELSER)

XXVI. TILLATELSER MEDDELT I 1939.

Innholdsfortegnelse.

	Side
1. Lyster Sanatorium. (Leie av inntil 700 kW elektrisk energi fra A/S Luster Elektrisitetsverk.) Kgl. resol. av 6 januar 1939	5
2. A/S Skaland Grafittverk. (Forandring i betingelser for erverv og regulering av Fosselven i Senjen, Troms fylke m. v.) Kgl. resol. av 3 februar 1939. Jfr. bind XIX side 80	7
3. Det norske Aktieselskab for Elektrokemisk Industri. (Leie av inntil 3 000 kW elektrisk energi fra A/S Fiskaa Verk, Vest-Agder fylke.) Kgl. resol. av 24 februar 1939. Jfr. bind V s. 71, XII s. 53, XIII s. 48, XVIII s. 25, XXII s. 40 og XXIV s. 102	9
4. Oгна, Varhaug og Nærbø kommuner. (Ytterligere regulering og overføring av Hagavatn m. v. til Oгнаelven, Rogaland fylke). Kgl. resol. av 3 mars 1939. Jfr. bind II s. 251, XVII s. 77	11
5. Odda Smelteverk A/S. (Erverv av 8 035 aksjer i A/S Tyssefaldene.) Kgl. resol. av 17 mars 1939. Jfr. bind XI s. 95 og 117 og XII s. 56 og nr. 19 nedenfor	14
6. A/S Dalen Portland Cementfabrik. (Leie av inntil 4 000 kW elektrisk energi for Langesundsfjordens kommunale Kraftselskap.) Kgl. resol. av 17 mars 1939. Jfr. bind XXI s. 59	18
7. Oslo kommune. (Forandring i vilkårene for erverv av Fossumfoss i Glomma etter kgl. resol. 22 april 1922.) Kgl. resol. av 24 mars 1939. Jfr. bind I s. 57, VIII s. 28	20
8. Aursunden i Glomma. (Forlengelse av reguleringstiden for statsregulering). Kgl. resol. av 14 april 1939. Jfr. bind VIII s. 35	21
9. Nordland Portland Cementfabrik A/S. (Forandring i vilkårene for den meddelse konsesjon på Sørfjordvassdraget i Tysfjord, Nordland fylke.) Kgl. resol. av 14 april 1939. Jfr. bind XV s. 20, bind XV s. 89, XVII s. 60, XXII s. 42 og XXV s. 71	21
10. A/S Norsk Blikvalseverk. (Fornyelse av konsesjon på leie av inntil 3 200 kW elektrisk energi fra Bergens Elektrisitetsverk.) Kgl. resol. av 5 mai 1939. Jfr. bind XVII s. 51	22
11. A/S Osa Fossekompani. (Ytterligere fristforlengelse). Kgl. resol. av 20 mai 1939. Jfr. bind III s. 22, V s. 29, IX s. 99, XIV s. 58, XVIII s. 50	22
12. A/S Bjølvefossen. (Forandring i betingelsene for A/S Bjølvefossens vannfallskonsesjon m. v.) Kgl. resol. av 23 juni 1939. Jfr. bind III s. 47, XIX s. 19	24
13. A/S Døvik—Søiafoss. (Erverv av Døvikfoss m. v. i Modum og Øvre Eiker, Buskerud fylke, samt tillatelse for A/B Holmen—Hellefoss til å inneha mer enn 35 pst. av aksjene i førstnevnte selskap.) Kgl. resolusjon av 23 juni 1939	25
14. Vest-Agder fylkeskommune. (Bortleie av en del av Statens vassrettigheter i Skjerkavassdraget, og om tillatelse til videre regulering av vassdraget.) Kgl. resol. av 30 juni 1939. Jfr. bind XI s. 79, XIX s. 39 og XXIII s. 60	34
15. A/S Risør Træmassefabriker. (Leie av inntil 5 700 kW fra Aust-Agder Kraftverk.) Kgl. resol. av 30 juni 1939. Jfr. bind XII s. 5, XIII s. 113 og 147, XVI s. 15	39
16. A/S Hofsfos Træsliperi og Papirfabrik. (Leie av inntil 300 kW primakraft og 1000 kW spillkraft fra Norderhov komm. Elektrisitetsverk.) Kgl. resol. av 14 juli 1939	42
17. Hammerfest kommune. (1. Overdragelse av A/S Porsas konsesjon på nedre Porsa vassfall i Kvalsund Herred. 2. Bortleie av det staten tilhørende øvre Porsa vassfall.) Kgl. resol. 27 juli 1939. Jfr. bind IV s. 49 og 244, IX s. 70, XI s. 31, XVI s. 11, XVII s. 102 og XX s. 51	44
18. Varangerhalvøyas Kraftselskap. (Regulering av Kongsfjordvassdraget samt overføring til dette av Julelva.) Kgl. resol. av 11 august 1939	49
19. Odda Smelteverk A/S. (Forhøyelse av aksjekapitalen til kr. 2 500 000 samt tillatelse for The British Oxygen C. Ltd. til å overta samtlige de nye aksjer.) Kgl. resol. av 11 august 1939. Jfr. bind XI s. 117, XII s. 56 og nr. 5 ovenfor	55
20. Nøsted Bruk A/S. (Leie av inntil 600 kW elektrisk energi fra Drammens Elektrisitetsverk.) Kgl. resol. av 30 september 1939	56
21. Maudal Kraftanlegg. (Utvidet regulering av Maudalsvassdraget.) Kgl. resol. av 6 oktober 1939. Jfr. bind XV s. 71	58

	Side
22. Glommens og Lågens Brukseierforening. (Ytterligere fristforlengelse vedkommende regulering av Osensjøen.) Kgl. resol. av 13 oktober 1939. Jfr. bind XV s. 42, XIX s. 71, XXIV s. 15 og 147	63
23. O. Mustad & Søn. (Utvidet leie av kraft fra Vardal kommunale Elektrisitetsverk.) Kgl. resol. av 27 oktober 1939. Jfr. bind XIX s. 89 og XXIV s. 135	64
24. Arendals Vassdrags Brugseierforening. (Fornyelse av konsesjoner vedkommende Arendalsvassdragets regulering.) Kgl. resol. av 8 desember 1939. Jfr. bind II s. 66 og 103 og bind XVII s. 104	65
25. Alfred Anderssen Mek. Verksted & Støperi A/S. (Fornyelse av konsesjon på kraftleie fra Vestfold Kraftselskap.) Kgl. resol. av 8 desember 1939. Jfr. bind XX s. 38	68
26. A/S Rjukanfoss. (Tillatelse til å overføre inntil 36 000 kW. til Heryøa fra sine kraftanlegg på Rjukan og eventuelt fra Norsk Hydros kraftanlegg Svælgfoss I og II i Heddal og fra A/S Svælgfoss' kraftanlegg Lienfoss på Notodden, m. m.) Kgl. resol. av 15 desember 1939 Jfr. bind I s. 83 og 140, XI s. 34, XX s. 7, XXIV s. 22	69
27. Trondheim kommune. (Ytterligere forlengelse av byggefristen for regulering av Selbusjøen, Stråsjøen og Sønungen i Sør-Trøndelag og om fornyelse av reguleringstillatelsen for så vidt Selbusjøen angår.) Kgl. resol. av 15 desember 1939. Jfr. bind VI s. 42, IX s. 23, X s. 64 og XII s. 11	75
28. Ytre Fjordane Kraftlag. (Leie av inntil 1500 kW fra A/S Bremanger Kraftselskap.) Kgl. resol. av 15 desember 1939. Jfr. bind XXV s. 47	84

1. Lyster Sanatorium.

(Tillatelse til å leie inntil 700 kW. elektrisk energi fra A/S Luster Elektrisitetsverk.)

Kgl. resol. av 6 januar 1939.

Med skrivelse fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet av 9 desember 1938 har departementet mottatt en søknad, datert 16 juli 1938, fra Lyster Sanatorium, om konsesjon på leie av inntil 700 kW. fra Luster Elektrisitetsverk.

Hovedstyrets skrivelse er sålydende:

«I skrivelse av 16 juli 1938 har Lyster Sanatorium søkt om konsesjon på leie av inntil 700 kW. fra A/S Luster Elektrisitetsverk under forutsetning av at konsesjonen i dette tilfelle er påkrevet.

Søknaden er sålydende:

«Lyster Sanatorium har ved stortingsbeslutning fått tillatelse til å føre op på sitt budgett kr. 35 000 årlig i 25 år til dekning av kraftleie ifølge kontrakt om levering av 700 kW. som opprettes med A/S Luster Elektrisitetsverk.

Kontrakten er undertegnet av Luster Elektrisitetsverk — altså med departementets tillatelse.

Da kontrakten er opprettet i henhold til stortingsbeslutning, er jeg i tvil om Sanatoriet må søke konsesjon for denne kraftleie.

Jeg tillater mig herved å forelegge denne sak til Vassdragsvesenets avgjørelse.

I tilfelle det bestemmes at Sanatoriet må ha konsesjon tør jeg be om at denne skrivelse betraktes som konsesjonsandragende.

Riksarkitektens ingeniørkontor er Sanatoriets konsulenter, og jeg tør be Dem henvende Dem der i tilfelle De ønsker nærmere opplysning om det elektriske anlegg.»

Socialdepartementet har i påtegning av 6 september 1938 til Hovedstyret opplyst følgende:

«Det er ikke staten som eier Lyster Sanatorium, men Stortinget bevilger hvert år det nødvendige tilskudd til driften.

For inneværende termin er bevilget kr. 144 100 i ordinært driftstilskudd, og til sanatoriets elektrisitetsforsvning er ekstraordinært bevilget kr. 124 000, se St. prp. nr. 1, 1938, kap. 483, side 103—104 og budgettinnstilling S. nr. 64 for samme år.

Med hjemmel i en av Stortinget den 25 april i år fattet beslutning har departementet samtykket i at Lyster Sanatorium den 13 mai i år sluttet kontrakt med A/S Luster Elektrisitetsverk om levering av 700 kW. elektrisk energi som fast abonnement for en årlig leie av kr. 35 000. Kontrakten er sluttet for 25

år, og sanatoriet har departementets samtykke til å føre kraftleien på sitt utgiftsbudgett i disse år.»

Luster herredsstyre har i møte den 28 oktober 1938 tilrådet at Lyster Sanatorium får konsesjon.

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane har ikke hatt noget å bemerke til dette.

Hovedstyret skal bemerke.

Lyster Sanatorium er opprettet av St. Jørgens Hospital i Bergen og må vel henregnes under «stiftelser». Det antas at sanatoriet trenger konsesjon på leie av den omhandlede kraftmengde i henhold til erhvervsloven av 14 desember 1917, jfr. §§ 22 og 23.

Med skrivelse av 22 november 1938 fra Riksarkitekten mottok man en avskrift av kraftleiekontrakten av mai 1938 mellom Lyster Sanatorium og A/S Luster Elektrisitetsverk. Kontrakten er for begge parter bindende i 25 år, men fortsetter å gjelde inntil den med et års varsel opsies av en av partene.

Under henvisning til foranstående vil Hovedstyret anbefale at der meddeles Lyster Sanatorium tillatelse til å leie inntil 700 kW. fra A/S Luster Elektrisitetsverk for den tid kraftleiekontrakten av mai 1938 mellom A/S Luster Elektrisitetsverk og Sanatoriet står ved makt, dog ikke lenger enn inntil 1 januar 1939.

Da den elektriske energi vesentlig skal anvendes til oppvarming av et sykehus vil man foreslå at der ikke pålegges avgift til kommuner eller staten.

For øvrig anbefales tillatelsen meddelt på vanlige vilkår således at betingelsene i sin helhet blir sålydende:

1. Leietid.

Tillatelsen gjelder så lenge den mellom Lyster Sanatorium og A/S Luster Elektrisitetsverk opprettede kontrakt av mai 1938 om leie av inntil 700 kW. står ved makt, dog ikke lenger enn til 1 januar 1939.

2. Overdragelse av energi.

Den erhvervede energi kan ikke overdras videre uten samtykke av vedkommende departement.

Handler konsesjonæren herimot skal han for hver gang erlegge en konvensjonalbot av inntil kr. 1 — en krone — pr. kW. pr. døgn efter vedkommende departements nærmere bestemmelse.

3. Kraftens anvendelse.

Forsåvidt konsesjonæren anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner føie til å gripe inn, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

4. Norske funksjonærer og arbeidere.

Konsesjonæren skal til anlegg og drift utelukkende anvende funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Vedkommende myndighet kan dog tillate undtagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig. Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot, kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti kroner — for hver person.

5. Norsk arbeide og materiell.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av det elektriske anlegg anvende norske varer forsåvidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pct. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellem forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeide og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pct. i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pct. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll).

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer, når særlige hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang efter avgjørelse av vedkommende

departement en mulkt av inntil 15 — femten — pct. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

6. Forsikring.

Forsikring tegnes i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

7. Kraftavståelse.

Konsesjonæren er forpliktet til å avstå inntil 10 pct. av den leiede kraft til de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som Kongen bestemmer.

Kraften leveres til samme priser og på samme vilkår som efter leiekontrakten gjelder for konsesjonæren og kan forlanges uttatt efter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettets enten dette tilhører konsesjonæren eller vannfallets eier.

Forårsaker kraftens uttagelse økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lock-out må ikke skje uten departementets samtykke.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av et år for hver gang kraft uttas.

Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

8. Kontroll.

Konsesjonæren har å underkaste sig de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av foranstående betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av konsesjonæren efter nærmere bestemmelse av departementet.

9. Overtredelse av konsesjonsbetingelsene.

Overtredelse av foranstående post 8 medfører i gjentakelsestilfelle tap av konsesjonen således at reglene i lov nr. 16 av 14 desember 1917, om erhvervelse av vannfall m. v. §§ 31 og 32 får tilsvarende anvendelse.

Behandlet i hovedstyremøte den 8 desember 1938.»

Men vedlegger sakens dokumenter, hvoriblant avskrift av den omhandlede kraftleiekontrakt.

Departementet antar efter det foreliggende at ansøkeren trenger konsesjon på den omhandlede kraftleie, og man vil anbefale tillatelse meddelt på de av hovedstyret foreslåtte betingelser.

Det er ikke foreslått betinget avgift til staten eller kommuner, idet energien vesentlig skal anvendes til oppvarming av et sykehus. Forøvrig er betingelsene de vanlige.

Man tillater sig således å

tilråde:

Det tillates med hjemmel i lov nr. 16 av 14 desember 1917, kap. IV, Lyster Sanatorium å leie inntil 700 kW. elektrisk energi fra A/S Luster Elektrisitetsverk på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 6 januar 1939 inntatte betingelser.

2. A/S Skaland Grafitverk.

(Om forandring i betingelser for erverv og regulering av Fosseelven i Senjen, Troms fylke, m. v.)

Kgl. resol. av 3 februar 1939.

Ved kgl. resolusjon av 18 november 1932 fikk A/S Skaland Grafitverk tillatelse til å erverve og regulere Fosseelven i Senjen, Troms fylke på nærmere angitte vilkår. Herom henvises til «Meddelte Vassdragskonsesjoner» bind XIX, side 80 fig.

I vilkårenes I post 1 var det bl. a. betinget helt norsk aksjekapital. Ved kgl. resolusjon av 18 mai 1934 blev denne betingelse endret derhen at 45 pct. av selskapets aksjer kan være på utenlandske hender, jfr. § 4 i ervervskonsesjonsloven av 14 desember 1917. Samtidig blev det i henhold til § 36 i nevnte lov meddelt The Ever Ready Co. Ltd., London tillatelse til å erverve inntil 45 pct. av aksjene i selskapet.

Under 4 oktober 1938 har Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet avgitt følgende uttalelse angående et andragende om tillatelse for selskapets norske aksjonærer til å pantsette sine 57 aksjer til det engelske selskap The Ever Ready Co. Ltd.:

«Med departementets påtegning av 20 juli 1938 har man mottatt til uttalelse et andragende av 21 nestfor fra advokat Chr. Blom om tillatelse til å pantsette 57 av selskapets 100 aksjer å kr. 1 000 til det engelske selskap The Everready Co. Ltd., London som sikkerhet for et lån på kr. 23 000.

Andragendet er sålydende:

«Til Skaland Grafitverk er der under 16 ds. fra det Kgl. Departement innkommet en skrivelse i anledning av at der er deponert endel aksjer hos det engelske selskap The Everready Co. Ltd., London, som sikkerhet for et kortsiktig lån på kr. 23 000.

I den anledning anmoder det Kgl. Departement om at de norske aksjonærer må innsende søknad om kongelig tillatelse til nevnte

pantsettelse, ledsaget av opplysninger om på hvilke vilkår pantsettelsen er skjedd samt om øiemedet med transaksjonen.

I sakens anledning skal jeg på ingeniør Bjørnstads bo's arvingers vegne tillate mig å meddele følgende:

Hovedmassen av aksjene var oprindelig på norske hender, idet ingeniør Bjørnstad hadde 51 aksjer, hans hustru fra Ragnhild Bjørnstad 2 aksjer og sønnen ingeniør Bjørn Bjørnstad 4 aksjer.

Arvingene i boet var kun fru Ragnhild Bjørnstad og eneste sønn ingeniør Bjørn Bjørnstad. Disse to blev derved de eneste norske aksjonærer i selskapet. Ingeniør Bjørn Bjørnstad overtok sin avdøde fars stilling som administrerende direktør for Skaland Grafitverk, og er fremdeles i denne stilling.

Ingeniør Bjørnstad satt i meget innviklede forretningsforhold og delvis med verdier som var vanskelig å omsette. Da boet i høy grad manglet likvide midler og man for å redde verdiene måtte søke å skaffe kontanter for å imøtekomme de kreditorer som gikk temmelig sterkt på, måtte man søke lån. Disse kontanter blev skaffet ved et kassakredittlån i Christiania Bank og Kredittkasse, hvor man måtte deponere de verdier som kunde tenkes å være omsettelige. Imidlertid vilde ingen bank låne noe på de gruberettigheter som ingeniør Bjørnstad var i besiddelse av, da disse jo er av en tvilsom verdi, og heller ikke vilde de belåne aksjene i Skaland Grafitverk, idet forholdet er det at det engelske selskap faktisk er enerådende på grunn av sin finansiering av hele affæren. Aksjene i Skaland Grafitverk har derfor ingen omsetningsverdi, og det eneste man da var henvist til var om det engelske selskap vilde vise boet den tjeneste å yde det et lån, således at man kunde få ordnet op i dette. Dette gikk det engelske selskap med på.

Lånet er ikke rentebærende, og skal betales tilbake gjennom eventuelt utbytte på aksjene eller når boet kan få realisert noen av sine gruberettigheter. Det arbeides med dette, men det er vanskelige affærer, og man kan selvfølgelig ikke si hvordan dette går eller når noen realisasjon vil finne sted.

Lånet er som nevnt rente- og avdragsfritt i 10 år, hvorefter det kan opsies med 6 måneders skriftlig varsel til Oslo Skifterett.

Det hele er da — som det vil fremgå av foranstående — tenkt som en midlertidig ordning.

Jeg tillater mig da på fru Ragnhild Bjørnstads og ingeniør Bjørn Bjørnstads vegne å andra om at der vil bli gitt tillatelse til denne sikkerhetsstillelse.»

Hovedstyret skal bemerke:

Ved kgl. resolusjon av 18 november 1932 blev der i henhold til lov om erhvervelse av vannfall m. v. av 14 desember 1917 samt lov om vassdragsreguleringer av 14 desember 1917 meddelt A/S Skaland Grafitverk tillatelse til å erverve og regulere Fosseelven i Senja på nærmere angitte betingelser. Ifølge betingelsenes post 1 skulde selskapets aksjer ikke kunne tegnes, erhverves eller eies av eller pantsettes til andre enn staten,

norske kommuner, norske statsborgere, Norges Bank eller med vedkommende regjeringsdepartements godkjennelse andre norske banker eller selskaper. Denne betingelse blev ved kgl. resolusjon av 18 mai 1934 endret derhen at det tillotes selskapet å la inntil 45 pct. av aksjekapitalen overgå på utenlandske hender.

Man har efter omstendighetene ikke funnet det påkrevd å innhente uttalelse fra vedkommende kommunestyre angående nærværende andragende.

Efter det i andragendet oplyste angående nødvendigheten av å skaffe kontanter og da det ikke er mulig å ordne et innenlandsk lån med pant i aksjene, antar hovedstyret at man ikke bør motsette sig at aksjene stilles som sikkerhet for et utenlandsk lån.

Man vil derfor anbefale at konsesjonsbetingelsene endres derhen at departementet kan tillate å pantsette aksjene i A/S Skaland Grafittverk til utlendinger og at det, jfr. erhvervslovens § 37 pkt. 3, meddeles tillatelse til å pantsette 57 aksjer til The Everready Co. Ltd., som sikkerhet for et kortsiktig lån på kr. 23 000.

Behandlet i møte 19 september 1938.»

I en på foranledning avgitt tilleggsuttalelse av 22 november 1938 har Hovedstyret anført:

«Det omhandlede lån er som av departementet fremhevet ytet ingeniør Bjørnstads bo, ikke A/S Skaland Grafittverk. Boet er eier av 51 av aksjene i selskapet og ingeniør Bjørn Bjørnstad og fru Ragnhild Bjørnstad, som er enearvinger i boet, eier de øvrige 6 som er på norske hender.

Da lånet er forutsatt å skulle være kortvarig og da man formentlig bør stille seg velvillig like overfor den stedfunne låne-transaksjon, hvorved der for boet muligens vil kunne reddes verdier som ellers ville gå tapt, har hovedstyret anbefalt at den søkte tillatelse blir meddelt.»

Sakens dokumenter vedlegges.

Departementet skal bemerke:

De A/S Skaland Grafittverks vannfallskonsesjon tilknyttede betingelser, som er fastsatt ved kgl. resolusjoner av 18 november 1932 og 18 mai 1934, har bl. a. følgende bestemmelse:

«I.

1.

Selskapets styre (direksjon og representantskap) skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid for et flertalls vedkommende bestå av norske statsborgere.

Selskapets aksjer skal lyde på navn. Av selskapets aksjekapital skal minst 55 pct.

ikke med rettsvirkning kunne eies av eller pantsettes til andre enn staten, norske kommuner, norske statsborgere, Norges Bank eller med vedkommende departements godkjennelse andre norske banker eller selskaper. Bestemmelse herom skal være påført aksje- eller partbrevene i det norske, engelske, franske og tyske sprog.

Majoriteten av selskapets aksjer eller parter må ikke uten særlig kongelig tillatelse tilhøre nogen som eier, bruker eller leier kraft fra annet vannfall her i riket, eller som sitter inne med aksje- (part-) majoriteten i noget annet selskap, som eier eller bruker eller leier kraft fra vannfall her i riket. Selskapets vedtekter så vel som senere forandringer i disse blir å forelegge vedkommende departement til godkjennelse. Likeledes blir beslutninger i generalforsamling som fastsetter almindelige eller særlige innskrenkninger i styrets virksomhetsområde alene gyldige når de godkjennes av departementet.»

Forholdet er for tiden det at det engelske selskap The Ever Ready Co. Ltd., London, med tillatelse av Kongen eier 45 pct. av grafittverkets aksjer.

Det engelske selskap er avtager av en del av verkets produkter og skjøt i sin tid til kr. 400 000 til utvidelse og modernisering av verket, som ellers vilde ha måttet nedlegge driften. Ifølge søknaden er det engelske selskap gått med på å yde ingeniør Bjørnstads bo et kortsiktig lån på kr. 23 000 til ordning av en del av boets gjeldsforpliktelser. Det har vist sig umulig å opnå den nødvendige kreditt innenlands.

Departementet finner efter det foreliggende med Hovedstyret å burde tilråde at det åpnes adgang til å pantsette de norske aksjonærs aksjer i selskapet til sikkerhet for det nevnte utenlandske lån. En vil anbefale at 2nen passus i konsesjonsbetingelsenes I post 1 herefter blir sålydende:

«Selskapets aksjer skal lyde på navn. Av selskapets aksjekapital skal minst 55 pct. ikke med rettsvirkning kunne eies av eller pantsettes til andre enn staten, norske kommuner, norske statsborgere, Norges Bank eller med vedkommende departements godkjennelse andre norske banker eller selskaper med minst 8/10 norsk grunnkapital. Med tillatelse av Kongen skal dog de nevnte 55 pct. av aksjekapitalen eller en del derav også kunne pantsettes eller på annen måte stilles til sikkerhet til andre enn de ovenfor nevnte rettssubjekter. Bestemmelse herom skal være påført aksje- eller partbrevene i det norske, engelske, franske og tyske sprog.»

Enn videre vil man anbefale at det meddeles tillatelse for fru Ragnhild Bjørnstad og ingeniør Bjørn Bjørnstad til å pantsette sine 57 aksjer i selskapet til The Ever Ready Co. Ltd., London som sikkerhet for det i søknad datert 21 juni 1938 omhandlede kortsiktige lån på kr. 23 000.

Tillatelsen antas ikke å burde gjøres avhengig av særlige betingelser.

I henhold til det anførte tillater en sig å innstille:

1. De ved kgl. resolusjoner av 18 november 1932 og 18 mai 1934 fastsatte betingelser for den A/S Skaland Grafittverk meddelte tillatelse til å erhverve og regulere Fosselven i Senjen forandres således som foreslått i Arbeidsdepartementets foredrag av 3 februar 1939.
2. Det tillates fru Ragnhild Bjørnstad og ingeniør Bjørn Bjørnstad å pantsette sine 57 aksjer i A/S Skaland Grafittverk til The Ever Ready Co. Ltd., London som sikkerhet for det i søknad datert 21 juni 1938 omhandlede kortsiktige lån på kr. 23 000.

3. Det norske Aktieselskab for Elektrokemisk Industri.

(Tillatelse til å leie inntil 3 000 kW. elektrisk energi fra A/S Fiskaa Verk, Vest-Agder fylke.)

Kgl. resol. av 24 februar 1939.

Med brev fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet av 10 februar 1939 har departementet mottatt en søknad, datert 1 november 1938 fra Det norske Aktieselskab for Elektrokemisk Industri om tillatelse til å leie inntil 20 millioner kWh. årlig fra A/S Fiskaa Verk.

Hovedstyrets brev er sålydende:

«I skrivelse av 1 november 1938 til Arbeidsdepartementet har Det Norske A/S for Elektrokemisk Industri (Elektrokemisk) søkt om konsesjon på leie av inntil 20 millioner kWh. årlig fra A/S Fiskaa Verk.

Søknaden er sålydende:

«I anledning av at vi akter å bygge en forsøksstasjon på vårt datterselskap A/S Fiskaa Verk's grunn ved Kristiansand S, for der å utføre forskjellige forsøk dels i forbindelse med forbedring av bestående metoder og dels for å gjøre studier med nye produksjonsmetoder, er vi, for på den hensiktsmessigst mulige måte å skaffe forsøksstasjonen den nødvendige elektriske kraft, kommet overens med A/S Fiskaa Verk om å kunne utta inntil 20 millioner kWt.år av den

kraft som A/S Fiskaa Verk får fra Vest-Agder Elektrisitetsverk. Til departementets veiledning vedlegger vi kopi av Fiskaa's skrivelse av 20 oktober til VAE og kopi av VAE's svar av 29 oktober. Likeledes nevner vi at Fiskaa's kraftleiekontrakt med VAE er av 24 november 1930 og konsesjonen for denne av 10 april 1931.

Vi tillater oss nu å andra det ærede departement om konsesjon for leie av inntil 20 millioner kWt.år av den kraft A/S Fiskaa Verk får fra Vest-Agder Elektrisitetsverk. Videre tør vi andra om at denne konsesjon blir meddelt avgiftsfritt, da der i motsatt fall kommer til å bli betalt dobbelt avgift for den kraftmengde vi måtte utta, idet A/S Fiskaa Verk overensstemmende med konsesjonen av 10 april 1931 betaler avgift for all kraften fra Vest-Agder Elektrisitetsverk.»

På foranledning har selskapet meddelt Hovedstyret at det maksimale antall kW. som kommer til å bli uttatt til forsøksstasjonen kan settes til 3 000 kW.

Videre har selskapet sendt inn til Hovedstyret:

1. Selskapets vedtekter, gjeldende fra 24 september 1935. Aktiekapitalen er der angitt til kr. 4 004 000, fordelt på 143 000 aksjer (oprindelig pålydende kr. 300, nedskrevet til kr. 28). Der er på generalforsamling den 19 desember 1938 foretatt en forhøielse av aksjekapitalen til kr. 5 720 000, idet hver aksje er opskrevet til kr. 40 pålydende. Vedtektene blev samtidig forandret i overensstemmelse hermed.

2. Erklæring som nevnt i erhvervsloven av 14 desember 1917 § 24 undertegnet av selskapets samlede styre. Dette består av en administrerende direktør og for tiden 3 valgte medlemmer (jfr. vedtektenes § 4).

3. Beretning for driftsåret 1 april 1937 til 31 mars 1938.

4. Avskrift av kontrakt mellom Elektrokemisk og A/S Fiskaa Verk, datert 22 oktober 1938. Førstnevnte selskap skal leie 10 mål grunn av Fiskaa for tidsrummet 1 november 1938 til 31 desember 1941 med rett til å fornye kontrakten for 3 år ad gangen inntil 31 desember 1947. Samtidig får Elektrokemisk rett til å utta fra Fiskaa inntil 20 millioner kWh. årlig efter samme pris, på samme vilkår og målt på samme måte som fastsatt i kontrakt av 24 november 1930 mellom A/S Fiskaa Verk og Vest-Agder Elektrisitetsverk.

Den sistnevnte kontrakt ligger til grunn for kgl. resolusjon av 20 mars 1931, hvorved A/S Fiskaa Verk fikk tillatelse til å leie inntil 6 000 kW. fra VAE.

I kontrakten av 24 november 1930 § 4 er prisen fastsatt til kr. 51 pr. kW.år. For den energi som Fiskaa måtte utta utover 5 000 kW. gjennomsnittlig pr. kalendermåned skal

betales 0,6 øre pr. kWh. Målingen skjer i Fiskaas transformatorstasjon (§ 5).

Fremleie av energien må ikke finne sted uten VAE's samtykke (§ 6). Sânt samtykke foreligger i skrivelse av 29 oktober 1938 fra VAE til A/S Fiskaa Verk. En avskrift herav ligger blandt dokumentene.

Den foran nevnte konsesjon av 20 mars 1931 gjelder så lenge kontrakten mellom Fiskaa og VAE står ved makt, dog ikke lenger enn til 31 desember 1962. I betingelsesens pkt. 8 er selskapet forpliktet til å avstå inntil 10 pct. av den leiede kraft til kommuner. I pkt. 9 er bestemt at der av den kraft som der betales leie for skal erlegges en årlig avgift av 50 øre pr. kW. til staten og 50 øre pr. kW. til kommuner (jfr. pkt. 9 i A/S Fiskaa Verks kraftleiekonsesjon av 31 oktober 1935).

Oddernes herredsstyre har i møte 27 januar 1939 enstemmig vedtatt å anbefale søknaden.

Hovedstyret vil etter det foreliggende anbefale at det meddeles Elektrokemisk tillatelse til å leie inntil 3000 kW. elektrisk energi fra A/S Fiskaa Verk.

Tillatelsen foreslåes gjort gjeldende så lenge kontraktsforholdet mellom Eektrokemisk og Fiskaa, samt mellom Fiskaa og VAE består, dog ikke lenger enn til 31 desember 1947.

Hovedstyret vil videre foreslå at tillatelsen meddeles uten at der betinges kraftavståelse eller avgift til stat eller kommuner, da kraften allerede er belagt med kraftavståelse og avgift i henhold til A/S Fiskaa Verks kraftleiekonsesjoner av 20 mars 1931 og 31 oktober 1935.

For øvrig vil Hovedstyret anbefale at tillatelsen meddeles på de vanlige vilkår, således at betingelsene i sin helhet blir sålydende:

1. Leietid.

Tillatelsen gjelder så lenge Det Norske A/S for Elektrokemisk Industri måtte leie inntil 3000 kW. fra A/S Fiskaa Verk, dog ikke lenger enn til 31 desember 1947.

2. Styre og kapital.

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Av selskapets aksjekapital skal minst $\frac{3}{10}$ være på norske hender, regnet på den måte som er fastsatt i § 19 i lov nr. 16 av 14 desember 1917 med senere tillegg og endringer.

3. Overdragelse av energi.

Den erhvervede energi kan ikke overdras videre uten samtykke av vedkommende departement.

Handler selskapet herimot, skal det for hver gang erlegge en konvensjonalbot av inntil kr. 1 — en krone — pr. kW. pr. døgn etter vedkommende departements nærmere bestemmelse.

4. Kraftens anvendelse.

Forsåvidt selskapet anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner føie til å gripe inn, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

5. Norske funksjonærer og arbeidere.

Selskapet skal til anlegg og drift utelukkende anvende funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Vedkommende myndighet kan dog tillate undtagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig. Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot, kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i selskapets tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti kroner — for hver person.

6. Norsk arbeide og materiell.

Selskapet skal ved bygning og drift av det elektriske anlegg anvende norske varer forsåvidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pct. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeide og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pct. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pct. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll).

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer, når særlige hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — procent av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7. Forsikring.

Forsikring tegnes i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8. Kontroll.

Selskapet har å underkaste sig de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av foranstående betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av departementet.

9. Overtredelse av konsesjonsbetingelsene.

Overtredelse av foranstående poster 2 og 8 medfører i gjentakelsestilfelle tap av konsesjonen således at reglene i lov nr. 16 av 14 desember 1917, om erhvervelse av vannfall m. v. §§ 31 og 32 får tilsvarende anvendelse.

Behandlet i hovedstyremøte den 10 februar 1939.»

En legger ved sakens dokumenter, derunder selskapets vedtekter, avskrift av selskapets kraftleiekontrakt med A/S Fiskaa Verk 22 oktober 1938, samt erklæring fra selskapets styre etter erhvervslovens § 24.

Departementet vil etter det foreliggende anbefale at søknaden innvilges. Tillatelsen anbefales gitt på de vilkår som Hovedstyret har foreslått.

Tillatelsen er foreslått tidsbegrenset til 31 desember 1947, jfr. vilkårenes post 1. Da den kraft som det søkes konsesjon på, allerede er belagt med kraftavståelse og avgifter etter A/S Fiskaa Verks konsesjoner på kraftleie fra Aust-Agder Elektrisitetsverk 20 mars 1931 og 31 oktober 1935, er det ikke betinget kraftavståelse eller avgift til stat eller kommuner. Vilkår om fattigfond og sikkerhetsstillelse er ikke tatt med.

Arbeidsdepartementet

tilråder:

I samhøve med konsesjonsloven av 14 desember 1917 kap. IV, tillates det Det norske Aktieselskab for Elektrokemisk Industri å leie inntil 3000 kW. elektrisk energi fra A/S Fiskaa Verk på de vilkår som er tatt inn i Arbeidsdepartementets foredrag 24 februar 1939.

4. Ogna, Varhaug og Nærbø kommuner.

(Om tillatelse til ytterligere regulering og overføring av Hagavatn m. v. til Ognaelva, Rogaland fylke.)

Kgl. resol. av 3 mars 1939.

Ved kgl. resolusjon av 25 september 1914 ble det i samhøve med lov av 4. august 1911 om vassdragsreguleringer i industrielt øyemed tillatt Nærbø, Varhaug og Ogna kommuner å foreta en regulering og overføring av Helgaa til Ognaelva i samsvar med en framlagt plan. En viser til «Meddelte Vassdragskonsesjoner», bind II, side 251—260.

Ved kgl. resolusjon av 27 juni 1930 ble det i samhøve med reguleringsloven av 14 desember 1917 gitt de nevnte kommuner tillatelse til å regulere Hagavatn i Fuglestadvassdraget mellom kotene 191 og 192,75 m.o.h. samt til å overføre dette vatn til Ognaelva. Likeså ble tillatelse gitt til en i 1920 utført overføring av Burskogelva til Ognaelva. En viser til «Meddelte Vassdragskonsesjoner», bind XVII side 77—88.

Styret for Jærens Elektrisitetsverk, som er dannet av de tre nevnte kommuner har 7 juli 1938 gitt inn søknad om tillatelse i samhøve med reguleringsloven av 14 desember 1917 til ytterligere regulering av Hagavatn i Fuglestadvassdraget og til å overføre vannet til Ognaelva.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har 13 februar 1939 gitt følgende uttalelse angående søknaden:

«Det Kongelige Departement har den 12 juli 1938 sendt hovedstyret til uttalelse følgende andragende — datert 7 s. m. — fra Jærens elektrisitetsverk:

«Etter beslutning av representantskapet for Jærens elektrisitetsverk, stadfestet av Nærbø, Varhaug og Ogna herredsstyrer i møter henholdsvis 17 juni, 23 mars og 21 mai 1938 søkes herved på nevnte kommuners vegne, i henhold til reguleringsloven av 14 desember 1917 om tillatelse til ytterligere å regulere Hagavatn i Fuglestadvassdraget og overføre vannet til Helgaaens nedslagsfelt og videre gjennom Jærens elektrisitetsverks kraftstasjon til Ognaelva.

Hensikten med reguleringen og overføringen er å skaffe Jærens elektrisitetsverk øket driftsvann for derved å sikre forannevnte kommuners alminnelige elektrisitetsforsyning.

Konsesjonen søkes på grunnlag av vedlagte plan (bilag 1) som skulle inneholde de i reguleringslovens § 3 pkt. 2 a—f forlangte opplysninger. Således som forholdene ligger an kommer formentlig bestemmelsen i reguleringslovens § 5 g ikke i betraktning.

I bilag 2 er nærmere redegjort for de eiendomsrettigheter som berøres av reguleringen og overføringen.

Det framgår herav at andragendet støtter seg til en rekke kontrakter og overenskomster som gir Jæren Elektrisitetsverk rådighet over storparten av de direkte engasjerte vassrettigheter og dels representerer de nedenforliggende interessertes samtykke til overføringen.

Man har i størst mulig grad søkt å sikre seg overenskomst med alle interessenter. Man går dog ut fra at man i og med konsesjonsandragendets innvilgelse får anledning til innenfor den ramme som er opptrukket i nærværende ansøknings med bilag å kreve ekspropriasjon etter reguleringslovens § 16.

I henhold til foranstående tillater man seg å andra om:

1. Tillatelse til å øke reguleringen i Hagavatn i Fuglestadvassdraget i Oгна og Bjerkreim herreder fra kote 192,75 til kote 197.
2. Å overføre den regulerte vassføring til Helgåens nedslagsfelt og videre gjennom kraftstasjonen til Oгнаelva.

Man søker om at konsesjonen må bli meddelt på ubegrenset tid i henhold til reguleringslovens § 10, 2net ledd og at elektrisitetsverket i henhold til samme lovs § 11, 7de ledd blir fritatt for avgift.»

Av bilagene framgår bl. a. at den utnyttede fallhøyde er 55 m, at det i kraftstasjonen er installert 2 aggregater à 550 HK. og at energiproduksjonen år om annet ved den hiltil foretatte regulering og overføring er 3,18 millioner kWh.. Strømforbruket er nå øket så meget at verket enten må gå til ytterligere regulering og overføring eller øke strømkjøpet fra Maudal kraftanlegg. Kommunene er blitt stående ved en videre overføring fra Hagavatn ved å demme dette ytterligere 4,25 m fra kote 192,75 til kote 197. Den nåværende reguleringshøyde er 1,75 m. Volskarvatn og Krogevatn som ligger ovenfor vil da bli demmet henholdsvis 4,6 og 2,0 m. Volskarvatn tenkes dessuten senket 1,4 m så reguleringshøyden i dette vatn blir 6,0 m som i Hagavatn. Magasinøkningen er oppgitt til 3,88 mill. m³ og det samlede magasin til 12,98 mill. m³. Den tilsvarende kraftøkning er oppgitt til 185 turbin-HK. og den samlede kraftytelse til 740 turbin-HK. I tilknytning til overføringen vil det såvel for å få tilstrekkelig maskinkraft som reserve bli installert et nytt aggregat på 1500 HK. og lagt opp ny rørdledning.

For oppdemningen må det bygges 4 dammer, som tilsammen er anslått å komme på kr. 51 000. De årlige utgifter til forrentning, amortisasjon og vedlikehold er beregnet til kr. 4500. Det framholdes at man ikke på annen måte kan øke kraftanleggets yteevne med mindre kapitalutlegg.

Ferdsl og fløtning foregår ikke i vassdraget. Fisket oppgis å være uten vesentlig betydning og en fiskerett under Matnisdal er transportert til elektrisitetsverket for kr. 250. Mulig annen skade er for de andre eiendommer angivelig dekket i og med ervervelse av overføringstillatelse. Ved oppdemningen neddemmes ca. 100 dekar beitemark.

Manøvreringsreglementet forutsettes som bestemt for den tidligere regulering, idet dog øvre reguleringsgrense settes til kote 197,0.

Bjerkreim herredsstyre har i møte 27 august 1938 enstemmig besluttet:

«Bjerkreim herad hev ikkje noko imot at søknaden vert innvilga. Det er fyresetnaden at godtgjersla for vannrett og den skade og ulempe som fyl av reguleringa vert godtgjort grunneigarne.»

Ingeniøren for Rogaland fylkes elektrisitetsforsyning anfører under 2 november 1938 bl. a. at andragendet omfatter overføring av 10 mill. m³ vann, således at den samlede overføring fra Fuglestadvassdraget blir 18,8 mill. m³ eller ca. 24 pst. av vassdragets samlede avløp. Videre at Jærens elektrisitetsverk har ervervet praktisk talt alle eiendomsrettigheter som er nødvendige for reguleringen og overføringen.

Etter befarings av vassdraget finner han at den skade eller ulempe som reguleringen og overføringen vil bevirke på fiske, jord, skog, beite eller annen eiendom er uvesentlig sammenlignet med de fordeler som innvinnes for elektrisitetsverket ved økningen i kraftproduksjonen til en rimelig pris. Han anbefaler andragendet innvilget.

Fylkesmannen i Rogaland anbefaler likeledes andragendet.

Hovedstyret skal bemerke:

Ved kgl. resolusjon av 25 september 1914 fikk Nærbø, Oгна og Varhaug kommuner tillatelse i medhold av reguleringsloven av 1911 til å regulere og overføre Helgåen til Oгнаelva for anlegg av kommunalt elektrisitetsverk, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» bind II side 251—260. Manøvreringsreglement ble fastsatt ved kgl. resolusjon av 18 oktober 1915. Ved kgl. resolusjon av 27 juni 1930 fikk de samme kommuner tillatelse i medhold av reguleringsloven av 1917 til å regulere og overføre Hagavatn i Fuglestadelva og Burskogelva til Oгнаelva, samtidig fastsattes manøvreringsreglement, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» bind XVII side 77—88.

Kommunene ved Jæren elektrisitetsverk søker nå om tillatelse til å regulere Hagavatn ytterligere og samtidig de ovenforliggende 2 vatn, Volskarvatn og Krogevatn.

Fordelene ved reguleringen representeres av kraftinnvinningen. Etter det materiale som nå foreligger antar hovedstyret at økningen i vassføringen blir atskillig mindre enn ansøkeren regner med, den vil neppe være høyere enn 0,2 m³-sek. Kraftøkningen i det 55 m høye fall blir da ca. 150 natur-HK., tilsvarende ca. 120 turb.HK. (med den av ansøkeren angitte virkningsgrad). På den annen side står skaden og ulempen som etter det foreliggende antas vesentlig å ville bestå i neddemning av ca. 100 dekar beitemark. Etter det foreliggende eier kommunene fra før samtlige vannrettigheter i Fuglestadvassdraget og har praktisk talt ordnet seg med alle som berøres av overføringen.

Hovedstyret antar at betingelsene for at tillatelse til regulering og overføring kan meddeles er til stede, jfr. reguleringslovens § 8 og anbefaler sådan gitt under forutsetning av at de i andragendet nevnte herredsstyresbeslutninger av 17 juni, 23 mars og 21 mai 1938 godkjennes. Disse gjelder garanti for pantelån og kassakredittlån til sammen kr. 140 000 til Jærens elektrisitetsverk.

Betingelsene finner hovedstyret bør være de samme som for konsesjonen av 1930. Altså konsesjon på ubegrenset tid, årlig avgift til stat og kommuner av kr. 0,10 pr. innvunnen nat.HK. til hver, 10 pst. kraftavgivelse til kommuner og for øvrig de vanlige betingelser, jfr. vedliggende utkast.

Hovedstyret har ikke noe å bemerke ved at manøvreringsreglementet blir som før, bortsett fra at øvre reguleringsgrense for Hagavatn endres til kote 197,0 og at reguleringsgrensene for Volskarvatn og Krogevatn tilføyes, jfr. vedliggende utkast.

Utkastene til betingelser og manøvreringsreglement har vært forelagt ansøkeren og er vedtatt under 7 februar 1939.

Andragendet er bekjentgjort i Lysingsbladet nr. 167 og nr. 169 for 1938.

Behandlet i møte den 27 januar 1939.»

Hovedstyrets utkast til manøvreringsreglement er sålydende:

1.

Reguleringsgrensene er:

Hagavatn og Volskarvatn:	
Øvre	kote 197,0 m
Nedre	» 191,0 »
<hr/>	
Reguleringshøyde	6,0 m

Krogevatn:

Øvre	kote 197,0 m
Nedre	» 195,0 »

Reguleringshøyde ..... 2,0 m

Reguleringsgrensene skal betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

2.

Det skal ved manøvreringen has for øye at flomvassføringen i Fuglestadvassdraget så vidt mulig ikke forøkes.

3.

Så lenge tilførslen fra Helgåen anses å være tilstrekkelig for driften av Jærens elektrisitetsverk, holdes luka i overføringskanalen for Hagavatn stengt, hvorved tilsiget til Hagavatn går over overløpet ved vatnes naturlige utløp.

4.

Når tilsiget fra Helgåen ikke gir tilstrekkelig driftsvassføring, begynner tapningen fra Hagavatn i så stor utstrekning som blir nødvendig for behovet og for hver gang etter ordre fra reguleringsanleggets eiere.

5.

For damvokteren blir å utferdige instruks som blir å godkjenne av departementet.

En legger ved sakens dokumenter.

Departementet skal bemerke:

Den projekterte tilleggsregulering ses å omfatte en ytterligere oppdemning av Hagavatn i Fuglestadvassdraget 4,25 meter, slik at den samlede reguleringshøyde i dette vatn blir 6 meter. Samtidig blir Volskarvatn og Krogevatn, som ligger ovenfor, demmet opp henholdsvis 4,6 og 2 meter. Enn videre går planen ut på å senke Volskarvatn 1,4 meter, så den samlede reguleringshøyde i dette vatn også blir 6 meter. Krafttilveksten i ansøkerens 55 meter høye fall antar Hovedstyret blir ca. 150 natur-HK.

Når denne kraftmengde regnes sammen med kraftinnvinningen ved de tidligere konsederte reguleringer og overføringer kommer foretagendet inn under § 3 pkt. 2 litra d i reguleringsloven av 14 desember 1917.

Departementet antar etter det foreliggende med Hovedstyret at betingelsene såvel etter pkt. 1 som pkt. 2 i reguleringslovens § 8 er til stede i dette tilfelle.

Departementet vil derfor anbefale at den ansøkte regulerings- og overføringstillatelse

blir gitt og forutsetter som vanlig at departementet får fullmakt til å samtykke i mindre vesentlige endringer i de framlagte planer.

En foreslår at tillatelsen blir gitt de i Jærens Elektrisitetsverk deltagende tre kommuner, slik som det ble gjort ved de tidligere reguleringskonsesjoner i vedkommende vassdrag.

Justisdepartementet har 31 januar 1939 i samhøve med §§ 60 og 54 i landkommune-loven godkjent Oгна, Varhaug og Nærbø herredstyreers vedtak av 21 mai, 16 juni og 17 juni 1938 om garanti for lån på tilsammen kr. 140 000 til fullføring av reguleringen og til utvidelse av kraftstasjonen.

En vil med Hovedstyret tilråde at det for tillatelsen blir oppstilt de samme betingelser som det er fastsatt for tillatelsen av 27 juni 1930. I § 2 avsnitt 2, første punktum foreslås dog føyet til ordene: «og overføring», slik at dette punktum blir sålydende: Økningen av vasskraften beregnes på grunnlag av den økning av vassdragets vassføring, som overføringen antas å ville medføre, utover den vassføring som har kunnet påregnes med den tidligere bestående regulering og overføring.»

Departementet vil dessuten anbefale at søkerens vassfall inntil utgangen av året 1945 blir fritatt for å erlegge de årlige reguleringsavgifter til stat og kommuner i samhøve med reguleringslovens § 11 pkt. 7. En foreslår at denne fritakelse blir betinget av at kommunene bruker pågjeldende vassfall bare til alminnelig elektrisitetsforsyning, jfr. den nedenfor formulerte innstilling.

Departementet anbefaler enn videre at det blir utferdiget — som gjeldende inntil videre — nytt manøvreringsreglement for den samlede regulering i de omhandlede vassdrag i samsvar med Hovedstyrets utkast, som er tatt inn ovenfor.

Utkastet er — bortsett fra reguleringsgrensene — konformt med det som er fastsatt ved kgl. resolusjon 27 juni 1930.

Departementet

tilråder:

1. Det tillates i samhøve med lov om vassdragsreguleringer av 14 desember 1917 Oгна, Varhaug og Nærbø kommuner å foreta en ytterligere regulering og overføring av Hagavatn m. v. til Oгнаelva i det vesentlige i samsvar med framlagte planer og på vilkår som anført i Arbeidsdepartementets foredrag 3 mars 1939.
2. Oгна, Varhaug og Nærbø kommuner fritas i samhøve med reguleringslovens § 11 pkt. 7 inntil utgangen av 1945 for de år-

lige reguleringsavgifter til stat og kommuner vedkommende ovennevnte tillatelse under forutsetning av at de pågjeldende vassfall av kommunene bare blir brukt til alminnelig elektrisitetsforsyning.

3. Det i Arbeidsdepartementets foredrag 3 mars 1939 inntatte utkast til manøvreringsreglement for ovennevnte regulering fastsettes som gjeldende inntil videre.

5. Odda Smelteverk A/S.

(Tillatelse til å erverve 8 035 aksjer i A/S Tyssefaldene.)

Kgl. resol. av 17 mars 1939.

A/S Tyssefaldene er stiftet i 1906 med formål å utnytte gjennom salg, utbygging, kraftbortleie, fabrikkdrift eller på annen måte selskapets faste eiendommer i Hardanger. En legger ved et eksemplar av selskapets någjeldende statutter.

Ved kgl. resolusjon av 10 mai 1906 fikk selskapet tillatelse i samhøve med § 1 i lov av 9 juni 1903, jfr. midlertidig lov av 7 april 1906 til å erverve en del eiendommer og vassfall i Tyssavassdraget i Hardanger. Se «Meddelte Vassdragskonsesjoner», bind I, side 1—4. Tillatelsen var betinget av at alle selskapets styremedlemmer skulle være norske statsborgere.

Under 1 august 1924 fattet Stortinget overensstemmende med St. prp. nr. 80 og innst. S. nr. 96 for s. å. følgende beslutning:

«Stortinget har intet å erindre mot

1. At der av Kongen treffes en ordning med A/S Hafslunds overtagelse av aksjemajoriteten i A/S Tyssefaldene og med overdragelse av bruksrett til de staten tilhørende vassfall i Tyssevassdraget overensstemmende med de i Arbeidsdepartementets foredrag av 11 juli 1924 angitte vilkår og forutsetninger.
2. At der i henhold til lov om vassdragsreguleringer i industrielt øyemed av 4 august 1911 meddeles nødvendig tillatelse til den utførte regulering av Øvre Bersåvatn (senking 19 m) og til den utførte oppdemning av Ringedalsvatn fra kote 449,40 til kote 465.»

Ved kgl. resolusjoner av 3 oktober 1924 ble deretter følgende i anledning av den nødvendige rekonstruksjon av A/S Tyssefaldene ansøkte konsesjoner meddelt: A/S Hafslund fikk tillatelse til på vegne av et konsortium å erverve aksjemajoriteten i A/S Tyssefaldene, likesom det ble tillatt sistnevnte selskap å regulere Øvre

Bersåvatn ved 19 meters senkning samt å regulere Ringedalsvatn ved oppdemning fra 449,40 til 465 m. Disse reguleringer var for øvrig allerede fullført.

Enn videre ble der, for å muliggjøre en gjenopptakelse i størst mulig utstrekning av utnyttelsen av A/S Tyssefaldenes kraft, meddelt tillatelser for Det Norske Nitridaktieselskap, A/S Odda Smelteverk og A/S Det Norske Zinkkompani til å leie fra A/S Tyssefaldene henholdsvis 45 000 — eventuelt inntil 100 000 — el. HK., 20 000 — eventuelt inntil 100 000 — el. HK., og 30 000 — eventuelt inntil 100 000 el. HK.

Angående de nevnte konsesjoner viser en til «Meddelte Vassdragskonsesjoner» bind XI side 95—129.

Tillatelsene ble gitt for et tidsrom av 60 år, hvoretter A/S Tyssefaldenes vassfall, reguleringsanlegg og øvrige eiendommer tilfaller staten.

Endelig fikk A/S Tyssefaldene ved kgl. resolusjon av 28 april 1928 tillatelse til for et tidsrom av 60 år å regulere Øvre Tysse etter at søknaden herom hadde vært forelagt Stortinget. Se «Meddelte Vassdragskonsesjoner, bind XV, side 25—31 og de der nevnte stortingsdokumenter.

I St. prp. nr. 80, 1924, side 1 ble det nevnt at A/S Hafslund i skrivelse 30 juni 1924 bl. a. hadde opplyst følgende om det konsortium som skulle overta aksjemajoriteten i A/S Tyssefaldene:

«Konsortiet består av vårt selskap som leder med støtte av A/S Meraker Brug samt en rekke enkeltpersoner, samtlige norske statsborgere. Forhandlinger pågår med de to nåværende kraftkonsumenter, nemlig Det Norske Nitridaktieselskap og Compagnie Royale Asturienne des Mines og såframnt enighet skulle oppnås, skulle disse inntre i konsortiet med ca. en tredjedel av den samlede kapital.»

Noe forbehold om norsk aksjeflertall ble dog ikke tatt i proposisjonen.

I følge en i 1924 framlagt fortegnelse hadde privatpersoner og selskaper i Norge tilsammen 50 024 aksjer (hvorav 32 837 preferanseaksjer) og personer og selskaper i utlandet 49 676 aksjer (hvorav 14 363 preferanseaksjer).

Imidlertid var det blant de som norske oppførte selskaper 2 med vesentlig utenlandsk kapital, nemlig Det Norske Nitridaktieselskap og Det Norske Zinkkompani A/S, som hver hadde 153 preferanseaksjer. Deres 306 aksjer var derfor i lovens forstand på utenlandske hender, idet ervervsloven

allerede dengang sondret mellom selskaper med helt norsk grunnkapital (§ 2) og selskaper, hvis grunnkapital delvis tilhører fremmede (§ 4).

Det egentlige forhold var derfor i 1924: På utenlandske hender 49 982 aksjer (hvorav 14 357 preferanseaksjer), på norske hender 49 718 aksjer (hvorav 32 531 preferanseaksjer), altså utenlandsk flertall.

Aksjefordelingen har undergått endel svingninger, således at der

pr. 31/12 31	var på norske hender	50 100	aksjer
» » 32	—»—	50 140	»
» » 33	—»—	49 998	»
» » 36	—»—	50 208	»

altså norsk flertall.

Etter aksjefortegnelsen pr. 31 desember 1937 er imidlertid forholdet atter endret slik at noe mindre enn 50 pst. av aksjene er å anse som tilhørende norske interessenter. Såvidt sees tilhører 50 575 aksjer utlendinger, utenlandske selskaper og selskaper med overveiende utenlandsk grunnkapital, mens 49 125 er på norske hender. De utenlandske interesser rår over ca. 75 pst. av selskapets ordinære aksjer og ca. 24 pst. av preferanseaksjene.

Etter A/S Tyssefaldenes statutter har preferanseaksjene bare ½ stemme på generalforsamlingen. Denne bestemmelse fantes allerede i de på selskapets ekstraordinære generalforsamling 28 august 1924 vedtatte statutter. Et eksemplar av disse vedlegges.

Da de norske interesser hele tiden siden 1924 har vært sterkest representert blant preferanseaksjene, har de utenlandske interesser (som altså var og fremdeles er sterkest representert blant de ordinære aksjer) hatt den overveiende innflytelse på selskapets generalforsamlinger.

Regnet etter stemmerettsforholdet på generalforsamlingen representerte pr. 31 desember 1937 de utenlandske interesser ca. 59 pst. (nemlig 45 028 av 76 100 stemmer).

I virkeligheten er den utenlandske innflytelse ennå større, fordi de aksjer som det her gjelder, nesten alle er samlet på et par selskapers hender, mens de aksjer som tilhører norske interessenter er spredt på en mangfoldighet av aksjeeiere.

Under 14 februar 1939 har Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet gitt følgende uttalelse angående en søknad om tillatelse for Odda Smelteverk A/S til å erverve 8 035 aksjer i A/S Tyssefaldene:

«Med påtegning fra det ærede departement av 10 juni 1938 mottok man følgende

andragende fra advokat Herman Christian- sen av 8 s. m. om tillatelse for The British Oxygen Company Ltd. til å erverve 7735 ordinære aksjer i A/S Tyssefaldene:

«På vegne av The British Oxygen Com- pany, Limited, tillater jeg mig å søke om til- latelse til å erverve 7735 ordinære aksjer i A/S Tyssefaldene, tidligere tilhørende:

A/S Hafslund	4 032 aksjer
A/S Custodia	646 »
Einar W. Egeberg	750 »
Thos. Fearnley	532 »
Hieronimus Heyerdahl	10 »
Olivia Hansen	130 »
Juel-familien	490 »
Hans P. Krag	750 »
Arthur Knagenhjelm	150 »
Ingerid Prytz	130 »
Hans E. Aanonsen	150 »

7 735 aksjer

alle innen den såkaldte Hafslund-gruppe i A/S Tyssefaldene.

Kjøpet av disse aksjer står i naturlig sam- menheng med British Oxygens erhvervelse av aksjene i A/S Odda Smelteverk, hvortil til- latelse blev gitt ved kgl. resolusjon av 12 august 1937.

Alle interessert vil sikkert være tjent med at de som er avtagere av kraften også har sin del i kraftselskapet.»

I skrivelse av 26 juli 1938 søker advokaten om tillatelse til å erverve ytterligere 300 ordinære aksjer.

I følge brev av 24 november 1938 ønskes de nevnte tilsammen 8035 aksjer nå over- tatt av Odda Smelteverk A/S og der søkes på dette selskaps vegne om tillatelse til å erverve dem.

Odda herredsstyre har i møte den 14 desember 1938 besluttet å tilrå konsesjon.

Fylkesmannen i Hordaland har i påtegning av 24 desember 1938 intet å be- merke til herredsstyrets vedtak.

Adv. Christiansen har i skrivelse av 14 januar 1939 anført:

«I tilslutning til mitt andragende av 24. november 1938, til Det kgl. Arbeidsdeparte- ment hvori jeg på vegne av Odda Smelteverk A/S søkte om tillatelse til å erverve 8035 ordinære aksjer i A/S Tyssefaldene, tillater jeg mig ytterligere å henvise til mitt conse- sjonsandragende på vegne av The British Oxygen Company Limited av 8. mai 1937 og hvad deri er anført om dette selskap og sam- arbeidet innen karbidindustrien. På grunnlag herav fikk British Oxygen Company Limited ved kgl. resolusjon 12. august 1937 tillatelse til å kjøpe aksjene i Odda Smelteverk.

Det skulde være en naturlig konsekvens herav at Odda Smelteverk nu får tillatelse til å overta et antall ordinære aksjer i A/S Tyssefaldene som noelunde motsvarer Odda Smelteverks stilling som en av de tre store avtagere av kraften fra Tysse. Det vil uten tvil også fra synspunktet av de almene inter- esser være av betydning at Odda Smelteverk gis anledning til å bli deltager i kraftsel- skapet.»

Hovedstyret skal bemerke:

Ved kgl. resolusjon av 10 mai 1906 ble der i medhold av lov av 9 juni 1903, jfr. midler- tidig lov av 7 april 1906, meddelt A/S Tysse- faldene tillatelse til så lenge selskapets styre utelukkende består av norske statsborgere å erverve eiendommer og rettigheter i Ullens- vang herred. Andre betingelser enn den om selskapets styre var ikke oppstilt.

I 1924 ble der som ledd i en nødvendig refinansieringsplan for A/S Tyssefaldene ved kgl. resolusjon av 3 oktober 1924 gitt A/S Hafslund tillatelse til å erverve aksjemajori- teten i selskapet. Planen for refinansierin- gen gikk i sine hovedtrekk ut på at A/S Hafslund overtok de aksjer som tilhørte Andresens Bank m. fl. med rett til å overdra endel av aksjene til andre, dog således at departementets godkjennelse er nødvendig for overdragelse til andre enn norske stats- borgere og majoriteten av aksjene skulle alltid være på norske hender. A/S Tysse- faldenes grunnkapital skulle utvides fra kr. 2 500 000 til kr. 5 250 000 og preferanse- aksjekapitalen nedskrives fra kr. 11 800 000 til kr. 4 720 000, eller til 40 pst.

Tillatelsen for A/S Hafslund til å erverve aksjemajoriteten var gjort betinget av at de i departementets foredrag oppstilte betingel- ser ble tilknyttet A/S Tyssefaldenes conse- sjon av 10 mai 1906, hvor der som nevnt ikke var andre betingelser enn den at styret skulle være norsk. Den viktigste av disse betingelser var at når 60 år er forløpet fra konsesjonens datum, tilfaller alle de ved konsesjonens utferdigelse utbygde vassfall, kraft- og reguleringsanlegg m. v. staten med full eiendomsrett og uten vederlag. De øvrige selskapet tilhørende vassfall, nye kraft- og reguleringsanlegg m. v. skulle på samme måte overgå til staten 60 år etter at en nær- mere omhandlet reguleringstillatelse var med- delt, dog senest 1 januar 1995.

Ved kgl. resolusjon av s. d. ble der så meddelt Det Norske Zinkkompany tillatelse til å leie 30 000 eventuelt inntil 100 000 HK., Det Norske Nitridaksjeselskap 45 000 even- tuelt 100 000 HK., Odda Smelteverk A/S 20 000 eventuelt inntil 100 000 HK. fra A/S Tyssefaldene.

Konsesjonen for Odda Smelteverk A/S var bl. a. betinget av at selskapet skal ha sitt styre i Odda og at styret til enhver tid ute- lukkende skal bestå av norske statsborgere. Videre var det betinget av at selskapets aksjer ikke med rettsvirkning kan tegnes, erverves eller eies av eller pantsettes til andre enn staten, norske kommuner, norske stats- borgere, Norges Bank eller med vedkommende

regjeringsdepartementets godkjennelse andre norske banker og selskaper.

Odda Smelteverk A/S framstiller hovedsakelig kalcium karbid samt cyanamid, begge deler for den aller vesentligste del for eksport. For karbidens vedkommende er det etablert et samarbeid mellom dette selskap, A/S Hafslund og A/S Meraker Bruk, således at eksporten er fordelt etter et bestemt forholdstall og de har praktisk talt hatt hele sin avsetning på det britiske marked. Imidlertid var det i Storbritannia blitt atskillig stemning for å få istand en innenlandsk karbidindustri, hvilket naturligvis ville redusere muligheten for eksport herfra ganske vesentlig. Da det var grunn til å tro at utsiktene for en sådan industri i Storbritannia ville bli betydelig mindre hvis engelsk kapital ble direkte interessert i den norske karbiddindustri, ble det ved kgl. resolusjon av 12 august 1937 gitt The British Oxygen Company Ltd. tillatelse til å erverve inntil 1 698 av 1 700 aksjer i Odda Smelteverk A/S. Samtidig ble betingelsen for konsesjon av 1924 endret derhen at bare majoriteten av styret skulle være norsk. I følge en oppgave pr. 14 mai 1938 eier det engelske selskap 1 400 aksjer.

Det nå foreliggende andragende fra Odda Smelteverk A/S går altså ut på å erverve 8 035 ord. aksjer i A/S Tyssefaldene. Det samlede antall aksjer i selskapet er 99 700 hvorav 52 500 ordinære aksjer og 47 200 preferanseaksjer. Disse siste har fortrinsrett til 6 pst. årlig utbytte og til utløsning etter 105 pst. ved konsesjonstidens utløp eller ved selskaps oppløsning. I generalforsamlinger har hver ordinære aksje en stemme og hver preferanseaksje $\frac{1}{2}$ stemme.

Aksjene er i følge oppgave pr. 20 september 1938 fordelt således:

	Ordinære	Preferanse
Innenlandske selskaper ...	27 132	15 644
—»— privatper-		
soner	6 614	30 274
	33 746	45 918
Utlendinger	18 754	1 282
	52 500	47 200

Blant de selskaper som er opphørt som «innenlandske» er også Det Norske Nitridaksjeselskap og Det Norske Zinkkompani A/S i hvilke selskaper imidlertid de utenlandske interesser i virkeligheten er overveiende. Regner man derfor de aksjer som tilhører disse 2 selskaper som tilhørende utlendinger blir resultatet at disse allerede har majoriteten av stemmer i A/S Tyssefaldene.

Det heromhandlede erverv av Odda Smelteverk A/S 8 035 ordinære aksjer vil altså ikke

bringe noen endring i utlendingers maktstilling i selskapet i så henseende. Selv om det fra nasjonalt synspunkt naturligvis er lite ønskelig at deres stilling befestes ytterligere kan man altså i dette forhold ikke se avgjørende betenkeligheter ved å stille seg imøtekommende.

For tillatelse taler at av de tre store kraftavtagere er de to fra tidligere innehavere av større aksjeposter i A/S Tyssefaldene. Det Norske Nitridaktieselskap eier således etter forannevnte oppgave 20 272 ordinære og 7 084 preferanseaksjer. Det Norske Zinkkompani A/S har henholdsvis 211 og 2 247 aksjer, men dette selskap representerer etter hva advokat Christiansen har opplyst de samme interesser som Cie Royale Asturienne des Mines, Paris, som eier henholdsvis 18 451 og 640 aksjer. Det Norske Zinkkompani A/S er altså i virkeligheten interessert for henholdsvis 18 663 og 2 887 aksjer. Det er sikkert ønskelig for Odda Smelteverk A/S i likhet med de øvrige kraftavtagere å bli medeier i kraftselskapet. Videre synes de samme grunner som talte for at The British Oxygen Comp. Ltd. fikk tillatelse til å erverve aksjene i Odda Smelteverk A/S også å tale for at det sistnevnte selskap får tillatelse til å erverve aksjene i A/S Tyssefaldene, hvor det leier all sin kraft.

Hovedstyret vil derfor anbefale at Odda Smelteverk A/S får den søkte tillatelse til å erverve 8 035 ordinære aksjer i A/S Tyssefaldene. Det antas ikke å være grunn til å oppstille særlige betingelser for denne tillatelse.

Foshaug og Hundseid stemte mot tillatelsen.

Behandlet i møte den 10 februar 1939.»

Departementet skal bemerke:

Ansøkeren anfører at det her omhandlede erverv av aksjer i A/S Tyssefaldene står i naturlig sammenheng med det engelske selskap The British Oxygen Company Limiteds ervervelse av aksjemajoriteten i Odda Smelteverk A/S, hvortil tillatelse ble gitt ved kgl. resolusjon 12 august 1937. En antok ved innvilgelsen av sistnevnte tillatelse å kunne trygge Odda Smelteverks eksport av karbid til England, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner», bind XXIV, side 79—85.

Det er i og for seg naturlig at Odda Smelteverk A/S ønsker ved dette aksjeerverv å bli medinteressert i det selskap, hvorfra det leier all sin kraft, så meget mer som de to andre avtagere av Tyssekraften, Det Norske Nitridaktieselskap og Det Norske Zinkkompani A/S (det siste sammen med sitt moderselskap Cie Royale Asturienne des

Mines, Paris) eier henholdsvis ca. 27 000 og ca. 21 000 aksjer i A/S Tyssefaldene.

Som foran nevnt er i følge siste aksjeoppgave 50 575 aksjer på utenlandske og 49 125 på norske hender og utlendingene rår på generalforsamling over ca. 59 pst. av stemmene. En overgang av 8 035 aksjer fra norske interessenter til A/S Odda Smelteverk vil derfor ikke bevirke noen vesentlig forandring i A/S Tyssefaldenes karakter. Overdragelsen vil dog øke utlendingenes stemmetall på generalforsamlingen til ca. 70 pst. (altså mer enn $\frac{2}{3}$ flertall). Dette vil ha den praktiske følge at de utenlandske aksjeeiere kan beslutte forandringer i selskapsstatutene, jfr. aksjelovens § 71. Endringer som berører forholdet mellom de ordinære aksjer og preferanseaksjene er dog avhengig av at de blir tiltrådt av de to klasser aksjeeiere hver for seg. Som før nevnt er ca. 76 pst. av preferanseaksjene, som har fortrinsrett til 6 pst. utbytte, på norske hender. Det må også merkes at etter de ved kgl. resolusjon av 3 oktober 1924 fastsatte betingelser for A/S Tyssefaldenes konsesjon er vedtektsendringer som angår styrets virksomhetsområde avhengig av departementets godkjennelse.

Etter dette kan departementet ikke skjønne at den endring av forholdet mellom de norske og de utenlandske aksjonærers aksjer i A/S Tyssefaldene, som A/S Odda Smelteverks aksjeverv medfører, vil ha noen vesentlig reel betydning for utlendingenes maktstilling i selskapet.

Departementet finner derfor med Hovedstyret å kunne tilråde at Odda Smelteverks søknad blir innvilget i samhøve med ervervslovens § 37 pkt. 1.

Departementet antar med Hovedstyret at det ikke er grunn til å fastsette særlige betingelser for denne tillatelse.

Departementet

tilråder:

Det tillates i samhøve med § 37 pkt. 1 i den alminnelige konsesjonslov av 14 desember 1917 Odda Smelteverk A/S å erverve 8 035 ordinære aksjer i A/S Tyssefaldene.

6. A/S Dalen Portland Cementfabrik.

(Tillatelse til å leie inntil 4 000 kW. elektrisk energi fra Langesundsfjordens kommunale Kraftselskap.)

Kgl. resol. 17 mars 1939.

Med skrivelse fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet av 7 mars 1939 har departementet mot-

tatt en søknad, datert 12 desember 1938, fra A/S Dalen Portland Cementfabrik om konsesjon på leie av inntil 4 000 kW. elektrisk energi fra Langesundsfjordens komm. Kraftselskap.

Hovedstyrets skrivelse er sålydende:

«I skrivelse av 12 desember 1938 til Hovedstyret har A/S Dalen Portland Cementfabrik søkt om tillatelse til å leie inntil 4 000 kW. elektrisk energi fra Langesundsfjordens komm. Kraftselskap.

Søknaden er sålydende:

«Under henvisning til vår konsesjon på leie av inntil 3 000 kW. elektrisk energi fra Langesundsfjordens kommunale Kraftselskap meddelt ved kongelig resolusjon av 13. juli 1934 tillater vi oss herved å ansøke om at ny konsesjon for inntil 4 000 kW. elektrisk energi fra samme selskap kan bli meddelt oss og gjort gjeldende for kontraktstiden til 1. juli 1948 på betingelser som tidligere.

Vedlagt tillater vi oss å oversende bekreftet avskrift av vår overenskomst av 8. mai 1937 og 7. juli 1937 angående leie av minimum 2 500, maksimum 2 850 kW. elektrisk energi fra 1. juli 1938 til 1. juli 1948, men det bemerkes, at vi med kraftselskapet fører forhandlinger om leie av et større kvantum.

Våre overveielser angående det merkvan- tum vi kan behøve har forsinket nærværende andragende, hvilket bedes undskyldt, og vi kan dessverre ennu ikke endelig fastsette behovet, så vi tillater oss herved å ansøke om at konsesjon kan gjøres gjeldende for et kraftkvantum av inntil 4 000 kW.

Det bemerkes, at vårt selskap uforandret er norsk med stvre her i landet bestående av utelukkende norske statsborgere, har tidligere fått konsesjon på erhvervelse av eiendomsrett til kalkstensfelter og bl. a. også konsesjon på kraftleie.»

Eidanger herredsstyre har i møte den 27 januar 1939 enstemmig anbefalt søknaden innvilget.

Fylkesmannen i Telemark har i påtegning hertil av 1 februar 1939 meddelt at han intet har å bemerke til søknaden.

Hovedstyret vil anbefale at A/S Dalen Portland Cementfabrik får tillatelse til å leie inntil 4 000 kW. elektrisk energi fra Langesundsfjordens komm. Kraftselskap på de vilkår som gjaldt for selskapets tidligere kraftleiekonsesjon av 13 juli 1934 bare med den endring at den nye konsesjon skal gjelde til 1 juli 1948 og at konsesjonsavgiften etter denne skal forfalle til betaling pr. 30 juni hvert år, istedenfor ved kalenderårets utgang (jfr. Arbeidsdepartementets skrivelse av 23 oktober 1934 til A/S Dalen Portland Cementfabrik).

Behandlet i Hovedstyremøte den 7 mars 1939.»

En legger ved sakens dokumenter, hvori blant den omhandlede overenskomst mellom ansøkeren og kraftselskapet av 7 juli/8 mai 1937.

Departementet vil etter det foreliggende rå til at den omsøkte kraftleietillatelse blir gitt og at det til tillatelsen blir knyttet de betingelser som hovedstyret har foreslått. Betingelsene er følgende:

1. *Leietid.*

Tillatelsen gjelder for den tid kraftleiekontrakten av 8 mai/7 juli 1937 med Lange-sundsfjordens komm. Kraftselskap står ved makt, dog ikke lenger enn inntil 1 juli 1948.

2. *Styre og kapital.*

Selskapets styre, som skal ha sitt sete her i landet, skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Selskapets kapital skal til enhver tid være på norske hender.

3. *Overdragelse av energi.*

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement eller for noen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet herimot skal det for hver gang erlegge en konvensjonalbot av inntil kr. 1 — en krone — pr. kW. pr. døgn etter vedkommende departements nærmere bestemmelse.

4. *Kraftens anvendelse.*

Forsåvidt selskapet anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner føie til å gripe inn, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

5. *Norske funksjonærer og arbeidere.*

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Vedkommende myndighet kan dog tillate undtagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig. Såfremt ikke offentlig hensyn taler derimot, kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelse er i selskapets tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor kr. 50 — femti kroner — for hver person.

6. *Norsk arbeide og materiell.*

Selskapet skal ved bygning og drift av det elektriske anlegg anvende norske varer forsåvidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mere enn 10 pct. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeide og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pct. i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pct. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll).

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer, når særegne hensyn gjør det påkrevet. For overtredelse av bestemmelsen i nærværende post erlegges konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — procent av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7. *Forsikring.*

Tegning av nye forsikringer skal fortrinnsvis skje i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8. *Kraftavståelse.*

Selskapet er forpliktet til å avstå inntil 10 pct. av den leiede kraft til de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som Kongen bestemmer.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som etter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges uttatt etter departementets bestemmelser i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett, enten dette tilhører selskapet eller vannfallets eier.

Forårsaker kraftens uttagelse økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lock-out må ikke skje uten departementets samtykke.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av et år for hver gang kraft uttas.

Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

9. Avgift.

Av den kraft hvorav der efter kraftleiekontraktene skal betales leie erlegges til statskassen en årlig avgift av kr. 1 — en krone — pr. kW. Avgiften forfaller til betaling 30 juni hvert år. Erlegges den ikke til forfalltid, svares derefter 6 pct. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av Arbeidsdepartementet.

10. Kontroll.

Selskapet har å underkaste sig de bestemmelser som til kontroll med overholdelsen av foranstående betingelser måtte bli truffet av vedkommende departement.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av selskapet efter nærmere bestemmelse av departementet.

11. Overtredelse av konsesjonsbetingelsene.

Overtredelse av postene 2 og 10 medfører tap av konsesjonen, hvis ikke forholdet blir bragt i orden efter reglene i lov om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14 desember 1917, nr. 16 §§ 31 og 32.

Departementet

tilråder:

Det tillates i samhøve med lov nr. 16 av 14 desember 1917, kap. IV, A/S Dalen Portland Cementfabrik å leie inntil 4 000 kW. elektrisk energi fra Langesundsfjordens kommunale Kraftselskap på de betingelser som er tatt inn i Arbeidsdepartementets foredrag av 17 mars 1939.

7. Oslo kommune.

(Forandring i vilkårene for erverv av Fossumfoss i Glomma etter kgl. resol. 22 april 1921.)

Kgl. resol. 24 mars 1939.

Ved kgl. resol. av 2 mars 1907 fikk A/S Fossumfoss konsesjon på erverv av Fossumfossen (Fossumfallene) i Glomma.

I konsesjonsvilkårenes post 5 var det bestemt:

«Av vandkraften skal selskapet inden 10 — ti — aar fra bevillingens datum ha utbygget mindst 3 000 — tre tusen — effektive hestekræfter.

Til sikkerhet for denne forpliktelse vedtar selskapet for hver dag, fristen overskrides, en konventionalbot av kr. 100,00 — et

hundrede kroner, — hvilken bot dog ikke kan avfordres selskapet, hvis dette i tilfælde inden 10-aarsfristens utløp oggir koncessionen, som isaafald blir at betragte som helt bortfalden.»

Oslo kommune kjøpte fossen av selskapet, og fikk skjøte på den 1 juli 1914 etterat kjøpet var approbert ved kgl. resol. 20 januar 1913.

Kommunen fikk konsesjon på erverv av fossen ved kgl. resol. 22 april 1921.

I vilkårene for kommunens konsesjon ble bestemmelsen om utbygningsfrist bibeholdt under post 4, i følgende form:

«Av vannkraften skal konsesjonæren innen 10 — ti — år fra nærværende resolusjons datum ha utbygget minst 3 000 — tre tusen — effektive hestekræfter.

Til sikkerhet for denne forpliktelse vedtar konsesjonæren for hver dag, fristen overskrides, en konvensjonalbot av kr. 100,00 — et hundrede kroner. — Kongen kan dispensere fra bestemmelsene i denne paragraf.»

Etter denne bestemmelse skulle det altså vært bygget ut minst 3 000 HK. innen 22 april 1931.

I brev til dette departement 31 januar 1939 anfører Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet at det ennå ikke er bygget ut noe av fossen, og at det følgelig har løpt konvensjonalbot siden 22 april 1931.

Hovedstyret uttaler videre:

«Som nevnt ovenfor kan Kongen dispensere fra bestemmelsen om utbyggingsplikt innen et visst tidsrom. Som forholdene ligger an finner imidlertid Hovedstyret at man bør gå videre og foreslår at man med hjemmel i ervervslovens § 2, post 22 som den nå lyder, sløyfer omhandlede post 4 i sin helhet. Subsidiært foreslås at nevnte utbyggingsfrist forlenges i 10 år fra 22 april 1931, altså til 22 april 1941. Man går ut fra at den hittil påløpne konvensjonalbot fratelles på hvilken måte spørsmålet enn løses.

Behandlet i møte den 27 januar 1939.»

Dette departement uttalte derpå i brev til Hovedstyret 14 februar 1939 at en fant det rimeligst at den omhandlede post 4 om utbygningsfrist helt utgår av konsesjonsbetingelsene.

I anledning herav uttaler Oslo kommune i brev til Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet 3 mars 1939:

«I det ærede Hovedstyrets brev av 20. f. m. — j.nr. 376 — E 39 — meddeles at Hovedstyret har framsatt forslag til arbeidsdepartementet gående ut på at punkt 4 i betingel-

sene for Oslo kommunes konsesjon til erverv av Fossumfoss skal utgå. Da Hovedstyret i denne anledning utber nærmere meddelelse fra Oslo Lysverker, skal vi få vise til at Oslo kommune allerede i sin konsesjons-søknad av 25. januar 1918 anmodet om at denne bestemmelse måtte bli sløyfet i ervervs-konsesjonen. Når Hovedstyret nå på ny har tatt opp dette forslag, har vi ingenting å bemerke hertil, idet vi tør forutsette at den i mellomtiden påløpne konvensjonalbot etter bestemmelsen i punkt 4, ikke kommer til å bli oppkrevd.»

Departementet bemerker:

I sin søknad 25 januar 1918 om konsesjon på erverv av Fossumfoss anmodet Oslo kommune om at bestemmelsen om utbygningsfrist under post 5 i den opprinnelige konsesjon til A/S Fossumfoss 2 mars 1907, helt måtte utgå.

Vassdragskommissjonen uttalte i den anledning at «etter omstendighetene turde der i det hele være liten grunn til nu å opprettholde betingelsenes punkt 5.»

Når departementet allikevel fant å måtte opprettholde bestemmelsen om utbygningsfrist, så var grunnen såvidt skjønnes den, at konsesjonsloven slik som den lød dengang, ikke hjemlet adgang til å frafalle bestemmelsen.

Slik som konsesjonslovens § 2 nr. 22 nå lyder, etter lovforandring 7 juni 1935, kan imidlertid Kongen, når erververen er en norsk kommune, helt eller delvis frafalle de betingelser som er fastsatt i den konsesjon som opprinnelig hvilte på vannfallet.

Departementet finner med Hovedstyret at det slik som forholdene med omsyn på utbygning ligger an, ikke er grunn til å opprettholde bestemmelsen om utbygningsfrist i Oslo kommunes konsesjon 22 april 1921, og departementet vil derfor rå til at denne bestemmelse helt utgår av konsesjonen.

Likeledes vil en med Hovedstyret rå til at den konvensjonalbot som etter nevnte bestemmelse er påløpt siden 22 april 1931, ikke blir oppkrevet.

Sakens dokumenter vedlegges.

Arbeidsdepartementet

tilrår:

1. Post 4 i betingelsene for Oslo kommunes erverv av Fossumfoss etter kgl. resol. 22 april 1921 utgår.
2. Den konvensjonalbot som etter den under 1 nevnte bestemmelse er påløpt siden 22 april 1931 oppkreves ikke.

8. Aursunden i Glomma.

(Om forlengelse av reguleringstiden for statsregulering.)

Kgl. resol. av 14 april 1939.

Stortinget har 16 mars 1939 fattet følgende beslutning:

«Stortinget samtykker i at den ved kgl. resolusjon av 13 mai 1921 fastsatte reguleringsbestemmelse for statsregulering av Aursunden i Glomma forlenges til 13 mai 1986.»

Om denne beslutning viser en til St. prp. nr. 33, 1939, innst. S. nr. 45 og St.forh. side 390 for s. å.

Departementet vil i henhold hertil anbefale at post I, 1 i de ved kgl. resolusjon 13 mai 1921 fastsatte reguleringsbestemmelser for statsregulering av Aursunden får følgende ordlyd:

«Reguleringsbestemmelsene gjelder for et tidsrum av 65 år regnet fra 13 mai 1921.»

Departementet

tilrår:

Post I, 1 i de ved kgl. resolusjon 13 mai 1921 fastsatte reguleringsbestemmelser for statsregulering av Aursunden i Glomma endres slik som anført i Arbeidsdepartementets foredrag 14 april 1939.

9. Nordland Portland Cementfabrik A/S.

(Forandring i vilkårene for den meddelte konsesjon på Sørfjordvassdraget i Tysfjord, Nordland fylke.)

Kgl. resol. av 14 april 1939.

Stortinget har 16 mars 1939 fattet følgende beslutning:

«Stortinget samtykker i følgende forandringer i vilkårene for den konsesjon som er meddelt A/S Nordland Portland Cementfabrikk i Sørfjordvassdraget i Tysfjord, Nordland fylke:

1. Konsesjonsvilkårenes post I, 1, femte ledd skal lyde:

Bestemmelsene i annen passus skal ikke være til hinder for at vedkommende departement kan meddele tillatelse for andre enn de nevnte rettssubjekter til å eie aksjer til et pålydende av inntil 45 prosent av aksjekapitalen. Meddeles sådan tillatelse, kan tillatelse likeledes meddeles til at et medlem av representantskapet kan være fremmed statsborger.

2. De i konsesjonsvilkårenes post I, 17 fastsatte årlige avgifter til stat og kommuner settes ned til kr. 0,50 pr. nat.HK. pr. år til staten for et tidsrom av 5 år fra 1 januar 1938 og til kr. 1 pr. nat.HK. pr. år til kommuner for det samme tidsrom.»

Om denne beslutning viser en til st. prp. nr. 38, 1939, innst. S. nr. 46 og st. forh. side 390 for s. å.

Departementet vil i henhold hertil anbefale at post I, 1, femte ledd i den Nordland Portland Cementfabrik A/S ved kgl. resol. 8 april 1921 meddelte vassdragskonsesjon får følgende ordlyd:

«Bestemmelsene i annen passus skal ikke være til hinder for at vedkommende departement kan meddele tillatelse for andre enn de nevnte rettssubjekter til å eie aksjer til et pålydende av inntil 45 prosent av aksjekapitalen. Meddeles sådan tillatelse, kan tillatelse likeledes meddeles til at et medlem av representantskapet kan være fremmed statsborger.»

Videre vil departementet anbefale at post 1, 17 i de nevnte konsesjonsbetingelser får følgende tillegg:

«For tidsrummet 1 januar 1938 til 31 desember 1942 settes de årlige avgifter ned til kr. 0,50 pr. nat.HK. pr. år til staten og til kr. 1 pr. nat.HK. til kommuner.»

Departementet

tilråder:

Post I, 1, femte ledd og post I, 17 i betingelsene for den Nordland Portland Cementfabrik A/S ved kgl. resol. av 8 april 1921 meddelte konsesjon på Sørfjordvassdraget i Tysfjord herred endres slik som anført i Arbeidsdepartementets foredrag 14 april 1939.

10. A/S Norsk Blikvalseverk.

(Om fornyelse av konsesjon på leie av inntil 3 200 kW. elektrisk energi fra Bergens Elektrisitetsverk.)

Kgl. resol. av 5 mai 1939.

Ved kgl. resolusjon av 14 mars 1930 fikk A/S Norsk Blikvalseverk tillatelse i sam-høve med lov av 14 desember 1917 nr. 16, kap. IV til å leie inntil 3 200 kW. elektrisk energi fra Bergens Elektrisitetsverk. En viser til «Meddelte Vassdragskonsesjoner», bind XVII, side 51—60. Konsesjonen utløp 1 januar 1935.

Med skrivelse fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet av 7 mars 1939 har departementet mottatt en søknad fra

A/S Norsk Blikvalseverk, datert 12 desember 1938 om fornyelse av konsesjonen.

Hovedstyrets skrivelse er sålydende:

«A/S Norsk Blikvalseverk har den 12 desember 1938 søkt om fornyelse av selskapets kraftleiekonsesjon av 14 mars 1930 på leie av inntil 3 200 kW. fra Bergens Elektrisitetsverk. Konsesjonen utløp 1 januar 1935.

Søknaden er sålydende:

«Vi tillater oss herved høfligst å anmode om at den konsesjon for leie av inntil 3 200 kW. elektrisk energi fra Bergens Elektrisitetsverk som blev meddelt oss ved kongelig resolusjon av 14. mars 1930 og i henhold til lov av 14 desember 1917, nr. 16, kap. IV, blir fornyet på uforandrede vilkår.

I denne anledning oversendes Dem kopi av vår kontrakt med Bergens Elektrisitetsverk av 30. desember 1936, samt kopi av vårt selskaps vedtekter ifølge generalforsamlingsbeslutning av 17. mars 1930.»

Laksevåg herredsstyre har i møte den 26 januar 1939 enstemmig anbefalt at søknaden innvilges.

Fylkesmannen i Hordaland har i påtegnning hertil av 1 februar 1939 anbefalt søknaden innvilget.

Hovedstyret vil anbefale at den kraftleiekonsesjon som ble meddelt A/S Norsk Blikvalseverk ved kgl. resolusjon av 14 mars 1930 på leie av inntil 3 200 kW. fra Bergens Elektrisitetsverk, blir fornyet således at konsesjonen kommer til å gjelde inntil 1 januar 1945, mens betingelsene for øvrig blir uforandret.

Behandlet i hovedstyremøte den 7 mars 1939.»

Departementet vil etter det foreliggende anbefale at konsesjonen blir fornyet på de samme betingelser som tidligere fastsatt med den forandring at leietiden blir tidsbegrenset til 1 januar 1945.

Departementet

tilråder:

Den A/S Norsk Blikvalseverk ved kgl. resolusjon 14 mars 1930 meddelte tillatelse til å leie inntil 3 200 kW. elektrisk energi fra Bergens Elektrisitetsverk fornyes for tidsrommet inntil 1 januar 1945 på uforandrede betingelser.

11. A/S Osa Fossekompani.

(Om ytterligere fristforlengelse.)

Kgl. resol. av 20 mai 1939.

Ved kgl. resol. 18 september 1915 fikk A/S Osa Fossekompani konsesjon på erverv og regulering av Austdøla i Ulvik herred, Horda-

land fylke bl. a. på betingelse av at selskapet skulle påbegynne utbygningen av vassfallene og den projekterte regulering innen 2 år fra konsesjonens datum samt fullføre arbeidene og påbegynne driften av anleggene innen ytterligere 5 år. Se «Meddelte Vassdragskonsesjoner» bind III, side 22 fig.

Fristen for fullførelsen av utbygningen og reguleringen har 3 ganger vært forlenget, hver gang med 5 år, senest ved kgl. resol. 9 oktober 1931, se «Meddelte Vassdragskonsesjoner» 1931 side 50 fig.

På selskapets vegne har advokat Sigurd Fougner 15 februar 1937 inngitt en søknad om at fullførelsesfristen må bli ytterligere forlenget med 5 år til 18 september 1942.

Søknaden ble forelagt Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, som under 1 april 1938 har gitt følgende uttalelse:

«Det Kongelige Departement har under 16 februar 1937 sendt hovedstyret til uttalelse et fra A/S Osa Fossekompani innkommet andragende om ytterligere fristforlengelse som lyder så:

«Ved kgl. resolusjon av 18. september 1915 er der meddelt A/S Osa Fossekompani tillatelse til å erverve visse vannrettigheter i Austdøla i Ulvik samt til å regulere dette vassdrag overensstemmende med fremlagt plan, alt på nærmere angitte betingelser. Ifølge disse skulde selskapet bl. a. ha utbygget den hele kraft og fullført reguleringen samt påbegynt anleggets drift innen den 18. september 1922 (betingelsenes avsnitt I, post 2). I henhold til andragender, som selskapet senere har inngitt, er den nevnte frist for fullførelse av utbygningen m. v. etter hvert forlenget inntil den 18. september 1937, kfr. sist kgl. resolusjon av 9. oktober 1931.

På selskapets vegne tillater jeg mig å andra om at fristen atter må bli forlenget med 5 år, d. e. inntil den 18. september 1942.

Angående selskapets forhold henvises til de andragender jeg tidligere på selskapets vegne har innsendt til Arbeidsdepartementet under 25. november 1921, 19. februar 1927 og 11. mars 1931, samt til de skrivelser fra selskapet til mig der har fulgt som bilag til de nevnte andragender. I alt vesentlig er selskapets stilling fremdeles den samme som da fristforlengelse sist blev innrømmet i 1931. De omstendigheter der nu som tidligere gjør det bydende nødvendig for selskapet å få fristen for utbygning m. v. ytterligere forlenget for om mulig å redde noe av de store kapitaler, som innkjøp av eiendommer og de påbegynte utbygningsarbeider har kostet, ligger nu som tidligere i dagen.

Selskapet har ikke gjennom de år som er hengått siden den siste fristforlengelse blev innrømmet, hatt midler til å fortsette utbygningsarbeidene. Nu som tidligere år har såvel fra selskapet som fra dettes bankforbindelses side vært forsøkt alle utveier for å finne anvendelse for kraften og for å få anleggene ført videre. Av grunner som vil være admi-

nistrasjonen bekjent, har imidlertid disse bestrebelsler ikke kunnet føre frem. Virksomheten har derfor gjennom de sist forløpne år som også til dels tidligere måttet begrenses til tilsyn med de utførte anlegg og det aller nødvendigste vedlikehold. Selskapet lønner en opsynsmann som bor fast i Osa.

Jeg vedlegger avskrift av selskapets status pr. 31. desember 1936.

Nu som da andragender om fristforlengelse blev inngitt i 1927 og 1931, må selskapet anse det som overveiende sannsynlig at en ytterligere forlengelse av 5 år fremdeles vil vise sig utilstrekkelig til å muliggjøre utbygningen av den hele kraft m. v. Nu som tidligere finner man det imidlertid rettest foreløbig kun å andra om en forlengelse på ytterligere 5 år.»

Andragendet har vært til behandling i distriktet med følgende resultat:

Ulvik formannskap anfører under 22 desember 1937:

«Ulvik heradstyre hev ikkje mot at A/S Osa Fossekompani fær sin konsesjon framdrygd med 5 — fem — år, men på vilkår av at fatigfondet vert innbetalt so det vert på minst kr. 15 000 — femten tusen kroner.»

Hordaland fylkes elektrisitetsforsyningskontor anbefaler under 30 desember 1937 andragendet innvilget på det av Ulvik herredsstyre opstilte vilkår.

Fylkesmannen i Hordaland slutter sig hertil under 31 s. m.

Sosialdepartementet anbefaler under 15 mars d. å. at en fristforlengelse gjøres avhengig av at selskapets fattigfond forhøyes til kr. 15 000 på de samme betingelser som blev fastsatt for det i skrivelse av 21 januar 1918 fastsatte anleggfond.

Hovedstyret finner under de foreliggende omstendigheter nu som i 1931 å måtte anbefale den omsøkte fristforlengelse.

Den ved kgl. resol. av 9 oktober 1931 meddelte fristforlengelse var gjort betinget av at det av selskapet i sin tid stilte fattigfond blev forhøiet med kr. 15 000. Etter det som nu er oplyst og som er referert foran må fondet styrkes påny. Man foreslår med Sosialdepartementet at det økes så det kommer op i kr. 15 000 og at tillatelsen gjøres avhengig herav.

Man forutsetter fondet bragt op i nevnte størrelse efter at mulige krav på det fra tiden før 18 september 1937 er dekket.

Blir tillatelsen innvilget anbefaler man at den i konsesjonsbetingelsene fastsatte mulktbestemmelse for oversittelse av fristen ikke bringes i anvendelse.

Behandlet i møte den 30 mars 1938.»

En legger ved de dokumenter som fulgte med Hovedstyrets brev.

I skrivelse til selskapet 7 november 1938 meddelte departementet at en ville kunne anbefale at søknaden ble innvilget på betingelse av at det i konsesjonsvilkårenes post I, 8 betingede fattigfond ble brakt opp til kr. 15 000 samt at man fant det ønskelig at den i konsesjonsvilkårenes post III, 1 betingede sikkerhetsstillelse foreløpig ble effektivert for et beløp av kr. 25 000.

Selskapet framholdt at det etter dets mening ikke var inntrådt forhold, som skulle gjøre de av departementet nevnte vilkår berettiget.

På forespørsel meddelte Sosialdepartementet 17 desember 1938 følgende angående spørsmålet om forhøyelse av fattigfondet:

«I anledning av det ærede departements skrivelse av 6. ds. meddeles at dette departement fastholder at selskapets fattigfond bør forhøies til kr. 15 000.

Når selskapet anfører at en innbetaling på kr. 6 000 vil være mere enn tilstrekkelig til å dekke mulige krav innen 18. september 1942, bemerkes at nærværende departement anser dette for usikkert. Selskapets forpliktelser bortfaller forøvrig ikke i 1942. Det tilføies at den del av fondet som blir tilbake når vedkommende fattigvesen har fått dekket sine utlegg skal betales tilbake til selskapet.»

Som selskapets kreditor uttalte Norges Bank i skrivelse 10 januar 1939:

«Vi har mottatt det ærede departements skrivelse av 28. f. m. med bilag og skal få meddele følgende:

Norges Bank er A/S Osa Fossekompans eneste kreditor. Avskrift av selskapets regnskap for 1937 vedlegges. De deri opførte poster, bankkonto og byggelån, tilsammen kr. 7 613 891,15 er Norges Banks fordringer, og de kr. 15 000 som ifølge regnskapet er avsatt til fattigfond er betalt av Norges Bank. Norges Bank har i en årrekke forstrukket selskapet med de nødvendige midler til tilsyn, vedlikehold, assurance osv., idet selskapet har vært helt ute av stand til å skaffe disse midler på annet hold. Våre utlegg i 1938 utgjør ca. kr. 7 500, og vi har fått oss forelagt budsjettet for 1939 hvoretter der blir å betale kr. 7 500 til tilsyn, vedlikehold, assurance osv.

Vi har nok flere ganger vært inne på den tanke å stanse disse utbetalinger, idet det må ansees som meget usikkert om og i tilfelle når vi kan få noe tilbake derav, men vi er blitt stående ved fremdeles en tid å søke bankens interesser i selskapet bevart, hvis ikke omkostningene blir for store.

Vedrørende behovet for ny innbetaling til fattigfondet, har selskapet gitt oss opplysninger som svarer til hva der er anført i dets skrivelse av 16. november f. å. til departementet, gående ut på at en innbetaling av kr. 6 000 vil være mer enn tilstrekkelig til å dekke de krav som vil fremkomme til den 18. september 1942.

Anleggsarbeidet som stanset for en årrekke siden hviler fremdeles og der kan intet sies om mulighetene for at det kan bli gjenopp-tatt. Noen drift er der ikke.

Vi vil under de foreliggende omstendigheter få henstille at kravet om innbetaling nå til fattigfondet begrenses til kr. 6 000 og at spørsmålet om sikkerhetsstillelse (konsesjonens avsnitt III post 1) fremdeles stilles i bero inntil videre.»

Departementet meddelte i skrivelse til banken 30 januar s. å. at en etter det foreliggende ville samtykke i at sikkerhetsstillelsen inntil videre stod ut, men at en med omsyn på fattigfondet henholdt seg til Sosialdepartementets uttalelse.

Norges Bank meddelte deretter i brev til fylkesmannen i Hordaland 10 februar 1939 at banken ville stille til disposisjon det beløp som trengtes for å bringe fattigfondet opp til kr. 15 000.

Departementet finner etter det således foreliggende å måtte anbefale at den ansøkte fristforlengelse blir innvilget på betingelse av at det av selskapet i sin tid opprettede fattigfond forhøies til kr. 15 000.

En er enig med Hovedstyret i at den i konsesjonsbetingelsene fastsatte mulktbestemmelse for oversittelse av fristen ikke bringes i anvendelse.

Departementet

tilråder:

Den senest ved kgl. resol. 9 oktober 1931 fastsatte frist for fullførelse av utbygging og regulering m. v. av Austdøla i Ulvik, Hordaland fylke, forlenges med 5 år til 18 september 1942 på betingelse av at det av Osa Fossekompans i sin tid stilte fattigfond forhøies til kr. 15 000.

12. A/S Bjølvefossen.

(Forandring i betingelsene for A/S Bjølvefossens vannfallskonsesjon m. v.)

Kgl. resol. av 23 juni 1939.

Stortinget har 9 juni 1939 gjort følgende vedtak:

«Konsesjonsvilkårene for den A/S Bjølvefossen ved kgl. resolusjon av 3 desember 1915 meddelte konsesjon på erverv og regulering av Bjølvovassdraget endres slik at post I, 1 gis følgende tillegg:

Bestemmelsene i annen passus skal ikke være til hinder for at Kongen i samhøve med den alminnelige konsesjonslovs § 36, jfr. § 37 kan meddele tillatelse for andre enn de nevnte rettssubjekter til å eie aksjer til et pålydende av inntil 45 pst. av aksjekapitalen.»

En viser herom til St. prp. nr. 108, 1939, innst. S. nr. 146, 1939 og St.forh. for s. å., side 1362—1363.

Departementet har i proposisjonen side 7 anført at det ikke skulle være påkrevet for øvrig å oppstille nye vilkår for konsesjonen.

Av det i nevnte stortingsproposisjon refererte andragende fra A/S Bjølvfossen gikk det fram at hensikten var «at en engelsk gruppe, bestående av firmaene C. Tennant Sons & Co., Ltd., London, Guinness Mahon & Co., London og Murex Ltd., Rainham, England med de til disse firmaer knyttede interessenter» kunne få tillatelse til å eie inntil 45 pst. av selskapets aksjekapital.

A/S Bjølvfossen har 15 juni 1939 sendt departementet følgende søknad:

«Som det ærede Departement vil vite, er der under 9. juni truffet sådant Stortingsvedtak:

«Konsesjonsvilkårene for den A/S Bjølvfossen ved kgl. resolusjon av 3. desember 1915 meddelte konsesjon på erverv og regulering av Bjølvovassdraget endres slik at post I, 1 gis følgende tillegg: Bestemmelsene i annen passus skal ikke være til hinder for at Kongen i samhøve med den alminnelige konsesjonslovs paragraf 36, jfr. paragraf 37, kan meddele tillatelse for andre enn de nevnte rettssubjekter til å eie aksjer til et pålydende av inntil 45 prosent av aksjekapitalen.»

I henhold hertil tillater vi oss å andra om at der ved kgl. resolusjon gis tillatelse til at inntil 45 prosent av vår aksjekapital kan eies av: C. Tennant Sons & Co. Ltd., London, A/S C. Tennant Sons & Co., Oslo, Guinness Mahon & Co., London, og Murex Ltd., Rainham, England.

Som det vil være det ærede Departement kjent, er disse firmaer uttrykkelig nevnt i dokumentene, med undtagelse av A/S C. Tennant Sons & Co., Oslo, som er et norsk selskap med helt norsk styre og en aksjekapital på kr. 500 000, hvorav kun 1/10 eies av C. Tennant Sons & Co., Ltd., London, og de øvrige 9/10 av norske statsborgere.

Vi oversender et eksemplar av selskapets gamle vedtekter samt et eksemplar av de nye delvis endrede vedtekter, som er vedtatt av selskapets generalforsamling den 1. juni d. å.

Vi tillater oss å be om approbasjon på disse vedtekter.»

Som det vil framgå, er de selskaper, på hvis vegne det nå er søkt om kgl. tillatelse til å erverve inntil 45 pst. av A/S Bjølvfossens aksjekapital med et unntak de samme firmaer, som er uttrykkelig nevnt i forelegget for Stortinget. Som ny aksjeerverver er nå også nevnt A/S C. Tennant Sons & Co., Oslo, som opplyses å være et norsk selskap med helt norsk styre og en aksjekapital på kr. 500 000, hvorav bare 1/10 eies av C. Tennant Sons & Co., Ltd., London og de øvrige 9/10 av norske statsborgere.

Etter det foreliggende vil departementet rå til at konsesjonsvilkårene for den A/S Bjølvfossen ved kgl. resolusjon av 3 desember 1915 meddelte konsesjon på erverv og regulering av Bjølvovassdraget endres slik at post I, 1 gis følgende tillegg:

«Bestemmelsene i annen passus skal ikke være til hinder for at Kongen i samhøve med den alminnelige konsesjonslovs § 36, jfr. § 37, kan meddeles tillatelse for andre enn de nevnte rettssubjekter til å eie aksjer til et pålydende av inntil 45 pst. av aksjekapitalen.»

Videre vil departementet rå til at de i søknaden nevnte selskaper får tillatelse i samhøve med § 36 i den alminnelige konsesjonslov av 14 desember 1917 til å erverve inntil 45 pst. av aksjekapitalen i A/S Bjølvfossen.

De i søknaden omhandlede forandringer i A/S Bjølvfossens vedtekter vil departementet ta opp til særskilt behandling i samsvarende med post I, 1 i selskapets konsesjonsbetingelser.

Departementet

tilråder:

1. Post I, 1 i vilkårene for den A/S Bjølvfossen ved kgl. resolusjon 3 desember 1915 meddelte konsesjon på erverv og regulering av Bjølvovassdraget blir endret slik som angitt i Arbeidsdepartementets foredrag 23 juni 1939.
2. C. Tennant Sons & Co., London, A/S C. Tennant Sons & Co., Oslo, Guinness Mahon & Co., London og Murex Ltd., Rainham, England, får i samhøve med § 36 i lov nr. 16 av 14 desember 1917, jfr. lov nr. 19 av 24 juni 1931 tillatelse til å erverve inntil 45 pst. av aksjekapitalen i A/S Bjølvfossen.

13. A/S Døvik-Søiafoss.

(Tillatelse til å erverve Døvikfoss m. v. i Modum og Øvre Eiker, Buskerud fylke, samt tillatelse for A/S Holmen—Hellefoss til å inneha mer enn 35 pst. av aksjene i førstnevnte selskap.)

Kgl. resol. av 23 juni 1939.

Fra advokat Einar Grette på vegne av et under dannelse værende aksjeselskap, A/S Døvik-Søiafoss, har departementet mottatt en søknad av 3 desember 1937 om tillatelse til å erverve Døvikfoss m. v. i Modum og Øvre Eiker, Buskerud fylke.

Søknaden er sålydende:

«På vegne av et under dannelse værende aksjeselskap, A/S Døvik-Søiafoss, tillater jeg meg å andra om at der i henhold til lov 14

desember 1917 om ervervelse av vassfall m. v. må bli meddelt selskapet konsesjon på

ervervelse av nedennevnte eiendommer, beliggende i Modum og Øvre Eiker:

1. G.nr. 142, b.nr. 50, Døvikfoss i Modum av skyld	M. 12,00
2. » 53, » 2, Døvik Vannfall av skyld	» 1,05
3. » 53, » 4, Hølen i Modum av skyld	» 0,17
4. » 194, » 24, Østre Søiafoss i Øvre Eiker av skyld	» 0,10

De her nevnte eiendommer, hvorav de 3 førstnevnte ligger i Modum og den sistnevnte i Øvre Eiker, omfatter den hele vannkraft i den såkalte Døvikfoss i Drammenselva og den østre halvdel av det nedenforliggende fall eller stryk, Søiafoss samt dessuten noen mindre tomtearealer på begge sider av Døvikfoss. Arealet over høyeste vannstand er oppgitt å utgjøre i alt omkring 20 mål.

Til nærmere forklaring av nærværende andragende skal jeg tillate meg å bemerke:

Det er A/S Holmen-Hellefoss, som tar initiativet til dannelsen av og som blir hovedinteressert i det ennå ikke stiftede aksjeselskap A/S Døvik-Søiafoss. Dette selskap aktes stiftet med en aksjekapital stor kr. 10 000 — ti tusen kroner — fordelt på 100 aksjer à kr. 100 hvorav A/S Holmen-Hellefoss formentlig kommer til å overta de 96, mens de øvrige 4 tegnes av medlemmer av A/S Holmen-Hellefoss' direksjon. Man har av forskjellige grunner funnet det mest formålstjenlig å etablere et eget aksjeselskap for overtagelsen av det vannfall med tiliggende eiendommer og rettigheter, som der her er spørsmål om, og som tidligere har tilhørt selskapet Kongssagene Brug Ltd. Den kapital — utenom aksjekapitalen — som det nye selskap vil trenge til ervervelsen av eiendommene tilveiebringes dels ved opptagelse av lån hos A/S Holmen-Hellefoss, dels ved at Kongssagene Brug Ltd.s rettigheter med hensyn til visse avgifter i følge nedenfor nevnte to overenskomster mellom Kongssagene og A/S Holmen-Hellefoss overgår til A/S Døvik-Søiafoss.

Disse overenskomster vil fra tidligere være Vassdragsvesenet og Arbeidsdepartementet bekjent. Jeg vedlegger imidlertid bekreftede avskrifter av de to overenskomster av 16 april 1921 og august 1931, tinglyst henholdsvis 25 april 1921 og 21 september 1931. Den første overenskomst (av 1921) går, som det vil ses, vesentlig ut på, at Kongssagene Brug Ltd. mot en årlig avgift av kr. 3 000 innrømmer A/S Holmen-Hellefoss rett til ved en vassføring av inntil 150 m³ pr. sek. å holde overvann Hellefoss på en sådan høyde at vannstanden ved Kverk ble inntil 5,87 m etter Vassdragsvesenets generalplan. Ved den annen overenskomst (av 1931) mellom Kongssagene Brug Ltd. og A/S Holmen-Hellefoss ervervet sistnevnte selskap rett til — mot en tilleggsavgift av kr. 2 920 pr. år — ytterligere hevning av overvann Hellefoss gjennom lavvannsperiodene, nærmere bestemt således at vannstanden ved Kverk kunne holdes inntil 1/2 meter høyere enn i følge overenskomsten av 1921, altså til 6,37 meter over 0 på Vassdragsvesenets generalplan. Til gjennomførelse av denne overenskomst av 1931 hadde A/S Holmen-Hellefoss, mot godtgjørelse, innhentet det nødvendige samtykke fra alle grunneiere langs Drammenselva på strekningen fra Holmen-Hellefoss til Døvikfoss. Jeg bemerker at begge de heromhandlede overenskomster har vært forelagt Arbeids-

departementet, idet A/S Holmen-Hellefoss har lagt vekt på å få fastslått at ervervelsen av de i overenskomsten omhandlede rettigheter ikke innebar noen konsesjonspliktig ervervelse. Herom foreligger da også Arbeidsdepartementets uttalelser, for den første overenskomsts vedkommende ved departementets skrivelse av 7 mai 1920 og for den annen ved departementets skrivelse av 29 mars 1930.

Det er, som det vil ses, betydelige interesser A/S Holmen-Hellefoss ved de således inngåtte overenskomster allerede har ervervet i Døvik-Søiafoss. Og nå er situasjonen videre den at ved håndgivelse av 9 mai d. å. fra Kongssagene Brug Ltd. har min mandant fått anledning til å erverve det hele fall med tiliggende arealer og tilhørende rettigheter for en samlet sum av kr. 130 000. Jeg henviser herom til den fremstilling som advokat Sigurd Fougner den 6 september d. å. på A/S Holmen-Hellefoss' vegne innsendte til Arbeidsdepartementet og hvori reistes spørsmål om det under de foreliggende særlige omstendigheter ville møte noen innvending fra departementets side om A/S Holmen-Hellefoss ervervet de heromhandlede vannrettigheter m. v. uten konsesjon — på det nåværende tidspunkt. Ved skrivelse av 15 oktober d. å. har Arbeidsdepartementet meddelt at man ikke fant å kunne samtykke i den av A/S Holmen-Hellefoss således foreslåtte ordning.

Når A/S Holmen-Hellefoss henvendte seg til Arbeidsdepartementet til drøftelse av spørsmålet om ervervelse av eiendomsretten til Døvik-Søiafoss uten konsesjon var årsaken, som nærmere omhandlet i den nettopp nevnte forestilling av 6 september d. å., de vanskeligheter som ervervslovens § 2 nr. 3 i det foreliggende tilfelle vil skape. Så betydelige interesser, som A/S Holmen-Hellefoss allerede har i Døvik-Søiafoss, og så viktig som det er for selskapet å sikre seg tilstrekkelig kraft fra dette nærliggende fall, som jo er den for A/S Holmen-Hellefoss naturlige kraftkilde, har imidlertid selskapet nå (gjennom dannelsen av før nevnte særskilte aksjeselskap) besluttet å gå til kjøp av Døvik-Søiafoss selv om konsesjonsplikt er til stede, under forutsetning av at konsesjon tilståes på vilkår, som selskapet finner det forsvarelig å kunne påbinde seg. Jeg vedlegger i den anledning bekreftet avskrift av kjøpekontrakt datert 23 og 27 november d. å. mellom Kongssagene Brug Ltd. og det dannendes aksjeselskap A/S Døvik-Søiafoss, sistnevnte foreløpig representert ved A/S Holmen-Hellefoss' administrerende direktør, herr E. Chr. Erichsen.

Hva angår den måte hvorpå konsesjons søkeren tenker å utnytte Døvikfoss m. v. — for så vidt fallet ikke allerede er utnyttet ved den på basis av overenskomstene foretatte hevning av overvann Hellefoss i lavvannsperiodene — bemerkes;

Det mest nærliggende er, når ytterligere

kraftbehov for A/S Holmen-Hellefoss igjen måtte melde seg, at overvann Hellefoss atter heves; det vil sikkert være den uten sammenligning billigste utnyttelsesmåte. En særskilt utbygning av Døvikfoss vil falle uforholdsmessig kostbar; at fallet, som befinner seg midt i et utpreget industristrøk, hittil ikke er blitt utbygget, taler i så henseende sitt eget tydelige språk. Imidlertid kan det jo dog tenkes at også en sådan utnyttelsesmåte kan vise seg forsvarlig og økonomisk gjennomførbar, og konsesjonssøkeren vil derfor ikke ha bundet seg kun til den fremgangsmåte, som ytterligere hevning av overvann Hellefoss betegner. Under enhver omstendighet — enten den ene eller annen vei for utbygging av vassfallet velges — er det meget lite sannsynlig at der vil kunne tas skritt til fallets utnyttelse innen utløpet av den 2 års frist, som ervervslovens § 2 nr. 3 foreskriver. likesom det på det nåværende tidspunkt ikke er mulig å vite om vannbygningsarbeidene kan tilendebringes etc. innen utløpet av en ytterligere frist av 5 år, således som i samme bestemmelse foreskrevet. Konsesjonssøkeren finner det derfor riktig allerede nå å si fra at det er høyst sannsynlig at man vil få behov for å ansøke om sådan dispensasjon fra disse fristers overholdelse, som ervervslovens § 2 nr. 3, siste ledd, hjemler adgang til å meddele.

Jeg skulle tro at det uten videre vil være klart at A/S Holmen-Hellefoss' (eller rettere dets datterselskaps) ervervelse av Døvik-Søiafoss er den anvendelse av vassfallet, som er den eneste naturlige og rasjonelle. Alleerede de overenskomster som mellom A/S Holmen-Hellefoss og Kongssagene Brug Ltd. i 1921 og 1931 er inngått, kfr. foran, og som gir A/S Holmen-Hellefoss rett til en delvis neddemning av fallet, peker avgjort i retning herav. Det er den eneste utnyttelse av Døvik-Søiafoss, som hittil har vist seg økonomisk gjennomførbar. Alle de andre planer for fossens utnyttelse som har vært lansert og bearbeidet, og som sikkerlig vil være Vassdragsvesenet og Arbeidsdepartementet bekløst, er strandet. Jeg antar derfor at det ikke kan gi anledning til synderlig tvil at andragendet bør imøtekommes.

Ved å tilstå konsesjon på den foreliggende ervervelse oppnåes da også at vassfallet Døvik-Søiafoss kommer på helt norske hender. Selskapet Kongssagene Brug Ltd. har — såvidt vites fra før konsesjonslovgivningen — utenlandske interessenter, mens A/S Holmen-Hellefoss har helt norsk stvte og utelukkende norske aksjonærer, hvilket selvsagt også blir tilfellet med det datterselskap, som skal dannes i anledning av kjøpet av Døvik-Søiafoss. Så snart selskapet A/S Døvik-Søiafoss er stiftet, vil erklæring overensstemmende med forskriftene i ervervslovens § 24, 2net og 3dje ledd kunne innsendes til Arbeidsdepartementet.

Hva angår konsesjonsvilkårene, skal jeg på sakens nåværende trin innskrenke meg til følgende bemerkninger:

De opplysninger, som foreligger angående Døvik-Søiafoss' alminnelige utnyttbarhet og de i nærværende andragende berørte forhold vedrørende formålet med den foreliggende ervervelse, tilsier at det er rimelig og ubetenkelig med hensyn til konsesjonstid å benytte lovens maksimumsfrist. Hva

angår de i ervervslovens § 2 nr. 13 bestemte årsavgifter, tør konsesjonssøkeren gjøre regning på de lempeligst mulige vilkår — også i så henseende gjør det seg gjeldende, at en har med et vassfall å gjøre, som for en alminnelig utbygging er et vanskelig objekt. Tilfellet synes nettopp å være et sådant, at anvendelse av lovens minimumssatser er på sin plass.

Jeg nevner sluttelig at jeg har ment å kunne gå ut fra at Vassdragsvesenet og Arbeidsdepartementet selv er i besiddelse av de nødvendige opplysninger angående fallhøyder etc. Jeg bemerker i denne forbindelse kun at den rett, som A/S Holmen-Hellefoss ved sin siste overenskomst (av august 1931) med Kongssagene Brug Ltd. har ervervet til ytterligere hevning av overvann Hellefoss med inntil 1/2 meter, bl. a. innebærer at Søiafoss allerede er helt neddemmet — i lavvannsperiodene —.

Under 8 februar 1938 har advokat Grette oversendt et tillegg til nevnte søknad, bilagt med en tilleggskontrakt mellom A/S Døvik-Søiafoss og Kongssagene Brug Ltd. Til nærmere forklaring av denne kontrakt anfører søkeren følgende:

«Under de muntlige drøftelser med Vassdragsvesenets og departementets vedkommende, som konsesjonsandragendet har foranlediget har det vist seg at der vil oppstå visse formelle vanskeligheter med hensyn til meddelelse av konsesjon på ervervelsen på grunn av bestemmelsen i ervervslovens § 2 nr. 21 om fjernelse m. v. av servitutter. Ifølge hovedkontrakten var nemlig kjøpet planlagt, således at det nye selskap A/S Døvik-Søiafoss også skulle erverve eiendomsrett til den del av vassfallet, hvorover A/S Holmen-Hellefoss ved overenskomst av august 1931 har ervervet oppdemningsrett. For at der ikke skal oppstå noen sådan vanskelighet hentet fra den nevnte bestemmelse i ervervslovens § 2 nr. 21, har det nye selskap A/S Døvik-Søiafoss bestemt seg for å begrense sin eiendomservvervelse, således at selve vassfallet kjøpes til eiendom for den del av fallet som overhodet ikke berøres av den nevnte oppdemningsrett. Det er sannsynlig at en skylddelingsforretning blir nødvendig, før eiendomsoverdragelsen kan gjennomføres ved skjøte, idet grensen for det vassfall, som ifølge tilleggskontrakten erverves, neppe faller sammen med noen fra før bestående eiendomsgrænse ifølge tidligere skylddelingsforretninger. Jeg tør gå ut fra at der ikke er noe til hinder for at avholdelse av sådan skylddelingsforretning utstår, uten at dette medfører noen utsettelse med hensyn til konsesjonssakens videre behandling. På grunn av sneforholdene vil det nemlig for tiden være temmelig upraktisk å avholde sådan forretning.

For øvrig antar jeg at tilleggskontrakten selv vil inneholde den nødvendige forklaring med hensyn til foran omhandlede forhold.»

Den omhandlede tilleggskontrakt legges ved.

Saken har vært forelagt for Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisi-

tetsvesenet som i skrivelse av 12 januar 1939 har anført følgende:

«Saken har vært til behandling i distriktet med følgende resultat:

Modum herredsstyre har i møte den 21 april 1938 enstemmig fattet sådan beslutning:

«Det under dannelse værende aksjeselskap, A/S Døvik-Søiafoss, anbefales gitt konsesjon under følgende forutsetning:

1. At Modum kommune i medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 § 2, punkt 13, tilståes en rimelig årlig avgift, som etter herredstyrets skjønn bør utgjøre kr. 2,50 pr. naturhestekraft.
2. At det i konsesjonsvilkårene inntas bestemmelse om at erververen plikter å erstatte kommunen og de øvrige grunneiere for enhver skade eller ulempe som måtte flyte av ervervelsen — herunder for enhver forandring i vannstanden.
3. At erververen — da denne i realiteten er A/S Holmen-Hellefoss — tilpliktes å oppføre laksetrapp ved Hellefoss overensstemmende med Vassdragsvesenets gitte påbud.
4. Likeledes tilpliktes selskapet, hvis det utbygger Døvikfoss, også å bygge laksetrapp her.»

Øvre Eiker herredsstyre har behandlet saken i møte 28. juni og enstemmig vedtatt «å anbefale konsesjon på betingelse av at det i konsesjonsvilkårene inntas bestemmelse om at erververen plikter å erstatte kommunen og de øvrige grunneiere for enhver skade eller ulempe som måtte flyte av ervervelsen — herunder for enhver forandring i vannstanden. Med 19 mot 13 stemmer anbefaltes konsesjonen på betingelse av at erververen — da denne i realiteten er A/S Holmen-Hellefoss, tilpliktes å oppføre laksetrapp ved Hellefoss overensstemmende med Vassdragsvesenets gitte påbud.

Mindretallet stemte for at sistnevnte betingelse bortfalt.»

Chefingeniøren for Elektrisitetsforsyningen i Buskerud anbefaler under 12 juli 1938 konsesjon meddelt på de av Modum og Øvre Eiker herredsstyrer foreslåtte betingelser.

Fylkesmannen i Buskerud anbefaler under 14 s. m. likeledes andragendet.

Hovedstyret skal bemerke følgende:

Etter det foreliggende omfatter andragendet den del av fallet Døvik-Søyafooss som ikke berøres av A/S Holmen-Hellefoss' oppdemningsrett som angivelig går til 6,37 m på Kverk vannmerke. Søyafooss ligger ca. 11 km ovenfor Holmen-Hellefoss og Døvikfoss ca. 500 m ovenfor Søyafooss. Denne siste er etter det foreliggende helt neddemmet. Den gjenværende del — Døvikfoss — har en fallhøyde på vel 5 m og representerer ved nåværende

regulert vassføring — ca. 89 m³ pr. sek. — ca. 6 000 nat.HK. Det er således på det rene at tillatelse etter ervervsloven av 1917 er nødvendig, jfr. dennes § 1, 1.

Da det startende selskap skal ha helt norsk styre med sete i Norge og helt norsk grunnkapital, blir andragendet å behandle i medhold av nevnte lovs § 2.

Etter den stilling de to interesserte kommuner og fylkesmannen inntar og det som for øvrig foreligger, antar hovedstyret at det ikke er almene hensyn til stede som taler imot at den omsøkte tillatelse blir meddelt og anbefaler derfor at konsesjon blir gitt.

Den foreslås gitt for 50 år med innløsningsrett for staten etter 35 år.

Etter nevnte lovs § 2, 3 skal vassfallet utbygges innen bestemte frister. Ansøkeren fremholder at det på det nåværende tidspunkt er umulig å vite når utbygningen blir gjennomført og at det er høyst sannsynlig at selskapet vil få behov for å søke om sådan dispensasjon fra fristenes overholdelse som samme paragraf og punktets siste ledd hjemler adgang til å meddele. Hovedstyret foreslår fristene oppstilt med de foreskrevne 2 pluss 5 år. Eventuell forlengelse av disse frister får man så ta stilling til når det måtte bli aktuelt. Ved meddelelse av den ansøkte konsesjon vil intet være avgjort i så henseende.

Etter samme lovs § 2, 12 har man oppstilt vilkår om inntil 10 pst. kraftavgivelse til kommuner. Kraftavgivelse til staten finner man ikke grunn til å kreve.

Etter nevnte lovparagraf pkt. 13 skal det pålegges en årlig avgift til staten og til kommuner beregnet etter den gjennomsnittlige kraftmengde som vassfallet etter den foretatte utbygning kan frembringe med den påregnelige vassføring år om annet. Hvilker der årlige reguleringsavgifter, skal de komme til fradrag i de avgifter som pålegges i henhold til denne post, forsåvidt angår den del av kraftmengden, hvorav reguleringsavgifter er legges.

Sådanne avgifter er betinget for regulering av 4 ovenforliggende sjøer og etter følgende satser pr. innvunnet naturhestekraft og år:

For Randsfjorden — kgl. resol. av 4 oktober 1912 — til staten kr. 0,10, til kommuner kr. 0,80.

For Strandefjord og Øyangen — kgl. resol. av 18 august 1916 — henholdsvis kr. 1 og kr. 1. For Voldbufjord — kgl. resol. av 24 august 1917 — henholdsvis kr. 1 og kr. 2. Vassføringsøkningen for Randsfjordens vedkommende er ansatt til 9 m³/sek. og for de 3 andre (Valdresreguleringen) til 6 m³/sek. i alt 15 m³/sek. Resten av den regulerte vass-

føring ca. 74 m³/sek. er fri reguleringsavgifter.

Ansøkeren ber om at avgiftene må bli satt lempeligst mulig og fremholder at da man har å gjøre med et vassfall som er et vanskelig objekt for en alminnelig utbygning, synes anvendelse av lovens minimumssatser å være på sin plass. Modum herredsstyre derimot finner — som det ses — at avgiften til Modum alene bør beløpe seg til kr. 2,50 pr. nat.HK.

Hovedstyret vil foreslå avgiften til staten satt til kr. 0,10 og til kommuner til kr. 0,50 pr. nat.HK.

Ervervslovens § 2, 1 sier at det som regel også bør betinges at selskapets grunnkapital når utbygningen er ferdig skal utgjøre minst en tredjedel av omkostningene ved ervervelsen, utbygningen og oppførelsen av kraftstasjon og transportanlegg samt av de fabrikk selskapet måtte oppføre til utnyttelse av kraften. Hovedstyret antar at sådant krav bør medtas, jfr. post 1 i vedliggende utkast til betingelser.

De øvrige oppstilte betingelser trenger antagelig ikke noen nærmere begrunnelse.

Som det fremgår av foranstående foreslår begge de interesserte herredsstyrer at det betinges at erververen — da dette i realiteten er A/S Holmen-Hellefoss — tilpliktes å oppføre den i medhold av § 13 av hovedstyret påbudte laksetrapp ved Hellefoss. Hovedstyret antar at det ikke er lovlig adgang hertil. Å medta noe vilkår om laksetrapp hva Døvikfoss angår antas upåkrevd, da vassdragslovens § 13 såvidt skjønnes må gjelde ubetinget ved en eventuell utnyttelse av denne foss.

I andragendet fremholdes at en utnyttelse av Døvikfoss ved å heve overvann ved Hellefoss uten sammenligning vil være den billigste utbygningsmåte og også det mest nærliggende når ytterligere kraftbehov for A/S Holmen-Hellefoss igjen måtte melde seg. Hovedstyret finner i denne forbindelse allerede nå å burde gjøre oppmerksom på at A/S Holmen-Hellefoss ikke uten selv å ha fått overdratt konsesjonen kan disponere over Døvikfoss og at det heller ikke etter ervervsloven er anledning for nevnte selskap til å erverve bruksrett over vassfallet. Hva utbygningsmåten angår vil konsesjonæren dog ikke ha bundet seg til felles utbygning med Holmen-Hellefoss, idet en særskilt utbygning av Døvikfoss kan vise seg forsvarlig og økonomisk gjennomførbar. Hovedstyret understreker dette at der i og med ervervstillatelse nå ikke er tatt noe standpunkt til utbygningsmåten.

Videre gjør man oppmerksom på at A/S Holmen-Hellefoss må ha tillatelse etter nevnte lovs § 36 til å inneha mer enn 35 pst. av samtlige aksjer. Hovedstyret har intet å bemerke ved at sådan tillatelse gis.

Utkastet til betingelser har vært forelagt ansøkeren og er vedtatt 2 november 1938, jfr. advokat Einar Grettes brev av 29 f. m. med bilag.

Av dette brev fremgår at prisen på fossefallet er redusert fra kr. 130 000 til kr. 122 000. Da Døvikfoss som nevnt foran representerer 6 000 nat.HK. og kommunene således ikke har noen forkjøpsrett, jfr. ervervslovens § 7, 1, ser hovedstyret ingen grunn til å innhente nye uttalelser, heller ikke medfører prisreduksjonen noen endring i hovedstyrets innstilling.

Behandlet i møte den 19 september 1938.»

Hovedstyrets utkast til konsesjonsbetingelser er sålydende:

1.

Selskapets styre (direksjon og representantskap) skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Selskapets aksjer eller parter skal lyde på navn. De kan ikke med rettsvirkning tegnes, erverves eller eies av eller pantsettes til andre enn staten, norske kommuner, norske statsborgere, Norges Bank eller med vedkommende regjeringsdepartements godkjennelse andre norske banker eller selskaper. Bestemmelse herom skal påføres aksje- eller partbrevene i det norske, engelske, franske og tyske språk.

Selskapets grunnkapital skal når utbyggingen er ferdig utgjøre minst en tredjedel av de samlede omkostninger ved alle selskapets anlegg.

Majoriteten av selskapets aksjer eller parter må ikke uten særlig kongelig tillatelse tilhøre noen som eier, bruker eller leier kraft fra annet vannfall her i riket, eller som sitter inne med aksje-(part)majoriteten i noe annet selskap, som eier eller bruker eller leier kraft fra vannfall her i riket. Selskapets vedtekter så vel som senere forandringer i disse blir å forelegge vedkommende departement til godkjennelse. Likeledes blir beslutninger i generalforsamling, som fastsetter alminnelige eller særlige innskrenkninger i styrets virksomhetsområde alene gyldige når de godkjennes av departementet.

2.

Utbygging av vannfallet må påbegynnes innen 2 — to — år fra konsesjonens datum

og vannbyggingsarbeidene må fullendes og anleggets drift påbegynnes innen en ytterligere frist av 5 — fem — år.

Driften må ikke uten Kongens samtykke i så lang tid som 3 år kontinuerlig stanses eller kontinuerlig innskrenkes til mindre enn en tredjepart av det i den forløpne tid innsatte, på regelmessig drift beregnede maskineris energi, heri ikke iberegnet hva der måtte være avgitt til bruk for stat eller kommune etter post 12 og sådanne stansninger eller innskrenkninger må ikke noensinne i løpet av 10 år samlet finne sted i så meget som 5 år.

Ved tidsberegningene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For overtredelse av de i nærværende post omhandlede bestemmelser erlegger selskapet en løpende mulkt stor kr. 100 — ett hundre kroner — pr. dag, hvori vedkommende frister oversittes.

3.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes arbeidere og funksjonærer som har norsk innføds- eller statsborgerrett.

Vedkommende myndighet kan dog tillate unntagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

Så fremt ikke offentlige hensyn taler derimot kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti kroner — for hver person.

4.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anlegget anvende norske varer for så vidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er det adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusiv toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

5.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

6.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet, når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med sin virkelige verdi beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

7.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp.

8.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende regjeringsdepartements samtykke berettiget

til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

9.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesveistyret bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier og bruer hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet og ved transporter til og fra de bedrifter som tilhører konsesjonæren og som forsynes med kraft fra anlegget. Veier og bruer som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlig ulempe for anlegget og de bedrifter som erholder kraft fra dette.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til for kraftanlegget og de ham tilhørende bedrifter, som forsynes med kraft fra anlegget, å oppsamle et fond til sikring for vedkommende fattigkommune overensstemmende med de regler som i lov om fattigvesenet av 19 mai 1900, kap. 4, er gitt om bergverker.

Likeledes er konsesjonæren forpliktet til etter vedkommende departements nærmere bestemmelse å avsette et fond til sikring av vedkommende kommunes (eller kommuners) utgifter til understøttelse av de ved utbyggingsarbeidene og oppførelse av kraftstasjonen beskjeftigede arbeidere og deres familier. Fondet forvaltes av det offentlige. Den del av dette fond, som ikke medgår til dekking av kommunens utgifter til understøttelse av arbeidere ved de nevnte anlegg, overgår til et for det hele land eller visse deler av landet felles fond, som fortrinnsvis skal tjene til sikring for kommunene, men som også skal kunne benyttes til andre formål til beste for arbeiderne, alt etter nærmere regler, som Kongen gir. På samme måte skal forholdes med det førstnevnte fond, hvis det senere ved lov blir bestemt.

11.

Anvendes vannkraften til produksjon av elektrisk energi, må konsesjonæren ikke uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement inngå i noen overenskomst til kunstig forhøyelse av prisene her i riket på energi eller på de produkter som frembringes ved energien.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til å avgi inn- til 10 pst. av den gjennomsnittlige kraft-

mengde som vannfallet etter den foretatte utbygging kan frembringe med den påregnelige vannføring år om annet til den kommune, hvor kraftanlegget er beliggende eller andre kommuner, derunder også fylkeskommuner, idet fordelingen bestemmes av vedkommende regjeringsdepartement.

Kraften avgis i den form hvori den produseres. Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet, hva enten ledningene tilhører konsesjonæren eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økete utgifter, bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggs kapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vannfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt etter en maksimalpris, som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan så vel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5te år. Hvis konsesjonæren leier ut kraft og kraften til kommune kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunen i hvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av ett år for hver gang kraft uttas. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Unnlater konsesjonæren å levere denne kraft uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1 pr. dag for hver kW. som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til etter departementets bestemmelse å overta driften av anlegget for eierens regning og risiko så vidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

13.

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til staten av kr. 0,10 pr. natur-HK. beregnet etter den gjennomsnittlige kraftmengde, som

vannfallet etter den foretatte utbygging kan frembringe med den påregnelige vannføring år om annet, og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer av kr. 0,50 pr. natur-HK., beregnet på samme måte.

Avgiften, hvorav svares 6 pst. rente etter forfall, har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse.

14.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgiftene etter post 13 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 12, skal for så vidt de ikke er fastsatt av Kongen med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

15.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende vannfallets utbygging, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Dets utførelse så vel som dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

16.

Når 50 år er forløpet fra konsesjonens datum, tilfaller vannfallet med alle de innretninger hvorigjennom vannets løp og leie forandres, så som damanlegg, kanaler, tunneler, bassenger, rørledninger m. m., de til utbyggingen og kraftanlegget ervervede grunnstykker og rettigheter, kraftstasjon med tilhørende maskineri og annet tilbehør samt arbeiderboliger og andre bygninger, som hører med til kraftanlegget, staten med full eiendomsrett og uten vederlag. Hvilke bygninger og innretninger som hører med til kraftanlegget avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn. Det som ikke tilfaller staten kan den innløse for dets verdi etter skjønn på sin bekostning eller forlange fjernet innen en av departementet fastsatt frist.

Anlegget med installert maskineri skal ved konsesjonstidens utløp være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Konsesjonæren plikter på egen bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

17.

I det 35te år etter at konsesjonen er gitt skal staten kunne innløse det hele anlegg i den utstrekning hvori det etter post 16 tilfaller staten ved konsesjonstidens utløp. Benytter staten seg ikke herav, skal den i det 10de år deretter ha samme adgang. Bestemmelse om innløsning må være meldt konsesjonæren 5 år i forveien. Innløsningssummen skal bestemmes således at vannfallet med tilhørende grunnstykker og rettigheter samt vannbyggingsarbeider og hus betales med hva de beviselig har kostet konsesjonæren med fradrag for amortisasjon i forhold til den forløpne del av konsesjonstiden, mens rørledninger, maskiner og annet tilbehør innløses for sin tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Såfremt anlegget innløses plikter staten å overta de av konsesjonæren med offentlig tilatelse inngåtte kontrakter om bortleie av kraft for et tidsrom, som ikke må strekke seg ut over 5 år etter innløsningen. Staten har rett til for sådan bortleie av kraft å kreve en godtgjørelse, som svarer til den gjennomsnittlig betalte pris på elektrisk kraft her i riket for lignende formål. I mangel av minnelig overenskomst herom fastsettes prisen ved et av Kongen oppnevnt skjønn, hvis avgjørelse ikke kan påankes.

18.

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrografiske iakttagelser, som i det offentliges interesse finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget, skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvorledes målingene er utført.

19.

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

20.

For så vidt det måtte påhvile de konsederte eiendommer eldre panteheftelser, servitutter av vesentlig betydning, leierettigheter og lignende heftelser, plikter konsesjonæren

innen to år å fjerne disse eller sørge for at de viker prioritet for de i konsesjonen pålagte forpliktelser, derunder mulkter, som måtte pålegges i henhold til denne. Heftelser av mindre betydning kan av vedkommende departement tillates å forbli stående. Alle heftelser, som etter konsesjonens tinglysning (jfr. post 23) er påført vedkommende eiendommer og gjenstander bortfaller når disse ifølge konsesjonen overgår til staten eller innløses av denne.

21.

Overtredelse av foran stående poster 1, 11 og 19 samt unnlattelse av å stille de i medhold av post 10 påbudte fond medfører i gjentakelsestilfelle tap av konsesjonen således at reglene i lov nr. 16 av 14 desember 1917 §§ 31 og 32 får tilsvarende anvendelse.

22.

For oppfyllelse av de forpliktelser som ved anlegget eller dets drift pådras like overfor andre og for overholdelsen av de i konsesjonen fastsatte betingelser skal der stilles og til enhver tid opprettholdes sikkerhet for et beløp av kr. 5000 etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

23.

Idet konsesjonæren vedtar foran stående betingelser for konsesjon på vedkommende eiendomsvervelser som forpliktende for seg og de konsederte eiendommer, inngår han på at nærværende konsesjon, som ikke kan overdras uten kongelig tillatelse, på konsesjonærens bekostning tinglyses innen de jurisdiksjoner, hvor de konsederte eiendommer og anlegg m. v. er beliggende.

Konsesjonæren skal innen 2 år innsende til departementet konduktørkart over de eiendommer og rettigheter som konsesjonen omfatter.

Departementet skal bemerke:

Etter tilleggsøknaden av 8 februar 1938 søkes det konsesjon på erverv av den del av fallet Døvik-Søyafoss som ikke berøres av A/S Holmen-Hellefoss's oppdemningsrett.

Denne gjenværende del er, etter hva hovedstyret har opplyst Døvikfoss, som har en fallhøyde på vel 5 meter og ved nåværende regulert vassføring representerer ca. 6 000 nat.HK. Dessuten søkes det om noen mindre tomtearealer ved siden av Døvikfoss. Ansøkeren har meddelt at det visstnok må holdes en skylddelingsforretning før eiendomsoverdragelsen kan gjennomføres ved skjøte.

Vassdragskonsesjoner — 3

Som anført av Hovedstyret vil andragendet bli å behandle etter ervervslovens § 2, da det startende selskap skal ha helt norsk styre med sete i Norge og helt norsk grunnkapital.

Departementet antar at almene hensyn ikke taler imot ervervlsen og vil med Hovedstyret rå til at konsesjon blir meddelt i samnhøve med ervervsloven av 14 desember 1917.

En vil rå til at tillatelsen blir gitt på de betingelser som hovedstyret har foreslått. Vilkårene er vedtatt av ansøkeren.

I post 1 er foreslått betinget norsk styre og norsk kapital.

Utbygningsfristene, jfr. post 2, er satt til 2 år for arbeidets påbegynnelse og ytterligere 5 år for dets fullførelse. Ansøkeren har meddelt at det høyst sannsynlig vil bli søkt om fristforlengelse. En forutsetter at der ved en eventuell ervervstillatelse intet er avgjort herom.

Det er foreslått betinget plikt for konsesjonæren til å skaffe arbeiderne den nødvendige legehjelp, og sundt og tilstrekkelig husrom, jfr. post 7 og 8.

Oppsamling av fattigfond er foreslått betinget i post 10.

I post 12 er foreslått betinget 10 pst. kraftavståelse til kommuner.

En årlig avgift til staten er foreslått betinget med kr. 0,10 pr. nat.HK. og til kommuner med kr. 0,50 pr. nat.HK., se post 13.

Konsesjonen foreslås gitt for 50 år med innløsningsrett for staten etter 35 år, jfr. postene 16 og 17.

I post 22 er foreslått betinget en sikkerhetsstillelse stor kr. 5000.

Departementet finner med hovedstyret at der ikke er lovlig adgang til å foreslå oppstillet noen betingelse om anlegg av laksetrapp i Hellefoss, og at en sådan bestemmelse for Døvikfoss er upåkrevet.

Departementet forutsetter i likhet med hovedstyret at det i og med ervervstillatelsen ikke er tatt noe standpunkt til spørsmålet om hvilken måte det konsederte vassfall skal utbygges på.

En vil videre rå til at det tillates A/S Holmen-Hellefoss å inneha mer enn 35 pst. av aksjene i A/S Døvik-Søyafoss, jfr. ervervslovens § 36.

Da konsesjonen i tilfelle blir gitt til et selskap som ennå ikke er stiftet, vil en rå til at den trer i kraft etter nærmere bestemmelse av departementet.

Departementet

tilråder:

1. Det tillates i samnhøve med ervervsloven av 14 desember 1917 A/S Døvik-Søyafoss,

som er under danning, å erverve Døvikfoss m. v. i Modum og Øvre Eiker, Buskerud fylke, i samsvar med søknad av 3 desember 1937 og tilleggssøknad av 8 februar 1938.

Tillatelsen meddeles på de betingelser som er tatt inn i Arbeidsdepartementets foredrag av 23 juni 1939.

2. Det tillates i samhøve med § 36 i ovennevnte lov A/S Holmen-Hellefoss å inneha mer enn 35 pst. av aksjene i A/S Døvik-Søiafoss.
3. Konsesjonen trer i kraft etter Arbeidsdepartementets nærmere bestemmelse.

14. Vest-Agder fylkeskommune.

(Bortleie av en del av Statens vassrettigheter i Skjerkavassdraget, og om tillatelse til videre regulering av vassdraget.)

Kgl. resol. av 30 juni 1939.

Stortinget har 9 juni 1939 fattet følgende beslutning i samsvar med innstilling fra Stortingets skog- og vassdragskomite:

- «1. Arbeidsdepartementet får fullmakt til å leige burt ein del av statens vassrettar i Skjerkavassdraget til Vest-Agder fylkeskommune.
2. Stortinget har inkje å merka til at Vest-Agder fylkeskommune får løyve til ei vidare regulering av Skjerkavassdraget.»

Om beslutningen tillater en seg å vise til St. prp. nr. 94, 1939, Innst. S. nr. 147, 1939, samt St.forh. for s. å. side 1363—1364.

Staten overdro i 1924 halvdel av vassrettighetene i Skjerkavassdraget m. v. til Vest-Agder fylkeskommune.

Det leieforhold som det nå er tale om å etablere, forutsettes å gi fylkeskommunen rett til ytterligere å nytte den kraft som vassdraget får ved regulering av Nåvatn opp til kote 621.

Som det vil sees har Stortinget ikke noe å merke ved de vilkår som departementet har foreslått for bortleie av vassrettighetene og for den videre regulering av vassdraget.

Leietiden er foreslått satt til 30 år. For øvrig er det foreslått følgende leievilkår:

1. Fylket betaler i årlig leieavgift til staten kr. 10 000 som begynner å løpe fra det tidspunkt den økede vassføring helt eller delvis tas i bruk.
2. Når staten vil ta i bruk sin del av fallet, skal den ha rett til å utta sin halvdel av den naturlige lavvannføring, som settes til 0,3 m³ pr. sek. og hvis den trenger det rett til å utta mere vann enn 0,3 m³ mot herfor å betale reguleringsomkostnin-

ger beregnet forholdsmessig etter omkostningene med den første regulering.

3. For øvrig blir betingelsene de samme som er oppstillet i kgl. resolusjon 29 august 1924 om overdragelse av en halvdel av Statens vassrettigheter i Skjerkavassdraget m. v.

Disse betingelser er følgende:

«1.

Departementet for de Offentlige Arbeider på Statens vegne overdrar til Vest-Agder fylkeskommune en halvdel av vannføringen i Skjerkavassdraget fra Ørevatn til Sandvatn med tilhørende rettigheter og forpliktelser, alt i henhold til de hjemmelsdokumenter som er eller blir utferdiget til Staten.

Rettighetene selges til innkjøpspris inkl. omkostninger plus påløpne renter til overdragelsens datum. Kjøpesummen erlegges kontant ved overdragelsen.

Omkostningene ved overdragelsen bæres av Vest-Agder fylke.

2.

Yderligere erhvervelse av grunn eller vassdragsrettigheter skal i tilfelle foretas av begge eiere i forening. Kjøpesummen herfor med tillegg av omkostninger skal bæres av hver eier med en halvpart.

3.

Den overdratte vannkraft skal fortrinnsvis benyttes til fylkets almindelige elektrisitetsforsyning.

Vassdragets regulering blir i tilfelle å utføre etter innhentet reguleringskonsesjon og i henhold til betingelser som derved måtte bli fastsatt.

4.

Utbygningen av vannfallet skal omfatte den hele fallhøide og skal efter departementets nærmere bestemmelse kunne fordres utført efter planer, der tar sikte på eller danner et naturlig ledd i utbygningen og i utnyttelsen av den i vassdraget ved regulering opnåelige vannkraft, eventuelt for toppdrift. Herunder tas også hensyn til kraftens utnyttelse for elektrisk drift av jernbaner.

Ved en partiell utbygning kan departementet forlange sådanne arbeider utført som ikke uten vanskelighet lar sig gjennomføre ved den senere utvidelse.

Hvis fylkets anlegg fordyres på grunn av spesielle særformål som staten ønsker tilgodesett eller omvendt, skal denne fordyrelse refunderes fylket respektive staten.

Fylket plikter i betimelig tid før utbygningsarbeidene iverksettes å innsende til

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet planer med fornødne opplysninger og beregninger samt omkostningsoverslag vedkommende vannfallets utbygning og vassdragets regulering.

Hvis staten utbygger sin andel før fylket, skal dette forinnan ha anledning til å uttale sig om planene.

Intet anleggsarbeide må påbegynnes forinnan planene er approbert og tillatelse innhentet hos departementet.

Fylket plikter å utbygge vannfallet med alle tilhørende anlegg på en solid måte. Anleggets utførelse såvelsom dets senere vedlikehold og drift skal være undergitt offentlig tilsyn. Utgiftene hermed utredes av fylket etter hovedstyrets nærmere bestemmelse.

Mindre forandringer av planene er tillatt med den kontrollerende ingeniørs samtykke.

5.

Fylket skal ved vannfallets utbygning og den senere drift befølge de for konsesjoner til enhver tid fastsatte bestemmelser angående fortrinnsvis anvendelse av norske funksjonærer og arbeidere samt norsk materiell og forsikring.

6.

Vest-Agder fylke er forpliktet til å samarbeide med statens og andre elektriske anlegg, når dette måtte finnes hensiktsmessig av hensyn til den almindelige kraftforsyning. Bestemmelse herom treffes i mangel av mindelig overenskomst av et av Kongen oppnevnt skjønn, som også fastsetter de nærmere tekniske og økonomiske vilkår for sådant samarbeide. Såfremt de almindelige konsesjonsvilkår for elektriske anlegg ved den forestående lovrevisjon i emnet endres til fordel for konsesjonæren forsåvidt nærværende bestemmelse angår, vil disse fordeler også bli gjort gjeldende for denne kontrakt.

7.

Ved utbygning — eventuelt i tilslutning til anlegg som på forhånd måtte være utført av den annen part — skal partene (fylket og staten) i fornøden utstrekning ha rett til å inngå som medeier i de eiendommer og rettigheter samt deler av den allerede utførte utbygning med høispent ledningsnett, boliger og andre innretninger, som med fordel vil kunne utnyttes i fellesskap.

Avgjørelsen av i hvilken utstrekning dette fellesskap bør opprettes og av erstatningen herfor blir i mangel av mindelig overenskomst å fastsette ved lovlig skjønn av sakkyndige på den inntredende parts bekostning. (Jfr. § 10.)

8.

Om fylket og staten har utbygget sin andel av kraften eller del derav i en felles kraftstasjon, skjer driften i fellesskap etter overenskomst eller i mangel av sådan efter regler fastsatt ved sakkyndig skjønn oppnevnt av Kongen.

9.

Om det av hensyn til den almindelige elektrisitetsforsyning skulde vise sig ønskelig, skal staten være berettiget til nårsomhelst å innløse de overdragne rettigheter samt i tilfelle de til disses utnyttelse utførte anlegg mot å erlegge den i § 1 nevnte overdragelses-sum (tillagt renter til overdragelsens datum, hvis fylket da ikke har utbygget vannfallet) med tillegg av verdien av mulig utførte anlegg, boliger og andre innretninger samt av verdien av grunn og andre rettigheter innkjøpt av fylket og dets herreder. Erstatning blir i mangel av mindelig overenskomst å fastsette ved lovlig skjønn av sakkyndige på statens bekostning. (Jfr. § 10.)

10.

Har partene foretatt erhvervelse av grunn m. v. i henhold til bestemmelser i statens hjemmelsdokumenter, skal erstatningen herfor efter § 7 og § 9 motsvare kjøpesummen tillagt de med erhvervelsen forbundne omkostninger.

11.

Erstatning for mulig skade eller ulempe forvoldt ved utbygning eller drift av den ene parts anlegg er den annen part uvedkommende.

12.

De overdragne rettigheter kan ikke avhendes til andre uten Kongens samtykke.

13.

I tilfelle av at rettstvist måtte opstå i anledning av nærværende salgsbetingelser, vedtar partene Kristiania byrett som rette forum i saken.»

Den videre regulering av vassdraget er planlagt i to trinn:

Første trinn går ut på å demme opp Nåvatn m. fl. vatn til kote 621.

Annet trinn går ut på ytterligere oppdemning av disse vatn til kote 628 når det blir behov for det.

Det er da forutsetningen — jfr. foran — at regulering fra kote 621 til kote 628 ikke iverksettes uten ny og supplerende avtale om utnyttelse av statens rettigheter i vassdraget.

De betingelser som er foreslått for den videre regulering av vassdraget, er følgende:

1.

Reguleringskonsesjonen gjelder inntil anlegget overtas av staten (jfr. reglene i post 2 nedenfor).

Med den begrensning som følger av ovenstående gjelder konsesjonen for vassfall der ikke tilhører staten eller norske kommuner og som deltar i reguleringen eller blir medeier i reguleringsanlegget i 50 år fra konsesjonens datum. Ved utløpet av denne tid tilfaller disse vassfalleierers andel i reguleringsanlegget staten uten vederlag.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras.

Det utførte reguleringsanlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

Staten har når den akter å utbygge sitt fall i Skjerka eller vil gå til innløsning av det fylket overdratte vassfall i samme med tilhørende anlegg, rett til å innløse det hele reguleringsanlegg. Bestemmelsen om innløsning må være meldt reguleringsanleggets eier 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne på grunnlag av hva anlegget med tilbehør, altså også grunnstykker og rettigheter, bevislig har kostet ved ervervelsen og — for såvidt angår den andel som måtte tilhøre eiere for hvem reguleringstillatelsen er maksimumsbegrenset til 50 år — med fradrag for amortisasjon etter en amortisasjonstid av 50 år.

Den andel i reguleringsanlegget som måtte tilhøre sistnevnte eiere kan staten under enhver omstendighet innløse i det 35te år etter at konsesjonen er gitt og etter de nevnte regler.

Anlegget skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn av uvillige menn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

Alle heftelser som hviler på anlegget faller bort hvis og når staten i henhold til nærværende post innløser anlegget.

3.

For den økning av vannkraften som ved reguleringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk

i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 pr. naturhestekraft.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 0,50 pr. naturhestekraft.

Økningen av vannkraften beregnes på grunnlag av den økning av vassdragets lavvannføring som reguleringen antas å ville medføre utover den vassføring som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året. Ved beregningen av denne økning forutsettes det at magasinet utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved reguleringen innvunne økning av vannkraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreter etter hvert som den ved reguleringen innvunne vannkraft tas i bruk.

4.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 3, og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 17, skal for såvidt de ikke er fastsatt av Kongen med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

5.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år etter at konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

6.

Arbeidet skal utføres ved funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anlegget bruke norsk materiell, for såvidt dette kan fås like godt, tilstrekkelig hurtig og for en pris som ikke med mere enn 10 — ti — prosent overstiger den pris hvortil materiell kan fås fra utlandet.

Vedkommende departement kan tilstede unntagelse fra disse regler når særegne hensyn gjør det påkrevd.

7.

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske sel-skaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper som utleveres arbeiderne til benyttelse kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges og da bare med sin virkelige verdi beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

9.

Konsesjonæren er forpliktet til etter nærmere bestemmelse av medisinalstyrelsen å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp og holde et for øyemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

Såfremt særskilt politioppsyn i anledning av arbeidenes utførelse av det offentlige finnes nødvendig, plikter konsesjonæren å utrede utgiftene derved.

10.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom alt etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende regjeringsdepartements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesveistyret bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier og broer hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Veier og broer, som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten

for såvidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende fattigkommune dens utgifter til fattigunderstøttelse av de ved anlegget ansatte arbeidere og deres familier.

13.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanlegget således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte. Dets utførelse såvel som dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

14.

Vannslipningen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger. En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forstå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

15.

Reguleringsanleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrografiske iakttagelser som i det offentlige interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. Den tillatte oppdemningshøyde og den tillatte laveste tapningsgrense betegnes ved et fast og tydelig vannstandsmerke som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget skal tilstilles Norges Geografiske Opmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

16.

Eieren skal uten vederlag for det utførte anlegg finne seg i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

17.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved reguleringen innvunne driftsvann er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som departementet bestemmer, etter hvert

som utbyggingen skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne økning av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Kraften avgis i den form departementet bestemmer. Krevs den avgitt i annen form enn den produseres, plikter konsesjonæren på departementets forlangende å bygge sitt anlegg således at kraftens omformning og avgivelse ikke unødig fordyres for mottageren. Sådant forlangende må fremsettes innen 6 måneder etter konsesjonens datum.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett, hva enten ledningene tilhører reguleringsanleggets eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft, vassfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan såvel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5te år. Hvis eieren leier ut kraft og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunen eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas.

Den i nærværende post omhandlede plikt til avgivelse av kraft til kommuner gjelder ikke Vest-Agder fylkeskommunale anlegg i Skjerka.

18.

Departementet kan under særlige omstendigheter gi en vassfalls- eller brukseier, som ikke er medeier i reguleringsanlegget, tillatelse til å benytte driftsvann som er innvunnet ved reguleringen mot en årlig godtgjørelse til reguleringsanleggets eier. Denne

godtgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet.

19.

Reguleringsanleggets eier plikter å treffe sådanne anordninger i vassdraget nedenfor samt å avgi vann i sådan utstrekning at den alminnelige fløtning forulempes så lite som mulig ved reguleringen. Spørsmålet om hvilke forføyninger han skal treffe, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Skade eller ulempe på fløtningen som ikke på denne måte avhjelpes blir å erstatte overensstemmende med reguleringslovens § 16.

20.

Reguleringsanleggets eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av reguleringsanleggets eier.

21.

Innen reguleringen tas i bruk, skal konsesjonæren til fremme av fisket i vassdraget opprette et fond, hvis størrelse fastsettes til kr. 17 500.

22.

Reguleringskonsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anlegget er beliggende. Et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.

Det er foreslått sålydende manøvreringsreglement for reguleringen:

1.

Reguleringsgrensene er følgende:

	Øvre	Nedre	Reg. høyde i m
Nedre Skjerkavatn	605 m. o. h.	591,00	14,00
Øvre Skjerkavatn	—»—	591,15	13,85
Hagedalsvatn . . .	—»—	591,25	13,75
Nåvatn	628 m. o. h.	591,50	36,50
Sandvatn	—»—	602,00	26,00
Svartevatn	—»—	617,10	10,90
Åstølvatn	—»—	620,90	7,10

Reguleringsgrensene skal betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

2.

Der avgis vann til den alminnelige fløtning overensstemmende med de ved overenskomst eller skjønn fastsatte bestemmelser.

3.

For øvrig kan, så lenge Skjerka er det eneste utbyggede fall i vassdraget, vannslipningen foregå etter dettes behov. De nærmere regler for slipningen etter at der er bygget ut andre fall i vassdraget blir senere å bestemme.

Det skal ved manøvreringen has for øye at vassdragets naturlige flomvassføring ikke forøkes. Heller ikke må den naturlige lavvannføring forminskes til skade for andres rettigheter.

4.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende regjeringsdepartement.

5.

Det skal påses at flomløpene ikke hindres av is eller lignende samt at dammene til enhver tid er i god stand.

Der føres protokoll over dammenes manøvrering, avleste vannstander samt observeres og noteres om det forlanges regnmengder, temperatur m. v. Av denne protokoll sendes ved hver måneds utgang avskrift til Vassdragsvesenet.

6.

Mulig tvist om dette reglements forståelse blir å avgjøre av vedkommende regjeringsdepartement.

7.

Forandringer i dette reglement kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.

Departementet vil etter det foreliggende rå til at en får bemyndigelse til å leie bort til Vest-Agder fylkeskommune en del av statens vassrettigheter i Skjerkavassdraget på ovenfor anførte betingelser. Likeledes vil en rå til at Vest-Agder fylkeskommune får tillatelse i henhold til reguleringsloven av 14 desember 1917 til å foreta en videre regulering av vassdraget på ovennevnte betingelser og at der fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen overensstemmende med det ovenfor inntatte utkast.

Arbeidsdepartementet

tilråder:

1. Arbeidsdepartementet bemyndiges til å leie bort til Vest-Agder fylkeskommune

en del av Statens vassrettigheter i Skjerkavassdraget på de vilkår som er tatt inn i Arbeidsdepartementets foredrag av 30 juni 1939.

2. I samhøve med lov om vassdragsreguleringen 14 desember 1917 tillates det Vest-Agder fylkeskommune som ansøkt å foreta en videre regulering av Skjerkavassdraget i det vesentlige i samsvar med framlagt plan, og på de vilkår som er tatt inn i Arbeidsdepartementets foredrag av 30 juni 1939.
3. Det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen i samsvar med det utkast som er tatt inn i Arbeidsdepartementets foredrag av 30 juni 1939.

15. A/S Risør Trømassefabriker.

(Tillatelse til å leie inntil 5 700 kW. fra Aust-Agder Kraftverk.)

Kgl. resol. av 30 juni 1939.

Ved kgl. resolusjoner av 23 januar 1925, 22 oktober 1926 og 9 november 1928 har A/S Risør Trømassefabriker fått tillatelse til å leie henholdsvis 1 200 kW., 500 kW. og 3 100 kW. fra Aust-Agder Kraftverk.

Herom henvises til «Meddelte Vassdragskonsesjoner» XII side 5 fig., XIII side 113 fig. og XV side 90 fig.

Fra advokat Einar Grette på vegne av selskapet har departementet fått en søknad av 8 juni 1939 om tilatelse til å leie inntil 5 700 kW. fra Aust-Agder Kraftverk i henhold til kraftleiekontrakt av 22 mars/18 juni 1937. Denne kraftleiekontrakt skal tre i steden for de tidligere kontrakter med kraftverket.

Søknaden er sålydende:

«Ved kgl. resolusjon av 23. januar 1925, 22. oktober 1926 og 9. november 1928 har A/S Risør Trømassefabriker fått konsesjon på leie av elektrisk energi fra Aust-Agder Kraftverk for henholdsvis 1 200 kW., 500 kW. og 3 100 kW. Tillatelsene gjelder ifølge samtlige konsesjoner inntil 15. juni 1940.

Ved kontrakt, datert 22. mars og 18. juni 1937, er der opprettet en ny kraftleiekontrakt mellom A/S Risør Trømassefabriker og Aust-Agder Kraftverk for levering av elektrisk energi inntil 5 700 kW.; kontrakten gjelder fra 1. juli 1936 til 31 desember 1945. Jeg vedlegger bekreftet avskrift av kontrakten og henviser til bestemmelsene i § 2 og § 9.

På vegne av A/S Risør Trømassefabriker andrar jeg herved om konsesjon for den nevnte kraftleiekontrakt av 22. mars og 18. juni 1937 med tilleggsbestemmelser av sistnevnte datum. For fullstendighets skyld vedlegger jeg også kopi av skrivelse fra A/S Risør Trømassefabriker av 27. mars 1939 til Aust-Agder Kraftverk samt Kraftverkets svar av 31. s. m.

Noen nærmere redegjørelse med hensyn til formålet med leie av den elektriske energi vil formentlig være helt upåkrevet — kontrakten taler i så henseende for sig selv, idet det her gjelder elektrisk energi som er nødvendig for A/S Risør Træmassefabrikers drift.

Med hensyn til selskapets aktiekapital etc. vil Arbeidsdepartementet, til hvem nærværende andragende innsendes, være orientert ved de årlige skrivelser som jeg på selskapets vegne innen utgangen av mars måned har tilstillet departementet. Jeg vedlegger til mulig lettelse avskrift av den siste innberetning, datert 28. mars d. å., som jeg har sendt Arbeidsdepartementet angående heromhandlede forhold. Noen forandring med hensyn til aksjonærforholdet er ikke inntrådt siden 28. mars d. å. Det tilføies at selskapets enedirektør er herr Knud Dahl jr., c/o Myrens Verksted, Oslo.»

Søknaden har vært forelagt for Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, som i skrivelse av 27 juni 1939 har avgitt uttalelse, hvorav hitsettes:

«Som nevnt i advokat Grettes brev av 8 juni 1939 til det ærede departement har Hovedstyret tidligere behandlet heromhandlede kraftleiekontrakt av 22 mars/18 juni 1937 mellom A/S Risør Træmassefabriker og Aust-Agder Kraftverk. Vi tillater oss å henviser til vårt brev av 26 juni 1937 til Arbeidsdepartementet, hvor det er redegjort nærmere for de tidligere meddelte kraftleiekonsesjoner samt den nye kontrakt av 1937.

Hovedstyret behandlet den foreliggende søknad i møte den 15 juni 1939 og vedtok å tilrå at den konsesjon som det nå søkes om blir meddelt til 31 desember 1945 på de vilkår som gjelder for selskapets tidligere konsesjoner på kraftleie.

Hovedstyrets forutsetning var at vedkommende bystyre og fylkesmannen ga søknaden sin anbefaling.

Senere har Hovedstyret mottatt utskrift av Risør formannskaps vedtak av 15 juni 1939, som er sålydende:

«Man finner at kontrakten er overensstemmende med bystyrets forutsetning i vedtak av 7. desember 1936 og anbefaler at konsesjon blir gitt.»

Aust-Agder fylke har 23 juni 1939 anbefalt konsesjon.

I samsvar med det som er nevnt vil Hovedstyret tilrå at A/S Risør Træmassefabriker meddeles konsesjon på leie av inntil 5700 kW. fra Aust-Agder kraftverk — heri innbefattet de kraftmengder som selskapet måtte leie i henhold til sine konsesjoner av 23 januar 1925, 22 oktober 1926 og 29 november 1928. Konsesjonen anbefales gitt på de vilkår som gjelder for selskapets tidligere konsesjoner.

Behandlet i hovedstyremøte den 15 juni 1939.»

En legger ved sakens dokumenter, hvoriblant avskrift av den omhandlede kraftleiekontrakt av 22 mars/18 juni 1937, samt det av hovedstyret påberopte brev til departementet av 26 juni 1937.

Departementet vil etter det foreliggende rå til at den omsøkte tillatelse blir meddelt, og at det til tillatelsen blir knyttet følgende betingelser:

1. Leietid.

Tillatelsen gjelder så lenge kraftleiekontrakt av 22 mars/18 juni 1937 mellom Aust-Agder Kraftverk og A/S Risør Træmassefabriker står ved makt, dog ikke ut over 31 desember 1945.

2. Styre og kapital.

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Selskapets aksjer kan ikke med rettsvirkning eies av andre enn staten, norske kommuner, norske statsborgere, Norges Bank eller med vedkommende regjeringsdepartements godkjennelse andre norske banker eller selskaper. Bestemmelse herom skal påføres aksjene i det norske, engelske, franske og tyske språk.

3. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement eller for nogen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet herimot skal det for hver gang erlegge en konvensjonalbot av inntil kr. 1 — en krone — pr. kW. pr. døgn etter vedkommende departements nærmere bestemmelse.

4. Kraftens anvendelse.

Forsåvidt selskapet anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner føie til å gripe inn anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

5. Norske funksjonærer og arbeidere.

Selskapet skal til anlegg og drift utelukkende anvende funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Vedkommende myndighet kan dog tillate undtagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig. Såfremt ikke

offentlige hensyn taler derimot, kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i selskapets tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti kroner — for hver person.

6. Norsk arbeide og materiell.

Konsesjonæren skal ved bygning og drift av det elektriske anlegg anvende norske varer forsåvidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pct. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeide og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pct. i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pct. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll).

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer, når særegne hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av bestemmelsen i nærværende post erlegges konsesjonæren for hver gang efter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pct. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7. Forsikring.

Tegning av nye forsikringer skal fortrinsvis skje i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8. Kraftavståelse.

Selskapet er forpliktet til å avstå inntil 10 pct. av den leiede kraft til de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som Kongen bestemmer.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som efter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges uttatt efter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett, enten dette tilhører selskapet eller vannfallets eier.

Forårsaker kraftens uttagelse økede utgifter bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen

som ikke skyldes vis major, streik eller lock-out må ikke skje uten departementets samtykke.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av et år for hver gang kraft uttas.

Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

9. Avgift.

Av den kraft hvorav der betales leie erlegges til statskassen en årlig avgift av kr. 1 — en krone — pr. kW. Avgiften forfaller til betaling ved årets utgang. Erlegges den ikke til forfalltid, svares derefter 6 pct. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av Arbeidsdepartementet.

10. Kontroll.

Selskapet har å underkaste sig de bestemmelser som til kontroll med foranstående betingelsers overholdelse måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement.

De eventuelle utgifter med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet efter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

11. Overtredelse av konsesjonsbetingelsene.

Overtredelse av de i foranstående post 2 og 10 fastsatte betingelser medfører i gjentagelsestilfelle konsesjonens tap hvis ikke forholdet blir bragt i orden efter reglene i lov av 14 desember 1917 nr. 16 §§ 31 og 32.

Det bemerkes at den omhandlede kraftleiekontrakt er godkjent av Justisdepartementet i henhold til kommunelovgivningen i skrivelse til fylkesmannen i Aust-Agder av 30 juni 1937.

Departementet

tilråder:

Det tillates i samhøve med kap. IV i ervervsloven av 14 desember 1917 A/S Risør Tråmassefabriker å leie inntil 5700 kW. fra Aust-Agder Kraftverk — heri innbefattet de kraftmengder som selskapet måtte leie i henhold til sine konsesjoner av 23 januar 1925, 22 oktober 1926 og 9 november 1928.

Tillatelsen meddeles på de betingelser som er tatt inn i Arbeidsdepartementets foredrag av 30 juni 1939.

16. A/S Hofsfos Træsliperi og Papirfabrik.

(Tillatelse til å leie inntil 300 kW. primakraft og 1 000 kW. spillkraft fra Norderhov komm. Elektrisitetsverk.)

Kgl. resol. av 14 juli 1939.

Med brev fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet 19 mai 1939 har departementet mottatt en søknad fra A/S Hofsfos Træsliperi og Papirfabrik 17 desember 1938 om tillatelse til å leie inntil 300 kW. primakraft og 1 000 kW. spillkraft fra Norderhov komm. Elektrisitetsverk.

Hovedstyrets brev er sålydende:

«I skrivelse av 17 desember 1938 har A/S Hofsfos Træsliperi og Papirfabrik søkt om konsesjon på leie av inntil 300 kW. primakraft og inntil 1 000 kW. spillkraft fra Norderhov komm. EV.

Søknaden er sålydende:

«Under henvisning til konferanse for kort tid siden med Deres ingeniør Finne tillater vi oss herved å andra om konsesjon på erhverv av elektrisk energi, som vi har kontrahert med Norderhov kommunale Elektrisitetsverk.

Vi har med verket følgende kontrakter: Kontrakt av 13. august 1934 om levering av inntil 300 kW. prima kraft.

Denne kraft benyttes til drift av en del av vårt maskineri vedrørende papirmaskinen.

Kontrakt av 25. januar 1936 om levering av inntil 1 000 kW. spillkraft.

Denne kraft benyttes til drift av en slipe-motor.

Kontraktene, hvorav avskrift vedlegges i 2 eksemplarer, er sluttet, den første på almindelig opsigelse — og den siste for en periode av 10 år.

Vi regner med, at kontraktene vil kunne løpe også etter utløpet av de 10 år, og konsesjon på erhvervsleien søkes derfor for 20 år.

Erklæring fra selskapets styre i henhold til konsesjonslovene § 24 vedlegges.

Likeledes vedlegges vårt selskaps vedtekter i 2 eksemplarer.»

Norderhov herredsstyre har i møte den 13 februar 1939 enstemmig anbefalt at søknaden innvilges.

Fylkesmannen i Buskerud har i påtegning hertil av 20 april 1939 anbefalt at søknaden innvilges.

Hovedstyret skal bemerke:

Kontrakten om primakraften er datert 13 august 1934 og gjelder inntil den med 3 måneders varsel oppsies av en av partene. Kontrakten om spillkraften er datert 25 januar 1936 og er bindende for begge parter til 1 juli 1946. Er den ikke oppsagt til da med

1 års forutgående varsel løper den videre inntil den oppsies av en av partene.

Imidlertid søker selskapet om at konsesjonen må bli gitt for et tidsrom av 20 år, såvidt skjønnes skulle der ikke være noe i veien for dette.

Spillkraften anvendes for drift av slipe-motor, mens primakraften anvendes for alminnelig driftsmaskineri.

Primakraften leveres for kr. 90 pr. kW. pr. år for inntil 150 kW. og for kr. 25 pr. kW. pr. år for det overskytende kraftkvantum.

Til grunn for kraftleiens beregning legges middelet av de 3 høyeste maksimalviseravlesningene i månedene oktober—mars. I tilfelle av at avlesningene i månedene april—september ligger høyere enn gjennomsnittet av avlesningene i vinterhalvåret, betales for overskytende energi inntil 150 kW. etter kr. 2,50 pr. kW. pr. ½ måned.

I påtegning av 9 mars 1939 til Hovedstyret gjør fylkesmannen i Buskerud oppmerksom på den usedvanlig lave kraftpris for primakraften utover 150 kW.

Hovedstyret har utbedt seg Norderhov komm. Elektrisitetsverks uttalelse herom og i påtegning 24 mars 1939 fremholder verket at prisen for den samlede levering må sees under ett. For 1936—37 og 1937—38 opplyses inntektene å ha vært gjennomsnittlig kr. 70 resp. kr. 67 pr. kW. motsvarende 1,13 øre og 1,15 øre pr. kWh. Under de vanskelige økonomiske markedsforhold som treforedlingsindustrien for tiden arbeider, finner verket at omhandlede kraftpriser er passende og at det ikke kan tilrå at kontrakten nå oppsies for derigjennom å oppnå en høyere pris.

Med dette er fylkesmannen i Buskerud gjort kjent.

Hovedstyret vil foreslå at der fastsettes en årlig avgift til staten av kr. 1 pr. kW. av den primakraft som det i henhold til kraftleiekontrakten skal betales leie for og at avgiften erlegges fra 1 januar 1938.

Under henvisning til foranstående vil Hovedstyret anbefale at der meddeles A/S Hofsfos Træsliperi og Papirfabrik konsesjon på leie av inntil 300 kW. primakraft og inntil 1 000 kW. spillkraft fra Norderhov komm. EV. på følgende betingelser:

1. Leietid.

Tillatelsen gjelder sålenge A/S Hofsfos Træsliperi og Papirfabrik måtte leie kraft i henhold til kontrakter av 13 august 1934 og 25 januar 1936 med Norderhov komm. EV., dog ikke lenger enn til 1 juli 1956.

2. *Styre og kapital.*

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Av selskapets aksjekapital skal inntil 8/10 være på norske hender, regnet på den måte som er fastsatt i § 19 i lov nr. 16 av 14 desember 1917 med senere tillegg og endringer.

3. *Overdragelse av energi.*

Den ervervede energi kan ikke overdras videre uten samtykke av vedkommende departement.

Handler selskapet herimot, skal det for hver gang erlegge en konvensjonalbot av inntil kr. 1 — en krone — pr. kW. pr. døgn etter vedkommende departements nærmere bestemmelse.

4. *Kraftens anvendelse.*

Forsåvidt selskapet anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner føye til å gripe inn, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

5. *Norske funksjonærer og arbeidere.*

Selskapet skal til anlegg og drift utelukkende anvende funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Vedkommende myndighet kan dog tillate unntagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig. Såfremt ikke offentlig hensyn taler derimot, kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i selskapets tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti kroner — for hver person.

6. *Norsk arbeide og materiell.*

Selskapet skal ved bygning og drift av det elektriske anlegg anvende norske varer forsåvidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende

arbeide og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. i forhold til den utenlandske vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll).

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer, når særlige hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegges konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7. *Forsikring.*

Forsikring tegnes i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8. *Kraftavståelse.*

Selskapet er forpliktet til å avstå inntil 10 pst. av den leiede kraft til de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som Kongen bestemmer.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som etter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges uttatt etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettets enten dette tilhører selskapet eller vannfallets eier.

Forårsaker kraftens uttagelse økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lock-out må ikke skje uten departementets samtykke.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av et år for hver gang kraft uttas.

Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

9. *Avgift.*

Av den primakraft hvorav der i henhold til kraftleiekontrakten skal betales leie erlegges fra 1 januar 1938 en årlig avgift av kr. 1 — en krone — pr. kW. til statskassen.

Avgiften forfaller til betaling ved årets utgang. Erlegges den ikke til forfall, svares deretter 6 pst. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av Arbeidsdepartementet.

10. *Kontroll.*

Selskapet har å underkaste seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av

vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av foranstående betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av departementet.

11. Overtredelse av konsesjonsbetingelsene.

Overtredelse av foranstående poster 2 og 10 medfører i gjentakelsestilfelle tap av konsesjonen således at reglene i lov nr. 16 av 14 desember 1917, om ervervelse av vannfall m. v., §§ 31 og 32 får tilsvarende anvendelse.

Dokumentene vedlegges.

Behandlet i Hovedstyremøte den 19 mai 1939.»

Departementet skrev den 21 juni 1939 således til Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet:

«I de konsesjonsbetingelser som Hovedstyret har foreslått er under post 2 bl. a. inntatt en bestemmelse som går ut på at «av selskapets aksjekapital skal inntil $\frac{8}{10}$ være på norske hender, regnet på den måte som er fastsatt i § 19 i lov nr. 16 av 14 desember 1917 med senere tillegg og endringer.»

En har brakt i erfaring at konsesjonærens kapital er helt norsk.

Departementet vil ikke kunne anbefale en bestemmelse som den ovenfor nevnte, som vil gi utlendinger anledning til å inneha den vesentlige del av selskapets kapital.

En ber meddelt Hovedstyrets nærmere uttalelse.»

Hovedstyret svarte følgende i brev 4 juli 1939:

«I anledning av det ærede departements skrivelse av 21 juni 1939 meddeles at det dessverre beror på en feil når det i Hovedstyrets forslag til betingelser for ovennevnte kraftleiekonsesjon i post 2 er kommet til å stå at «inntil» $\frac{8}{10}$ av aksjekapitalen skal være norsk. Det skulle ha stått «minst» $\frac{8}{10}$ etc.»

En legger ved sakens dokumenter, derunder avtrykk av selskapets vedtekter, avskrift av selskapets kraftleiekontrakter med Norderhov komm. EV. 13 august 1934 og 25 januar 1936 samt erklæring fra selskapets styre etter ervervslovens § 24.

Departementet vil etter det foreliggende rå til at søknaden blir innvilget. Tillatelsen anbefales gitt på de vilkår som Hovedstyret har foreslått.

Tillatelsen er foreslått tidsbegrenset til 1 juli 1956, jfr. vilkårenes post 1. I post 8 er foreslått betinget 10 pst. kraftavståelse til kommuner, og i post 9 en årlig avgift stor kr. 1 pr. kW. av den primakraft som det etter kraftleiekontrakten skal betales leie for. Vil-

kår om fattigfond og sikkerhetsstillelse er ikke tatt med.

Arbeidsdepartementet

tilråder:

I samhøve med konsesjonsloven 14 desember 1917 kap. IV tillates det A/S Hofsfos Træsliperi og Papirfabrik å leie inntil 300 kW. primakraft og 1000 kW. spillkraft fra Norderhov komm. EV. på de vilkår som er tatt inn i Arbeidsdepartementets foredrag av 14 juli 1939.

17. Hammerfest kommune.

(1. Om å overdra A/S Porsas konsesjon på nedre Porsa vassfall i Kvalsund herred. 2. Om bortleie av det staten tilhørende øvre Porsa vassfall.)

Kgl. resol. av 27 juli 1939.

Ved kgl. resolusjon av 10 november 1916 fikk A/S Porsa Kobbergruber tillatelse til å erverve nedre Porsa vassfall i Kvalsund i Finnmark og ved kgl. resolusjon av 16 november 1917 ble Arbeidsdepartementet bemyndiget til å bortleie det staten tilhørende øvre Porsa vassfall til selskapet.

Herom henvises til «Meddelte Vassdragskonsesjoner» IV side 49 og side 244.

Kontrakt om bortleie av øvre Porsa vassfall ble avsluttet i januar 1918.

I 1922 ble selskapets bergverkskonsesjon tillatt overført til et nydannet selskap A/S Porsa og ved kgl. resolusjon av 4 august 1922 ble vassfallskonsesjonen av 1916 overdratt til samme selskap (se «Meddelte Vassdragskonsesjoner» IX s. 70 ff.) og Arbeidsdepartementet ble bemyndiget til å overdra ovennevnte leiekontrakt av 1918 til det nye selskap.

Kontrakt med dette selskap ble avsluttet i 1922.

Ved kgl. resolusjon av 14 mars 1924 ble fristen for fullførelse av utbygging av øvre Porsa vassfall og for påbegynnelse av anleggets drift forlenget med 5 år til 10 november 1928, se «Meddelte Vassdragskonsesjoner» XI side 31 ff.

Ved kgl. resolusjon av 5 april 1929 ble fristen for fullførelse av regulering av øvre Porsa vatn og utbygging av øvre Porsa vassfall samt påbegynnelse av anleggets drift forlenget til 10 november 1933, se «Meddelte Vassdragskonsesjoner» XVI side 11 ff.

Ved kgl. resolusjon av 4 juli 1930, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» XVII side 102 ff., fikk «Chr. Michelsens Fond» tillatelse til å erverve aksjemajoriteten i A/S Porsa.

Ved kgl. resolusjon av 13 juli 1933 fikk A/S Porsa tillatelse til å la driften av sine gruber i Kvalsund hvile inntil 15 februar 1938. Ved kgl. resolusjon 11 august 1933 ble det tillatt A/S Porsa å stanse driften av sin kraftstasjon inntil 15 februar 1938 og samtidig ble fristen for fullførelse av regulering og utbygging av Øvre Porsa vassfall forlenget til 15 februar 1938. Enn videre ble tidspunktet for erleggelse av selskapets leieavgift til staten vedkommende nevnte vassfall skutt ut til 15 februar 1938, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» XX side 51—54.

Hammerfest formannskap har 6 september 1938 sendt inn til Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet følgende søknad om å få erverve A/S Porsas vassdragsrettigheter og kraftanlegg i Porsa, Kvalsund herred i Finnmark.

«Hammerfest kommune har i flere år arbeidet med planer om utvidelse av sitt elektrisitetsverk i Hammerfestvassdraget. Planene har dog ikke vunnet myndighetenes tilslutning, da utbyggingen faller forholdsvis kostbar og heller ikke menes å dekke behovet i tilstrekkelig lang fremtid.

Istedet er man blitt anbefalt kraftforsyningen fremtidig basert på Porsavassdraget, hvorved samtidig også landkommunene kunde bli forsynt og hvorom henstilling var innsendt fra Kvalsund.

Efter de nu foreliggende og innsendte planer forutsettes det at Hammerfest kommune skal overta elektrisitetsforsyningen innen området omfattende foruten Hammerfest by også deler av Sørøysund og Kvalsund kommuner med senere muligheter for utvidelse i Kvalsund (Repparfjord) og en del av Talvik kommune — alt på vilkår som nærmere fastsettes ved tilståelsen av den samtidig søkte statsstøtte.

A/S Porsa har følgende vassdragsrettigheter (utenom konsesjon på bergverksdrift):

1. Tillatelse til erhvervelse av Nedre Porsa vannfall, meddelt ved kgl. resolusjon av 4. august 1922, jfr. kgl. resolusjon av 10. november 1916.
2. Kontrakt om bortleie av Øvre Porsa vannfall avsluttet i henhold til kgl. resolusjon av 4. august 1922, jfr. kgl. resolusjon av 16. november 1917.

I Nedre Porsa vannfall er utbygget kraftstasjon, mens Øvre Porsa vannfall ikke er utbygget. — Siden 1932 er bergverksdriften ophørt og driften av kraftstasjonen stanset.

Ved kgl. resolusjon 11. august 1933 er driften ved kraftstasjonen tillatt stanset til 15. februar 1938 og fristen for fullførelse av regulering og utbygging av Øvre Porsa vannfall forlenget til samme tidspunkt, samtidig som tidspunktet for erleggelse av leieavgift for Øvre Porsa er utskutt til 15. februar 1938.

Efter sigende er A/S Porsa gitt utsettelse til 1. oktober 1938 med innsendelse av søknad om ny utsettelse.

Hammerfest kommune hadde i 1934 fått håndgitt kraftverket for kr. 50 000. I 1937

blev det håndgitt til Bull og Hauan, Hammerfest, hvilken håndgivelse er frafalt i juni 1937.

Fra A/S Porsa foreligger nu håndgivelse til Hammerfest kommune — som vedliggende bekreftelse av telegramveksel 4. august 1938 viser — av dets foranstående rettigheter og kraftanlegget til utgangen av 1938 for kr. 60 000. Nærmere utformning av betingelsene pågår, og efter de hadde muntlige konferanser ventes forlangendet å bli redusert til kr. 50 000 særlig i betraktning av, at kraftanlegget trenger betydelige reparasjoner for å bli brukbart.

I henhold til foranstående tillater man sig herved å søke om:

1. At A/S Porsas samtlige ovenstående vassdragsrettigheter med kraftstasjonen tillates overdratt til Hammerfest kommune.
2. At betingelsene om hjemfallsrett til staten sløifes.
3. At den årlige leie — som nu for Øvre Porsa vannfall er kr. 2500 — fratalles eller settes lavest mulig.
4. At frist for utbygging av Øvre Porsa sløifes.

Efter de foreliggende planer skal forsyningen foreløbig baseres på den nuværende utbygging i Nedre Porsa bare med en mindre provisorisk regulering av Store Porsavann. P. t. Oslo, 6. september 1938.»

Angående søknaden har Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet i skrivelse 21 mars 1939 anført følgende:

«Nedre Porsa vassfall — fallhøyde 122 m — er utbygget med to turbiner på tilsammen 700 HK. Videre er den i tillatelsen av 1916 omhandlede regulering påbegynt. Noen utbygging av øvre Porsa vassfall har ikke funnet sted og fristen for fullførelse av dette anlegg samt av reguleringen er forlenget senest ved kgl. resolusjon av 11 august 1933 til 15 februar 1938. Samtidig ble driften ved selskapets kraftstasjon tillatt stanset, liksom selskapet ble fritatt for å erlegge leieavgiften for øvre Porsa vassfall til samme tidspunkt. Grubemaskineriet er overført til Vignæs Kobberverk og de bygninger som ikke vedrører kraftanlegget er solgt til den lokale befolkning.

I mellomtiden hadde «Chr. Michelsens Fond» ved kgl. resolusjon av 4 juli 1930 fått tillatelse til å erverve aksjemajoriteten i A/S Porsa og i A/S Vignæs Kobberverk.

Hammerfest bystyre har i møte 16 mai 1938 besluttet at Hammerfest elektrisitetsverk skal overta elektrisitetsforsyningen av landdistriktene innen det såkalte Hammerfestområde overensstemmende med overingenør Haalands oversiktsplan av 19 mars 1938, som er basert på å skaffe kraft fra Porsa.

A/S Porsas vannrettigheter og kraftanlegg i nevnte vassdrag er håndgitt Hammerfest

kommune inntil utgangen av 1938 for kr. 60 000 og kommunen søker under 6 september 1938 om at de må tillates overdratt til den og således at betingelsene om hjemfallsrett til staten sløyfes, at den årlige leieavgift for øvre Porsa vassfall — som nå er kr. 2 500 — frafalles eller settes lavest mulig og at fristen for utbygging av øvre Porsa vassfall sløyfes.

Ansøkeren opplyser at det pågår forhandlinger med A/S Porsa om enkelte detaljer angående overdragelsen og at prisen forventes redusert til kr. 50 000, videre at forsyningen foreløpig skal baseres på den nåværende utbygging i Nedre Porsa med en mindre provisorisk regulering av Store Porsavatn. Den herved oppnåelige kraftytelse er i nevnte oversiktsplan angitt til 425 kW.

Kvalsund herredsstyre har i møte 26 april 1938 godtatt at Hammerfest elektrisitetsverk overtar elektrisitetsforsyningen innen Kvalsund kommune på en del nærmere angitte betingelser vedrørende den forsyningsmessige side av saken, og på betingelse av at det under anleggsarbeidet og også senere i størst mulig utstrekning benyttes arbeidsfolk fra kommunen til de arbeider innen denne som måtte foregå i forbindelse med Porsaanlegget. Videre forbeholder kommunen seg rett til den skatt, som den er berettiget til etter skatteloven.

Fylkesmannen i Finnmark anfører under 22 september 1938 at han etter de undersøkelser han har foretatt, og etter det kjennskap han fra tidligere har til saken, anbefaler andragendet imøtekommet. Videre at Porsa er den eneste brukbare kraftkilde for Hammerfestområdet, som foruten Hammerfest by omfatter deler av kommunene Sørøysund, Kvalsund og Talvik. Han anser det for å være av den aller største betydning at Porsa kan sikres for disse distrikters elektrisitetsforsyning.

Den i planen foreslåtte organisasjonsform anser han for den mest praktiske. Statsbidraget bør i tilfelle gjøres betinget av at organisasjonsformen godkjennes av Kongen.

Hovedstyret skal bemerke følgende:

Etter ervervsloven av 14 desember 1917 § 2, pkt. 22 utkreves konsesjon til videre overdragelse av et vassfall selv om den nye erverver er en norsk kommune. Det er således på det rene at Hammerfest kommune trenger konsesjon til erverv av nedre Porsa vassfall. Hvis kommunestyrets forannevnte beslutning av 16 mai i fjor godkjennes vil hovedstyret

anbefale at A/S Porsas konsesjon tillates overført til Hammerfest kommune og at kommunen samtidig får leid øvre Porsa vassfall.

Etter ervervslovens § 22 pkt 2 skal den nye erverver underkaste seg de i den opprinnelige konsesjon fastsatte betingelser, dog kan Kongen etter en lovendring av 7 juni 1935 helt eller delvis frafalle disse betingelser når erververen er en norsk kommune.

Formannskapet søker som allerede nevnt om at betingelsen om hjemfallsrett til staten for nedre Porsas vedkommende sløyfes og at den årlige leie for øvre Porsa vassfall, som nå er kr. 2 500, frafalles eller settes lavest mulig og at fristen for utbyggingen sløyfes.

Med parallell i det som er skjedd i forbindelse med Stavanger kommunes konsesjon til erverv og regulering av Flørlivassdraget vil hovedstyret anbefale at betingelsen om hjemfallsrett for nedre Porsa vassfall sløyfes.

I denne forbindelse henleder man oppmerksomheten på ervervslovens § 41, som bestemmer at de kommuner som på grunn av regulering avgir særlig vannkraft eller som står i så nær forbindelse med anlegget at dette har direkte fordel av forbindelsen skal ha en del av anlegget, dog ikke over $\frac{1}{3}$ når dette ifølge meddelt konsesjon eller tillatelse tilfaller staten. Der foreligger ikke noen spesiell uttalelse fra Kvalsund herredsstyre vedrørende den side av saken og heller ikke noen avtale herom mellom kommunene. Men som det hele ligger an anser hovedstyret forholdet til Kvalsund kommune tilfredsstillende ordnet ved den foreliggende plan.

Øvre Porsa vassfall foreslår hovedstyret bortleid til Hammerfest kommune på vilkår som framgår av vedliggende utkast til kontrakt, bl. a. en leieavgift av kr. 1 pr. installert turbinhestekraft i kraftstasjonen (reserve-maskineri inkl.) og som begynner å løpe fra den dag kraftstasjonen settes i drift. Sikkerhetsstillelse for kontraktens oppfyllelse kr. 2 000.

Som forholdene ligger an har man ikke funnet det påkrevd å oppstille noen utbyggingsfrist for øvre Porsa vassfall.

Man anbefaler at den i konsesjonen av 1916 post 2 inntatte bestemmelse om reguleringens fullførelse anses oppfylt ved det som allerede er utført.

Hovedstyret underrettet i brev av 13 desember 1938 — se vedlagte gjenpart — ansøkeren om det resultat man var kommet til og sendte samtidig kontraktutkast vedrørende øvre Porsa vassfall til vedtagelse. Dette er nå vedtatt, jfr. formannskapets brev av 24 februar d. å. med bilag. — Da hovedstyrets forslag vedrørende nedre Porsa vassfall fal-

ler sammen med andragendet har formannskapet formentlig ikke funnet noen grunn til å berøre dette spørsmål.

Som nevnt er hovedstyrets anbefaling betinget av at Hammerfest bystyres beslutning av 16 mai 1938 godkjennes. Denne sak vil man behandle så snart kommunens andragende om nedskrivningsbidrag er avgjort.

Man vedlegger avskrift av formannskapets innstilling av 20 april 1938 som nevnte bystyresbeslutning refererer seg til. Likeledes vedlegges avskrift av Kvalsund herredstyres beslutning av 24 april 1938.

Behandlet i møte den 9 desember 1938.»

Hovedstyrets utkast til kontrakt om bortleie av øvre Porsa vassfall er sålydende:

«Utkast til kontrakt
om

bortleie av øvre Porsa vassfall i Kvalsund
til Hammerfest kommune.

1.

I henhold til kgl. resolusjon av ..... bortleier Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet («staten») herved — etter at kontrakt av 18 oktober 1922 ifølge samme kgl. resolusjon er oppført — de staten tilhørende vass- og strandrettigheter i Porsavassdraget på strekningen mellom Porsavatn og Småvatna («øvre Porsa vassfall») til Hammerfest kommune («leieren»).

I leien medfølger rett til å leie elvas vassføring ut av dens leie i tunnel, kanal eller annen ledning, samt andre foranstaltninger til kraftens utnyttelse. Enn videre medfølger rett til etter hovedstyrets nærmere bestemmelse å erholde fornøden grunn til damsted, kanal, tunnel eller annen ledning, kraftstasjon, kraftoverføringsanlegg, byggetomter, veianlegg, grustak og steinbrot — alt med de rettigheter og forpliktelser som staten eier samme.

Leien er bindende for begge parter i 30 år fra kontraktens datum — jfr. dog pkt. 2 og 7. Oppsigelse til dette tidspunkt eller senere kan gjensidig skjje med 2 måneders varsel i rekommandert brev.

2.

Som vederlag for de ved denne kontrakt leide rettigheter erlegger «leieren» kr. 1 pr. installert turbinhestekraft i kraftstasjonen (reservemaskineri inkl.). Avgiften begynner å løpe fra den dag kraftstasjonen settes i drift og innbetales ukrevd etterskuddsvis hvert halvår til «staten».

Ved siden av leieavgiften utreder «leieren» de på vassfallsrettighetene hvilende offentlige skatter og utredsler.

Ved for sen betaling av leieavgiften svares renter etter 6 pst. p. a. Er avgiften med påløpne renter ikke betalt innen 3 måneder etter forfall eller har «leieren» etter 1 måneds varsel ikke betalt de offentlige skatter og utredsler er staten berettiget til etter et varsel av 1 måned å heve kontrakten.

3.

«Leieren» overtar alt ansvar som ellers måtte falle på «staten» som eier av vassrett og grunn for skade eller ulempe forvoldt andre ved oppførelse eller drift av anleggene.

4.

«Leieren» har ikke uten «statens» samtykke rett til å overdra eller pantsette sin bruksrett etter denne kontrakt uten i forbindelse med hele sin eiendom.

5.

Ved leieforholdets opphør i henhold til pkt. 2 og 7 får «staten» fri rådighet over de bortleide rettigheter og «leieren» plikter på forlangende av «staten» å gjenopprette på egen bekostning elvas naturlige avløpsforhold. Samtidig skal de på statens grunn varende anlegg som ikke er fjernet av «leieren» tilfalle «staten».

6.

Som sikkerhet for oppfyllelse av denne kontrakt skal «leieren» stille samt til enhver tid opprettholde en av «staten» godkjent garanti for et beløp på kr. 2 000.

7.

Hvis «leieren» ikke oppfylder sine forpliktelser i henhold til denne kontrakt har «staten» rett til hvor ikke særskilt bestemmelse er truffet, å heve kontrakten med 3 måneders varsel.

8.

De med tinglysing og stemping av kontrakten forbundne omkostninger bæres av «leieren».

9.

I tilfelle av søksmål vedtar begge parter Oslo Forlikskommissjon og Byrett som rett verneting etter varsel som for innenbysboende.

10.

Denne kontrakt er utferdiget i to eksemplarer, hvorav «staten» og «leieren» erholder ett hver.»

Departementet stillet sakens behandling i bero, idet en fant å måtte vente til spørs-

målet om finansieringen av Hammerfest elektrisitetsforsyningsplan var brakt i orden.

Ved kgl. resolusjon 2 juni 1939 er Hammerfest kommune tildelt et bidrag av staten, stort kr. 155 000 til kjøp og istandsettelse av Porsa m. v.

Hammerfest bystyre har deretter i møte 19 juni 1939 gjort følgende vedtak:

«I.

Hammerfest kommune vedtar de i skrivelse av 8. juni 1939 med bilag fra Hovedstyret for Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen oppstilte vilkår og forutsetninger for statsstøtte kr. 155 000 for overtagelse og utbygging av Porsavassdraget med kraftoverføring til Kvalsund, Sørøysund og Hammerfest.

II.

Utbygging foretas på grunnlag av overingeniør Haalands oversiktsplan av 19. mars 1938 med tilleggsoverslag av 29. august 1938 og endringer som anført i formannskapetets søknad av 6. september 1938 om statsstøtte etter en overslagssum av kr. 555 000.

III.

Til finansiering av utbyggingen opptas et lån på kr. 360 000 i Norges Kommunalbank.

For lånet gis 1ste prioritets pant i det nye anlegg og 2den prioritets pant i det nuværende Hammerfest Elektrisitetsverk.

Formannskapet bemyndiges å godkjenne de nærmere vilkår for lånet.

Til finansiering av utbyggingen opptas videre et lån på kr. 50 000 i Hammerfest Sparekasse.

For lånet gis 2den prioritets pant i det nye anlegg og 3dje prioritets pant i det nuværende Hammerfest Elektrisitetsverk.

Formannskapet bemyndiges å godkjenne de nærmere vilkår for lånet.»

Justisdepartementet har 8 juli 1939 i samhøve med kommunelovgivningen godkjent Hammerfest bystyres vedtak om opptaking av de nevnte lån til erverv og utbygging av Porsavassdraget med kraftoverføring til Kvalsund, Sørøysund og Hammerfest.

Dette departement skal bemerke:

Den ved kgl. resolusjon 10 november 1916 gitte konsesjon på erverv av nedre Porsa vassfall kan etter post 14 i konsesjonsvilkårene ikke overdras til andre rettssubjekter uten tillatelse av Kongen. Dette følger for øvrig også direkte av konsesjonslovgivningen, jfr. § 2 pkt. 22 i ervervsloven av 14 desember 1917, slik som den lyder etter endringslov av 7 juni 1935 nr. 4.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i sin uttalelse 19 mai 1939 angående forslag til statsbidrag til gjennomføring av Hammerfestområdet elektrisering antatt at Porsa er den riktige kraftkilde for dette område og foretagendets finansiering er

etter det ovenfor anførte godkjent av administrasjonen.

Etter det foreliggende finner departementet å kunne anbefale at den nevnte ervervs-konsesjon blir overdratt til Hammerfest kommune.

Departementet vil med Hovedstyret anbefale at konsesjonens post 9 om hjemfallsrett for staten på nedre Porsa vassfall m. v. frafalles.

De øvrige betingelser i konsesjonen antar man bør bibeholdes uforandret, dog vil departementet rå til at den i konsesjonens post 10 omhandlede sikkerhetsstilling for et beløp av kr. 5 000 ikke blir avkrevet Hammerfest kommune. På lignende måte ble det forholdt ved overdragelsen til Stavanger kommune av den A/S Flørli Kraft- og Elektromelteverk ved kgl. resolusjon 16 november 1917 meddelte konsesjon på erverv og regulering av Flørlivassdraget, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» XIV, side 30.

Den i konsesjonens post 2 inntatte bestemmelse om utbyggingens og reguleringens fullførelse antar man å kunne anse oppfylt ved det som allerede er utført. En annen sak er at den ved kgl. resolusjon 2 juni 1939 skjeddte tildeling av et statsbidrag, stort kr. 155 000 til Hammerfest kommune forutsetter visse ombyggings- og reguleringsarbeider.

I anledning av det som Hovedstyret har anført angående ervervslovens § 41, skal departementet bemerke at denne § ikke antas å være til hinder for at man i dette tilfelle sløyfer bestemmelsen om hjemfallsretten i sin helhet.

I anledning av de av Kvalsund herredstyre tatte forbehold bemerkes at departementet er enig med Hovedstyret i at forholdet til herredet må anses å være tilfredsstillende ordnet ved de betingelser som administrasjonen har gjort gjeldende for tilståelsen av statsbidraget til elektriseringsplanens gjennomføring. Etter disse betingelser skal Hammerfest forestå elektrisitetsforsyningen i landdistriktene i samsvar med kontrakter som blir å opprette med kommunene herom og som må legges fram for Hovedstyret til godkjenning.

Oppstår det tvist angående elektrisitetsforsyningen mellom Hammerfest og det distrikt det forsyner, skal tvisten avgjøres med bindende virkning av departementet.

Tariffene og leveringsbetingelsene for salg av strøm skal være undergitt Hovedstyrets godkjenning.

Departementet tiltrer Hovedstyrets forslag med hensyn til betingelser for bortleie av det staten tilhørende øvre Porsa vass-

fall. Dette vassfall var i samhøve med kgl. resolusjon av 16 november 1917 leid bort til gruveselskapet for et tidsrom av 80 år fra 10 november 1916. Leietiden foreslås nå satt til 30 år og leieavgiften til kr. 1 pr. installert turbin-HK. i kraftstasjonen, å erlegge fra den dag kraftstasjonen settes i drift. Utbyggingsfrist foreslås ikke oppstillet. Sikkerhetsstillelse for et beløp av kr. 2 000 betinges.

Arbeidsdepartementet

tilråder:

1. Den A/S Porsa Kobbergruber ved kgl. resolusjon 10 november 1916 meddelte konsesjon på erverv av nedre Porsa vassfall i Kvalsund herred, Finnmark fylke — som ved kgl. resolusjon 4 august 1922 ble overdratt til A/S Porsa på uforandrede betingelser — overdras til Hammerfest kommune på de i Arbeidsdepartementets foredrag 27 juli 1939 angitte betingelser.
2. Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet får fullmakt til å leie bort øvre Porsa vassfall til Hammerfest kommune på de vilkår som er angitt i Arbeidsdepartementets foredrag 27 juli 1939.

18. Varangerhalvøyas Kraftselskap.

(Tillatelse til regulering av Kongsfjordvassdraget samt overføring til dette av Julelva.)

Kgl. resol. av 11 august 1939.

Fra fylkesmannen i Finnmark på vegne av Varangerhalvøyas Kraftselskap er til Landbruksdepartementet innsendt en søknad, dateret 25 mars 1938 om tillatelse til regulering av Kongsfjordvassdraget samt overføring til dette av Julelva m. v.

Søknaden er sålydende:

«På vegne av Varangerhalvøyas kraftselskap tillater jeg meg å andra om at selskapet må bli overdradd retten til å utnytte Kongsfjordvassdraget og å få adgang til å oppføre på statens grunn de fornødne damanlegg, tunneler, kraftstasjoner og ledningsnett — alt overensstemmende med den av overingeniør Haaland utarbeidede plan (jfr. vedlagte bilag med vedheftet kartskisse). I tilslutning til nevnte utbygging søkes også om rett til å få overta den konsesjon som A/S Sydvaranger har søkt om for Gandvikvassdraget — idet A/S Sydvaranger såvidt forstås ikke f. t. har særlig interesse av dette anlegg — mens det etter overingeniør Haalands plan vil danne et naturlig ledd i den videre utbygging av elektrisitetsforsyningen for kommunene i Øst-Finnmark.

Varangerhalvøyas kraftselskap er et interkommunalt foretagende bestående av Vardø og Vadsø bykommuner samt Berlevåg, Nesseby, Nord-Varanger Polmak, Tana og Vardø herredskommuner og har til formål å skaffe de nevnte kommuner elektrisk kraft.

Selskapets vedtekter som er tiltrådt av samtlige tilsluttede kommuner, vedlegges (bilag 2). Det er meningen etter hvert å skaffe praktisk talt alle innvånere av de tilsluttede kommuner elektrisk kraft. Ved første utbygging av ledningsnettet vil dette dog ikke nå fram til Nesseby og Polmak herreder samt en del av de mer avsidesliggende deler av Tana og Vardø herreder. Arbeidet med å forsyne også disse distrikter vil imidlertid bli opptatt så snart den første utbygging er fullført.

Kongsfjordvassdraget ligger i sin helhet på statens grunn innen Berlevåg og Tana herreder.

Der vil ved de planlagte reguleringer og utbygginger ikke bli voidt noen skade på dyrket mark, beite- eller skogstrekninger, liksom de planlagte arbeider m. v. såvidt skjønnes heller ingen innflytelse vil øve på fisket i vassdraget.

Overføringen av vannet fra Julelvas øvre tilløp kan heller ikke tenkes å øve nevneverdig virkning på denne elvs nedre del, idet den nedenfor damstedet mottar en rekke betydelige tilløp som alt i alt danner hovedmassen av vassføringen i elva.

Da vannkraften i nærværende tilfelle utelukkende skal benyttes av norske kommuner og i første rekke til å skaffe disses innvånere lys og kraft til husbruk m. v. søkes retten overdratt på ubegrenset tid og uten annet vederlag enn en rimelig årlig avgift til Finnmark Skogfond.

Saken bes med det ærede departements uttalelse eller avgjørelse snarest mulig oversendt til Arbeidsdepartementet idet jeg tillater meg å søke dette departement om at de fornødne konsesjoner til utnyttelse av Kongsfjordvassdraget og at eventuelt også Gandvikvassdraget må bli tilstått Varangerhalvøyas kraftselskap. Utførlige planer m. v. er tidligere sendt Arbeidsdepartementet gjennom Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet i forbindelse med andragende om å bli tilstått nedskrivningsbidrag av bevilgningen til elektrisering av de elektrisitetsfattige distrikter.

Det er av vesentlig betydning at avgjørelsene av nærværende sak kan bli truffet så hurtig som mulig, idet det er tanken å forsøke å komme i gang med utbyggingen allerede til sommeren såfremt det ansøkte nedskrivningsbidrag blir innvilget.»

Søknaden, som av Landbruksdepartementet ble oversendt hertil 11 mai 1938, har vært forelagt for Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, som i skrivelse av 22 mai 1939 bl. a. har anført følgende:

«Den plan som påberopes i andragendet er dateret mars 1938 og oppgis hovedsakelig å bygge på Elektrisitetsforsyningskommisjonens planer av 1920. Etter målinger og grunnundersøkelser sommeren og høsten 1938 er planen noe omarbeidet, men er i hovedtrekkene den samme. Den går ut på å utnytte vassdragets fall i to anlegg. Et øvre med et gjennomsnittlig bruttofall på 70,75 m, som på det nærmeste utnytter fallet mellom

Store Buevatn og Buetjern, og et nedre anlegg med inntak i dette tjern og med en brutto fallhøyde på 64 m. Foreløpig aktes bare øvre fall utbygd. Videre går planen ut på å overføre Julelvas øvre del i alt 25,5 km² til Kongsfjordvassdraget over Tørrvatn til Stjernevatn, som igjen har avløp til Gednjevatt. Dette — som ligger i en østre arm av vassdraget og har avløp til Buetjern — senkes 8,5 m fra kote 225,0 til 216,5 og overføres ved en 3 575 m lang tunnel til Store Buevatn. Dette vatn reguleres også 8,5 m ved senkning mellom kotene 222,0 og 213,5. Utløpet av vatnet ligger på kote 225,0. Senkningen skjer gjennom den ca. 1 300 m lange driftstunnel. Nedbørfeltet ved utløpet av Store Buevatn er oppgitt til i alt 149 km², medregnet den overførte del av Julelva. Nettomagasinene i de to vatn er oppgitt til ca. 73 mill. m³ og påregnelig regulert vassføring til ca. 3 m³/sek. og den tilsvarende kraftytelse i øvre anlegg til ca. 2 500 turbin-HK. eller ca. 1 700 kW. Det er planlagt en maskininstallasjon på 2 aggregater à 2 500 turbin-HK. Omkostningene ekskl. ledningsnett er beregnet til kr. 2 600 000, herav faller kr. 126 000 på overføring av Julelva, kr. 930 000 på senkning og overføring av Gednjevatt til Store Buevatn og vel kr. 466 000 på senknings- og driftstunnelen med inntak fra sistnevnte vatn.

Andragendet er behandlet i distriktet med følgende resultat:

Lensmannen i Berlevåg og Gamvik anbefaler andragendet. Han kan ikke tenke seg at det er grunner som taler mot konsesjon.

Lensmannen i Tana mener at de planlagte arbeider ved Tørrvatn etter hans skjønn ingen skadelige følger har for Julelva. Han finner heller ikke grunner som taler mot konsesjon.

Finnmark Jordsalgskommisjon er enig i at det planlagte foretagende neppe kan bevirke noen større forandring i Julelvas vassføring eller skade for andre interesser. Dyrket jord finnes — såvidt kommisjonen vet — ikke langs vassdraget og heller ikke dyrkbar mark av noen betydning i dets øvre del.

Fiskeretten i Kongsfjordvassdraget er bortforpaktet.

Kommisjonen antar at anlegget neppe vil få noen innflytelse på fisket i vatnet og anbefaler at omsøkte rettigheter overdras Varangerhalvøyas Kraftselskap på ubegrenset tid og mot en rimelig årlig avgift til Finnmark Skogfond.

Tana og Berlevåg herredsstyrer har ikke noe å innvende mot den planlagte regulering og overføring.

Fylkesmannen i Finnmark meddeler 12 desember 1938 at herredsstyrenes vedtak er fattet i lovlig sammensatte møter og at overføringen og reguleringen bare berører disse to herreder.

Hovedstyret skal bemerke:

Varangerhalvøyas kraftselskap har 8 og 19 mars 1938 søkt om bidrag av bevilgningen til elektrisitetsforsyningen. Hovedstyret har uttalt seg herom i brev til Arbeidsdepartementet av 22 mars 1939.

I det her foreliggende andragende søker kraftselskapet om de tillatelser som trenges for å utnytte Kongsfjordvassdraget m. m. etter den fremlagte plan. Da hovedstyret tidligere har avgitt forslag til kontrakt om bortleie av de nødvendige rettigheter i Kongsfjordvassdraget og Julelvas øvre del, jfr. brev av 27 september 1938, gjenstår det å ta stilling til den projekterte overføring og regulering samt til de nødvendige konsesjoner på kraftledninger og høyspente anlegg i kraftstasjonen. Denne siste del av andragendet vil bli behandlet for seg.

Det er ikke utført vassføringsmålinger i vassdraget og man er derfor henvist til en skjønsmessig bedømmelse av de hydrografiske forhold. På grunnlag av oppgaver fra hovedstyret påregner ansøkeren en regulert vassføring i øvre anlegg av ca. 3 m³/sek. — svarende til den gjennomsnittlige — og i nedre anlegg av ca. 3,8 m³/sek. Da bruttofallene som nevnt er henholdsvis 70,75 m og 64 m blir den tilsvarende kraftytelse ca. 2 800 og ca. 3 200 nat.HK., tilsammen ca. 6 000 nat.HK. Det vesentligste av denne kraftmengde innvinnes ved overføring og regulering.

Skaden og ulempen ved foretagendet antas vesentlig å bestå i den virkning senkningen av Gednjevatt og Store Buevatn kan komme til å øve på fisket og for overføringenes vedkommende i den virkning reduksjonen av vassføringen henholdsvis i Julelva og Gednjevatts avløp kan ha for mulig fiske i disse.

Da denne skade etter det som foreligger må anses å være av mindre betydning antar hovedstyret at den i reguleringslovens § 8, 1 oppstilte betingelse for at tillatelse kan meddeles er til stede såvel for overføringene som for reguleringen.

Etter samme lovparagrafs pkt. 2 bør overføring av vann fra ett vassdrag til et annet ikke tillates «når ikke alle hvis rettigheter berøres av forminskelsen av vassføringen har

samtykket i overføringen. Unntagelse kan dog gjøres under særlige omstendigheter, navnlig når de rettigheter hvis innehavere ikke har samtykket må anses for å være av liten betydning i og for seg.» — Etter det før nevnte forslag til bortleiekontrakt har staten som eier både av Kongsfjordvassdraget og Julelva gitt kraftselskapet den disposisjonsrett som trenges for overføringene. Den i pkt. 2 oppstilte forutsetning for at tillatelse til overføring kan gis er således også til stede.

I henhold hertil anbefaler hovedstyret at den søkte tillatelse gis.

Kraftselskapet har søkt om at retten til å utnytte vassdragene — altså også reguleringsretten — må bli gitt på ubegrenset tid. I det foreliggende tilfelle må konsesjonstiden følge leietiden. Denne er i forslaget til leiekontrakt post 1 siste avsnitt fastsatt således:

«Leien er betinget av at selskapet får reguleringskonsesjon og er bindende for begge parter fra kontraktens datum og til reguleringskonsesjonens opphør, med mindre kontrakten måtte være opsagt tidligere i medhold av bestemmelsene i punktene 2 og 7.»

Etter disse har staten rett til å si opp kontrakten hvis ikke leieavgiften eller offentlige skatter og utredslser er betalt innen en nærmere angitt frist eller hvis leieren ikke oppfyller sine forpliktelser i henhold til kontrakten.

Etter den siterte bestemmelse i forslaget til leiekontrakt er det logisk at reguleringskonsesjonen tidsbegrenses selv om reguleringsringstillatelser for kommuner vanlig gis på ubegrenset tid. Den foreslåes gitt for den tid leieforholdet mellom staten og kraftselskapet varer og begrenses til 50 år fra konsesjonens datum.

Etter reguleringslovens § 11 pkt. 1 er plikten til å erlegge avgifter ubetinget, men etter samme lovparagrafs pkt. 7 kan Kongen helt eller delvis fritta for avgift vassfall som utnyttes av norske kommuner til deres eget behov eller til innvånerens forsyning med kraft til lys, varme, gårdsdrift, håndverk eller småindustri. Hovedstyret foreslår at avgiftene til stat og kommuner betinges med lovens minimumssatser kr. 0,10 pr. natur-HK. — beregnet etter den ved overføringene og reguleringen innvunne økning av vannkraften — til hver dog så at plikten til å erlegge disse avgifter ikke skal gjelde Varangerhalvøyas kraftselskaps anlegg så lenge kraften benyttes i de øyemed som er nevnt ovenfor.

Hovedstyret finner det ikke nødvendig å kreve avsatt fattigfond etter samme lovs

§ 12, 7, men har som vanlig ved kommunale reguleringer medtatt plikt til å erstatte vedkommende fattigkommune dens utgifter til fattigunderstøttelse av de ved anleggene ansatte arbeidere og deres familier.

Da kraftselskapet skal levere energi til alminnelig forsyning skulle vilkår om kraftavgivelse til kommuner ikke være påkrevd. Loven er imidlertid formet så på dette punkt, jfr. dens § 12, 15 at man har funnet å måtte betinge avgivelse av inntil 10 pst. av kraftøkningen til kommuner.

Hovedstyret anbefaler at den søkte tillatelse meddeles på de i vedliggende utkast oppstilte betingelser, som er utformet overensstemmende med det foran anførte. Utkastet har vært forelagt ansøkeren og er vedtatt under 13 mai 1939.

Utkast til manøvreringsreglement vil bli oppstilt så snart ansøkerens forslag foreligger ledsaget av de fornødne distriktsuttalelser.

Andragendet vedrørende Kongsfjordvassdraget og Julelva har vært bekjentgjort i Norsk Lysingsblad nr. 43 og nr. 45 for 1939.

Kraftselskapets andragende om også å få overta Gandvikvassdraget finner hovedstyret ikke å kunne ta stilling til nå. Sydvaranger Kraftselskaps andragende om tillatelse til å leie og regulere dette vassdrag ble anbefalt av hovedstyret i møte 17 januar 1936, men ansøkeren ønsker ikke å ta standpunkt til de av hovedstyret foreslåtte betingelser før spørsmålet om et mulig anlegg i Pasvikelva er avgjort.

Behandlet i møte den 21 april 1939.»
Hovedstyrets utkast til konsesjonsbetingelser er sålydende:

1.

Konsesjonen gis for den tid leieforholdet mellom staten og Varangerhalvøyas kraftselskap varer overensstemmende med den inngåtte kontrakt, dog ikke utover 50 år fra konsesjonens datum.

Konsesjonen kan ikke overdras.

De utførte regulerings- og overføringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall nedenfor anleggene.

Ved utløpet av den i konsesjonen fastsatte tid har staten rett til å kreve avstått uten godtgjørelse overførings- og reguleringsanlegg med de bygninger og andre innret-

ninger som er oppført av hensyn til overføringene og reguleringen. Hvilke bygninger og innretninger staten kan forlange avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

For den økning av vannkraften som ved reguleringen og overføringene tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,10 pr. nat.HK.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 0,10 pr. nat.HK.

Økningen av vannkraften beregnes på grunnlag av den økning av vassdragets lågvassføring som reguleringen og overføringene antas å ville medføre utover den vassføring som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året. Ved beregningen av denne økning forutsettes det at magasinene utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved reguleringen og overføringene innvunne økning av vannkraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntrer etter hvert som den ved reguleringen og overføringene innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiftene har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

Plikten til å erlegge avgiftene gjelder ikke Varangerhalvøyas kraftselskaps anlegg så lenge kraften benyttes til å dekke de deltaende kommuners eget behov eller til innvåernes forsyning med kraft til lys, varme, gårdsdrift, håndverk eller småindustri.

3.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 2 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 15, skal, for så vidt de ikke er fastsatt av Kongen, med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

4.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år etterat konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

5.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innføds- eller statsborgerrett.

Vedkommende myndighet kan dog tillate unntagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det sise år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti kroner — for hver person.

6.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anleggene anvende norske varer for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisdifferens — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusiv toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke

sprennstoff, verktøy og andre arbeidsmateriale). Verktøy og andre arbeidsredskaper som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med sin virkelige verdi beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anleggene.

9.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp og å holde et for øyemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

10.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende regjeringsdepartements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende fattigkommune dens utgifter til fattigunderstøttelse av de ved anleggene ansatte arbeidere og deres familier.

12.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende regulerings- og overføringsanleggene, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anleggene skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i

fullt driftsmessig stand. Deres utførelse så vel som deres senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

13.

Vannslipningen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger. En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

14.

Anleggenes eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrografiske iakttagelser som i det offentlige interesse finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte laveste tapningsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

15.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved reguleringen og overføringene innvunne driftsvann er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne økning av kraften (beregnet som angitt i post 2).

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet, hva enten ledningene tilhører anleggenes eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 prosent rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 prosent. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallene kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften istedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distrik-

tet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan såvel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5. år. Hvis eieren leier ut kraft og kraften til kommune kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunen i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

16.

Anleggenes eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av anleggenes eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

17.

Konsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget, for hvilke reguleringen og overføringene kan medføre forpliktelser.

Man vedlegger plan for anlegget.

Departementet skal bemerke:

Den foreliggende søknad omfatter de tillatelser som er nødvendige til å utnytte Kongsfjordvassdraget m. v. etter den framlagte plan.

Vassdraget eies av staten og en har i skrivelse av 4 juli 1939 mottatt underretning fra Landbruksdepartementet om at det foreligger kontrakt hvorved staten bortleier til kraftselskapet de rettigheter som er nødvendige for reguleringen og utbyggingen. Man vedlegger kontraktsutkastet, som er vedtatt av Landbruksdepartementet og kraftselskapets styre.

Angående de nødvendige konsesjoner på elektriske anlegg har hovedstyret uttalt at denne del av søknaden vil bli behandlet for seg.

Søknaden om overtakelse av Gandvikvassdraget vil en i tilfelle ta standpunkt til senere, når saken er nærmere utredet.

Nærværende tilråding gjelder spørsmålet om regulering av Kongsfjordvassdraget og overføring av Julelva.

Skaden og ulempen ved foretagendet vil etter det opplyste vesentlig bestå i reguleringenes mulige skade på fisket. Skaden antas dog under enhver omstendighet å bli av mindre betydning.

Departementet antar at de i reguleringslovens § 8 oppstilte betingelser for at en regulerings- og overføringstillatelse kan meddeles, er til stede, og vil med hovedstyret rå til at sådan tillatelse blir gitt.

Tillatelsen anbefales gitt på de betingelser som hovedstyret har foreslått, og som er vedtatt av søkeren.

Konsesjonstiden er foreslått gitt for den tid leieforholdet mellom staten og kraftselskapet varer og er begrenset til 50 år, jfr. vilkårenes post 1.

Avgifter er foreslått betinget i post 2 med kr. 0,10 til staten og kr. 0,10 til kommuner pr. år.

Etter hovedstyrets forslag skal dog plikten til å erlegge avgiftene ikke gjelde Varangerhalvøyas Kraftselskaps anlegg så lenge kraften benyttes til å dekke de deltagende kommuners eget behov eller til innvånerne forsyning med kraft til lys, varme, gårdsdrift, håndverk eller småindustri. Departementet finner etter omstendighetene å kunne slutte seg hertil.

Plikt til å erstatte vedkommende fattigkommune dens utgifter til fattigunderstøttelse av de ved anleggene ansatte arbeidere og deres familier er foreslått betinget i post 11. Derimot er det ikke foreslått betinget avsetting av fattigfond.

Det er videre foreslått betinget 10 pst. kraftavståelse til kommuner, jfr. post 15. Kraftavståelse til staten er ikke foreslått.

Departementet vil senere sette fram tilråding om fastsettelse av manøvreringsreglement.

Søknaden har vært kunngjort på behørig måte.

Det bemerkes at det ved Stortingets vedtak av 9 juni 1939, jfr. St. prp. nr. 107, 1939 og Innst. S. nr. 145, 1939, er tilstått kraftselskapet et bidrag på kr. 2 763 000 til utbygging av Kongsfjordvassdraget med ledningsnett.

Departementet

tilråder:

Det tillates i samhøve med lov om vassdragsreguleringer av 14 desember 1917 Varangerhalvøyas Kraftselskap å regulere Kongsfjordvassdraget samt å overføre Jul-

elva til nevnte vassdrag i det vesentlige i samsvar med framlagt plan og på de betingelser som er tatt inn i Arbeidsdepartementets foredrag av 11 august 1939.

19. Odda Smelteverk A/S.

(Tillatelse til å forhøye sin aksjekapital til kr. 2 500 000 samt tillatelse for The British Oxygen Co. Ltd. til å overta samtlige de nye aksjer.)

Kgl. resol. av 11 august 1939.

Ved kgl. resol. 3 oktober 1924 fikk Odda Smelteverk A/S tillatelse til å leie 20 000, eventuelt inntil 100 000 elektriske HK. hos A/S Tyssefaldene. Tillatelsen var bl. a. betinget av at selskapets styremedlemmer og aksjonærer skulle være norske. Herom henvises til «Meddelte Vassdragskonsesjoner» XI side 117.

Ved kgl. resol. 12 august 1937 fikk det engelske selskap The British Oxygen Co. Ltd. tillatelse til å erverve inntil 1 698 av Odda Smelteverks 1 700 aksjer på nærmere angitte vilkår. Samtidig ble det bestemt at majoriteten i selskapets styre skal være norske statsborgere. Herom henvises til «Meddelte Vassdragskonsesjoner» XXIV side 79 fig.

Det foreligger nå en søknad fra advokat Herman Christiansen på vegne av Odda Smelteverk A/S og The British Oxygen Co. Ltd. om tillatelse til å utvide aksjekapitalen i Odda Smelteverk A/S til kr. 2 500 000 fordelt på 2 500 aksjer à kr. 1 000 samt om tillatelse for The British Oxygen Co. Ltd. til å overta samtlige nye aksjer.

Søknaden har vært forelagt for Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet som i skrivelse av 28 juli 1939 har avgitt følgende uttalelse:

«Med departementets påtegning av 23 mai 1939 har man mottatt til uttalelse følgende andragende fra advokat Christiansen på vegne av Odda Smelteverk A/S og The British Oxygen Company:

«På vegne av Odda Smelteverk A/S og The British Oxygen Company Limited tillater jeg meg herved å ansøke om approbasjon på beslutning i Odda Smelteverk A/S om forhøyelse av selskapets aksjekapital fra kr. 1 700 000 til kr. 2 500 000 fordelt på 2 500 aksjer à kr. 1 000 samt på The British Oxygen Company Limiteds overtagelse av samtlige de nye aksjer.»

I tilslutning til andragendet har advokat Christiansen i brev av 30. s. m. meddelt «at den omhandlede kapitalforhøyelse finner sted for å styrke selskapets finansielle stilling. Forhøyelsen skjer ved konvertering av gjeld, respektive ved innbetaling av kontante penger og vil ikke medføre forandring med hen-

syn til aksjonærforholdet. Fra norsk side sett vil den kun være en fordel.»

Odda herredsstyre har i møte den 29 juni 1939 anbefalt andragendet innvilget og fylkesmannen i Hordaland har i påtegning av 3 juli 1939 meddelt at han ikke har noe å bemerke til herredsstyrets vedtak og at han også anbefaler søknaden innvilget.

Hovedstyret skal bemerke:

Ved kgl. resol. av 12 august 1937 fikk The British Oxygen Company tillatelse til å erverve inntil 1 698 aksjer i Odda Smelteverk. Tillatelsen ble meddelt på følgende betingelser:

1. Tillatelsen utløper samtidig med den A/S Odda Smelteverk ved kongelig resolusjon av 3 oktober 1924 meddelte kraftleiekonsesjon, altså senest 3 oktober 1984.
2. Alle rettsvister som måtte oppstå mellom The British Oxygen Company Limited på den ene side som aksjeeier i A/S Odda Smelteverk og staten eller norske rettssubjekter på den annen side, avgjøres ved norske domstoler og etter norsk rett. The British Oxygen Company Limited skal til enhver tid ha en fullmektig bosatt her i riket, som i de ovenfor nevnte anliggender er bemyndiget til å representere og forplikte selskapet. Såfremt selskapet ikke måtte oppnevne noen representant, oppnevnes denne med bindende virkning for selskapet av fylkesmannen i Hordaland.
3. Majoriteten i A/S Odda Smelteverks styre skal være norske statsborgere.

Da The British Oxygen Company allerede har fått adgang til å eie inntil 1 698 av selskapets nåværende 1 700 aksjer, finner hovedstyret ingen betenkelighet ved at der gis tillatelse til å utvide aksjekapitalen til kr. 2 500 000 og at The British Oxygen Company får tillatelse til å overta samtlige de nye aksjer.

Til tillatelsen forutsettes knyttet de samme betingelser som til den ved forannevnte resolusjon av 12 august 1937 meddelte tillatelse.

Behandlet i møte den 28 juli 1939.»

Departementet vil etter det foreliggende rå til at det blir meddelt tillatelse til den omsøkte utvidelse av aksjekapitalen i Odda Smelteverk A/S og til The British Oxygen Co. Ltd.s overtakelse av de nye aksjer.

Tillatelsen anbefales gitt på de samme betingelser som ble knyttet til kgl. resol. av 12 august 1937 og som er tatt inn i hovedstyrets foranstående skrivelse.

Departementet

tilråder:

1. Det tillates Odda Smelteverk å forhøye sin aksjekapital fra kr. 1 700 000 til kr. 2 500 000 idet den fordeles på 2 500 aksjer å kr. 1 000.
2. Det tillates The British Oxygen Company Ltd., London, å overta samtlige de nye aksjer.

Tillatelsen meddeles på de betingelser som er tatt inn i Arbeidsdepartementets foredrag av 11 august 1939.

20. Nøsted Bruk A/S.

(Tillatelse til å leie inntil 600 kW. elektrisk energi fra Drammens Elektrisitetsverk.)

Kgl. resol. av 29 september 1939.

Fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har departementet mottatt en skrivelse datert 19 september 1939 angående en søknad fra Nøsted Bruk A/S om tillatelse til å leie ca. 600 kW. elektrisk energi fra Drammens Elektrisitetsverk.

Hovedstyrets skrivelse er sålydende:

«Med Arbeidsdepartementets påtegning av 5 mai 1939 har Hovedstyret mottatt til uttalelse en søknad av 29 april 1939 fra Nøsted Bruk A/S om konsesjon på leie av ca. 600 kW. fra Drammens Elektrisitetsverk.

Søknaden er sålydende:

«På vår eiendom som ligger delvis i Drammen og delvis i Skoger i Vestfold har vi under overveielse å bygge en fabrikk for fabrikkasjon av isolasjons- og panelingsplater (trefiberplater). For drift av denne trenger vi ca. 600 kW. og forhandler med Drammens Elektrisitetsverk om leie av denne kraftmengde.

Drammens Elektrisitetsverk leverer nå kraft til vårt gamle bruk og omliggende strøk. Denne kraftmengde leveres direkte fra elektrisitetsverkets lavspente fordelingsnett. For overføring av 600 kW. må der imidlertid nedlegges en ny høyspent kabel til vår fabrikk og bygges en transformatorstasjon i denne. Drammens Elektrisitetsverk har innsendt ansøking om konsesjon på kabelanlegget, og skal vi i nær framtid innsende ansøking om konsesjon på bygging av transformatorstasjon.

Da vi trenger betydelige varmemengder for den nye produksjon har vi undersøkt om det vil lønne seg å framstille den nødvendige kraftmengde ved installering av mottrykksturbiner. De foretatte beregninger viser at det vil bli meget lønnsomt hvis kraft ikke kan kjøpes til atskillig billigere pris enn den vanlige. Drammens Elektrisitetsverk har av den grunn tilbudt å levere kraften til en billigere pris enn den vanlige, og vi har da besluttet å leie kraft hvis vi får konsesjon på kraftleien på rimelige vilkår og uten avgift.

Under henvisning til ovenstående og lov om kraftleie tillater vi oss herved å ansøke om tillatelse til å leie ca. 600 kW. hos Drammens Elektrisitetsverk.»

Med skrivelse av 27 juli 1939 til Hovedstyret har Nøsted Bruk A/S oversendt avskrift av omhandlede kraftleiekontrakt og avskrift av selskapets vedtekter samt erklæring datert 25 juli 1939 fra selskapets styre i henhold til ervervslovens § 24. Videre har selskapet i skrivelse hertil av 6 september 1939 gitt følgende supplerende opplysninger med hensyn til kraftens anvendelse:

«Vi henviser til telefonsamtale den 31. juli og har notert at staten forlanger en avgift av kr. 1 pr. kW. og år, hvilken avgift kan undgås hvis vi kan bevise at kraften er en direkte erstatning for kull.

Vi tillater oss herved i denne anledning å meddele at vi har en dampmaskin på 500 eff. HK. som nu skal erstattes med elektriske motorer, og kraften til disse motorer er altså en direkte erstatning for kull.

Vårt nye kjeleanlegg er bygget for et damptrykk av 27 ato og kan vi gjennom å installere en mottrykkdampeturbin utvinne ca. 300 kW. I alt kan vi altså produsere ca. 900 HK.

Betingelsene for at vi skal leie kraft fra Drammens Elektrisitetsverk er at denne kraft ikke skal bli dyrere enn kr. 75 pr. kW. år.

Vi henstiller derfor til Dem å befri oss for konsesjonsavgift for kraft fra Drammens Elektrisitetsverk.

Vi skal om noen dager oversende vår konsesjonsansøking for det høyspente anlegg. I håp om at De imøtekommer vår ansøking og gir oss konsesjon uten avgift, tegner vi.»

Drammens bystyre har i møte den 22 juni 1939 anbefalt søknaden innvilget.

Fylkesmannen i Buskerud har i påtegning hertil av 8 juli 1939 meddelt at han ikke har noe å bemerke til saken.

Skoger herredsstyre har i møte den 17 juni 1939 enstemmig vedtatt følgende innstilling som foruten nærværende sak også gjelder spørsmålet om konsesjon på det høyspente elektriske anlegg som skal utføres av Drammens Elektrisitetsverk:

«Søknaden foreslås innvilget på følgende betingelser:

- 1) Konsesjon anbefales gitt for et tidsrum av 25 år, og
- 2) forøvrig på betingelse av at det fra Drammens kommunes side ikke stilles noen vanskelighet i veien for Skoger Elektrisitetsverk til å overta strømleveransen på Nøstodden og Glassverket etter Drammens Elektrisitetsverks tilbud av 9. januar 1937 om overtagelse av ledningsnett m. v. for kr. 6 400.»

Vestfold Kraftselskap har i påtegning av 28 juni 1939 til fylkesmannen i Vestfold anbefalt søknaden innvilget på de av Skoger herredsstyre anførte vilkår.

Fylkesmannen i Vestfold har i påtegning hertil av 3 juli 1939 meddelt at han henviser til Vestfold Kraftselskaps før nevnte uttalelse av 28 juni 1939 hvortil han slutter seg.

Drammens Elektrisitetsverk har i påtegning av 8 juli 1939 avgitt følgende uttalelse i anledning av Skoger herredsstyres foran siterte vedtak av 17 juni 1939:

«Tilbakesendes med bilag Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet.

Vi finner en konsesjonstid på 25 år å være for kort. Ved levering av kraft til Åssiden i Lier ble konsesjonstiden i 1926 satt til 40 år, og når det som i dette tilfelle gjelder levering av kraft til en særlig lav pris i konkurranse med kraft framstillet ved importerte kull, er det av stor betydning at omkostningene med leveringen ikke blir øket ved en kort konsesjonstid.

Vi tillater oss i henhold hertil å henstille til det ærede Hovedstyre ikke å fastsette en kortere konsesjonstid enn 40 år.

Med hensyn til betingelsen om at vi ikke skal stille vanskeligheter i veien for Skogers overtagelse av strømleveringen på Nøstodden og Glassverket, så må vi si at det forbauser oss at det stilles en sådan betingelse. Vi har for et par år siden på henvendelse fra Skoger meddelt at vi er villig til å foreslå at Skoger overtar omhandlede strømlevering for kr. 6400. Senere har spørsmålet om kjøp for dette beløp vært under behandling i Skoger kommune, og først ved behandlingen av nærværende sak har vi mottatt meddelelse om at kommunen godtar våre betingelser for anbefaling av salg. Saken er nå sendt rådmannen og vårt forslag om salg er tiltrådt av Drammens Lysverksdireksjon.

Dette spørsmål vedrører imidlertid ikke omhandlede sak og det skulle som det framgår av ovenstående ikke være grunn til å behandle det i forbindelse med denne.»

Hovedstyret skal bemerke følgende:

Ifølge kraftleiekontrakten forplikter Drammens Elektrisitetsverk seg til å levere inntil 600 kW. og Nøsted Bruk seg til å betale for minst 400 kW. etter en pris av kr. 75 pr. kW. pr. år. Energien kan benyttes til belysning, motordrift og oppvarming. Kraftforbruket måles ved kilowattimemåler med maksimalviser for $\frac{1}{4}$ times registreringsperioder. Kraftleiekontrakten gjelder bare i 5 år, men den kan naturligvis tenkes forlenget, og det skulle etter Hovedstyrets mening ikke være noe i veien for at konsesjonen i tilfelle gis for et tidsrom av f. eks. 25 år.

Da den leiede kraft ifølge selskapets redegjørelse av 6 september 1939 delvis skal erstatte kull, vil Hovedstyret anbefale at det ikke blir oppstillet betingelser om avgift til kommuner eller staten.

Den av Skoger kommune nevnte strømlevering på Nøstodden m. v. berører ikke nærværende kraftleieforhold. For øvrig er salget

av omhandlede ledningsnett etter muntlig meddelelse fra Drammens Elektrisitetsverk nå brakt i orden.

Under henvisning til foranstående vil Hovedstyret anbefale at der meddeles Nøsted Bruk A/S tillatelse til å leie inntil 600 kW. fra Drammens Elektrisitetsverk på følgende betingelser:

1. Leietid.

Tillatelsen gjelder så lenge den framlagte kraftleiekontrakt mellom Nøsted Bruk A/S og Drammens Elektrisitetsverk står ved makt, dog ikke lenger enn til 1 juli 1964.

2. Styre og kapital.

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Av selskapets aksjekapital skal minst $\frac{8}{10}$ være på norske hender, regnet på den måte som er fastsatt i § 19 i lov nr. 16 av 14 desember 1917 med senere tillegg og endringer.

3. Overdragelse av energi.

Den ervervede energi kan ikke overdras videre uten samtykke av vedkommende departement.

Handler selskapet herimot, skal det for hver gang erlegge en konvensjonalbot av inntil kr. 1 — en krone — pr. kW. pr. døgn etter vedkommende departements nærmere bestemmelse.

4. Kraftens anvendelse.

Forsåvidt selskapet anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner føye til å gripe inn, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

5. Norske funksjonærer og arbeidere.

Selskapet skal til anlegg og drift utelukkende anvende funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Vedkommende myndighet kan dog tillate unntagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig. Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot, kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i selskapets tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor

inntil kr. 50 — femti kroner — for hver person.

6. Norsk arbeide og materiell.

Selskapet skal ved bygging og drift av det elektriske anlegg anvende norske varer for såvidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeide og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll).

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer, når særlige hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post, erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7. Forsikring.

Forsikring tegnes i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8. Kraftavståelse.

Selskapet er forpliktet til å avstå inntil 10 pst. av den leiede kraft til de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som Kongen bestemmer.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som etter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges uttatt etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett et enten dette tilhører selskapet eller vannfalllets eier.

Forårsaker kraftens uttagelse økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lock-out må ikke skje uten departementets samtykke.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av et år for hver gang kraft uttas.

Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

9. Kontroll.

Selskapet har å underkaste seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av foranstående betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av departementet.

10. Overtredelse av konsesjonsbetingelsene.

Overtredelse av foranstående poster 2 og 9 medfører i gjentakelsestilfelle tap av konsesjonen således at reglene i lov nr. 16 av 14 desember 1917, om ervervelse av vannfall m. v., §§ 31 og 32 får tilsvarende anvendelse.

Behandlet i hovedstyremøte den 18 september 1939.

Dokumentene vedlegges.»

En legger ved sakens dokumenter, deriblant avskrift av selskapets vedtekter, avskrift av den omhandlede kraftleiekontrakt, samt erklæring fra selskapets styre etter ervervsloven av 14 desember 1917 § 24 om at det ikke foreligger noen avtale siktende til å overdekke det virkelige forhold med hensyn til selskapets bestyrelse.

Departementet vil etter det foreliggende tilråde at det i samhøve med konsesjonsloven av 14 desember 1917, kap. IV, gis Nøsted Bruk A/S tillatelse til å leie inntil 600 kW. elektrisk energi fra Drammens Elektrisitetsverk.

Tillatelsen foreslås gitt på de betingelser som Hovedstyret har stillet opp. Tillatelsen er foreslått tidsbegrenset til 1 juli 1964.

Da den leiede kraft delvis skal anvendes til å erstatte kull, er det ikke foreslått betinget avgift til stat eller kommuner.

Arbeidsdepartementet

tilråder:

Det tillates i samhøve med lov nr. 16 av 14 desember 1917, kap. IV, Nøsted Bruk A/S å leie inntil 600 kW. elektrisk energi fra Drammens Elektrisitetsverk på de betingelser som er tatt inn i Arbeidsdepartementets foredrag av 29 september 1939.

21. Maudal Kraftanlegg.

(Tillatelse til å foreta utvidet regulering av Maudalsvassdraget).

Kgl. resol. av 6 oktober 1939.

Ved skrivelse av 25 september 1939 har Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet avgitt følgende uttalelse angående søknad fra Maudal Kraftanlegg, datert 22 desember 1938, om tillatelse

til å foreta en ytterligere regulering av Maudalsvassdraget i Forsand herred, Rogaland fylke:

«Fylkesmannen i Rogaland har 4 august d. å. innsendt følgende søknad — datert 22 desember 1938 — fra Maudal Kraftanlegg:

«Ved kongelig resolusjon av 17 august 1928 fikk Maudal Kraftanlegg tillatelse til, i medhold av lov av 14 desember 1917 om vassdragsreguleringer, å regulere Maudalsvassdraget i Forsand herred, Rogaland fylke, i det vesentlige overensstemmende med fremlagt plan, bilagt vår ansøking av 31 mai 1928.

Maudal Kraftanlegg var den gang en sammenslutning av Sandnes, Høyland, Klepp og Time kommuner samt Riska sogn. Senere har Hetland, Sola, Madla og Randaberg kommuner sluttet seg til.

Det har vist seg at den foretatte regulering ikke er tilstrekkelig for behovet nå og framover, idet man sistleden vinter måtte innskrenke strømleveringen. Man tillater seg derfor i henhold til reguleringsloven av 14 desember 1917, å søke om konsesjon til fortsatt regulering av Maudalsvassdraget i henhold til medfølgende plan.

Ved den tidligere foretatte regulering fikk kraftanlegget et reguleringsbasseng i Store og Lille Myrvatn på ca. 9 mill. m³. Ved den regulering man nå søker tillatelse til, blir dette øket til ca. 26 mill. m³.

Dette vil skje på følgende måte:

Store Myrvatn senkes ytterligere fra kote 600,65 til 593,65 ved en senkningskanal og tunnel.

Ved denne regulering beregnes ytelsen å øke med 20—25 mill. kW.-timer.

Plan for reguleringen er vedlagt.

Vassdragets ytelse er nå beregnet til 25—30 mill. kW.-timer. Av produksjonsstatistikken framgår at forbruket er oppe i 25 mill. kW.-timer. Under ekstraordinære nedbørsforhold, slik som sistleden vinter, var det bare såvidt reguleringen strakk til, man måtte, som anført, en kort tid innskrenke strømleveringen. Strømforbruket har steget jevnt og sterkere enn antatt, og reguleringen er også nødvendig for å møte behovet i framtiden.

Reguleringen antas ikke å ville medføre skade eller ulempe for almene interesser, jfr. reguleringslovens § 5 c.

Foretagendet vil ikke forvolde skade eller ulempe på jord, skog, beite eller annen eiendom eller eiendomshierligheter.

Man går ut fra at staten, som eier av de nedenfor liggende vannfall, nå som i 1928 ikke har interesse av å delta i reguleringen.

I henhold til lovens § 10 nr. 2 andrar vi om at tillatelsen må gis oss på samme vilkår som tidligere. Det tidligere manøvreringsreglement vil bli brukt.»

Senkningen aktes gjennomført ved en ca. 520 m lang kanal og en ca. 260 m lang tunnel. Anleggsomkostningene er beregnet til kr. 130 000. Tapningen ned til kote ca. 600,65 vil bli foretatt som før ved det bestående anlegg, mens den videre tapning vil bli utført gjennom det nye anlegg.

Forsand herredsstyre har i møte 14 januar 1939 enstemmig besluttet følgende:

«Då ein går ut frå at konsesjonen med omsyn til avgifter til Forsand kommune for den innvunne kraft vert gjeven i samsvar med dei tidlegare gjevne konsesjoner til Maudal Kraftanlegg, vil ein råda til at også denne konsesjonen vert gjeven.»

Rogaland fylkes elektrisitetskontor fremholder at senkningen ikke vil forvolde skade eller ulempe på jord, skog eller annen eiendom eller eiendomshierlighet og heller ikke medføre skade eller ulempe for ferdsel, fløtning og lignende. Derimot kan det tenkes reist krav om erstatning for mulig skade på laksefiske ved elvas utløp ved Egersund. Denne skade må imidlertid bli uvesentlig sammenlignet med de fordeler som oppnås ved reguleringen. Søknaden anbefales innvilget.

Fylkesmannen i Rogaland anbefaler også innvilgelse.

Hovedstyret skal bemerke følgende:

Maudal Kraftanlegg eller Maudal interkommunale kraftselskap, som det het den gang, fikk ved kgl. resolusjon av 17 august 1928 tillatelse til å regulere Maudalsvassdraget. Kraftanlegget har regulert Myrtjern 3 m mellom kotene 588,0 og 591,0 og Store Myrvatn 3 m mellom kotene 600,65 og 603,65 (2,0 m. oppdemning og 1,0 m senkning). Manøvreringsreglement er fastsatt ved kgl. resolusjon av 10 januar 1929. Søknaden nå omfatter en ytterligere senkning av sistnevnte vatn på 7 m, så magasinet blir tilsammen 26 mill. m³.

Den hertil svarende regulerte vassføring kan settes til ca. 3,0 m³/sek. Da vassføringen ved den nåværende regulering tidligere er satt til 1,4 m³/sek. blir økningen 1,6 m³/sek. Kraftøkningen i det 280,5 m høye brutto fall kraftanlegget utnytter blir da ca. 5 980 natur-HK.

Skaden og ulempen ved den omsøkte regulering antas å være av mindre betydning sammenlignet med de fordeler som vinnes ved reguleringen, de påregnelige anleggsomkostninger tatt i betraktning. Hovedstyret mener derfor at betingelsene for at tillatelse kan meddeles er til stede, jfr. reguleringslovens § 8 og anbefaler sådan gitt.

Det er rimelig å sette de samme betingelser som ved tillatelsen av 17 august 1928. Den nye tillatelse bør dog utløpe samtidig med den gamle, altså 50 år fra nevnte datum for vassfall som ikke tilhører staten eller norske kommuner. Avgiftene er kr. 0,50 og kr. 0,50 henholdsvis til stat og kommuner og kraftavgivelsen 10 pst. til kommuner og

5 pst. til staten med rett for de kommuner som berøres av reguleringen til under visse omstendigheter å ta ut mer kraft. Man vedlegger avtrykk av konsesjonen av 1928 med de nødvendige rettelsener.

Hovedstyret har ikke noe å innvende mot at vannslipningen foregår etter de samme bestemmelse som fastsatt i reglementet av 10 januar 1929. Dettets pkt. 1 blir da for så vidt angår reguleringsgrensene for Store Myrvatn å endre til:

Øvre kote	603,65 m
Nedre »	593,65 »
Reguleringshøyde 10,0 m	

Søknaden er kunngjort i Norsk Lysingsblad nr. 185 og 187 for 1939.

Man vedlegger sakens dokumenter og gjenpart av hovedstyrets brev til Maudal Kraftanlegg av i dag.

Behandlet i møte den 18 september 1939.»

Hovedstyrets utkast til betingelser for den ytterligere regulering er sålydende:

1.

Reguleringskonsesjonen gis på ubegrenset tid.

Dersom vannfall, der ikke tilhører staten eller norske kommuner, deltar i reguleringen eller blir medelere i reguleringsanlegget, gjelder konsesjonen for disses vedkommende i 50 år fra 17 august 1928. Ved konsesjonstidens utløp tilfaller disse vannfallseieres andeler i reguleringsanlegget staten uten vederlag.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras.

Det utførte reguleringsanlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vannfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

I det 35te år fra 17 august 1928, skal staten kunne innløse de andeler i reguleringsanlegget som måtte tilhøre eiere for hvem reguleringstillatelsen er tidsbegrenset. Benytter staten sig ikke herav, skal den i det 10de år derefter ha samme adgang. Bestemmelsen om innløsning må være meldt reguleringsanleggets eiere 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne således at grunnstykker og rettigheter samt vannbyggingarbeider og hus betales med hvad de bevislig har kostet ved erhvervelsen med fra drag for amortisasjon i 50 år. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Anlegget skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfellet avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn av uvillige menn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hvad skjønnet i så henseende måtte bestemme.

3.

For den økning av vannkraften, som ved reguleringen tilflyter eiere av vannfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 pr. naturhestekraft.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 0,50 pr. naturhestekraft.

Økningen av vannkraften beregnes på grunnlag av den økning av vassdragets lavvannføring, som reguleringen antas å ville medføre utover den vannføring, som har kunnet påregnes med den tidligere bestående regulering. Ved beregningen av denne økning forutsettes det at magasinet utnyttes på en sådan måte at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hvad der i hvert enkelt tilfelle skal ansees som den ved reguleringen innvundne økning av vannkraften, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreffer etterhvert som den ved reguleringen innvundne vannkraft tas i bruk.

Avgiftene har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Efter forfall svares 6 pct. rente.

4.

Nærmere bestemmelse om betalingen av avgifter efter post 3 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 19, skal forsåvidt de ikke er fastsatt av Kongen, med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

5.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år efter at konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

6.

Arbeidet skal utføres ved funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett.

Konsesjonæren skal ved bygning og drift av anlegget anvende norske varer for såvidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mere enn 10 pct. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeide og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pct. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges. Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pct. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelse fra disse regler når særegne hensyn gjør det påkrevet.

7.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeide eller pålegges nogen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøi og andre arbeidsmaterialer). Verktøi og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges og da bare med sin virkelige verdi beregnet etter hvad de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almenntilgang til arbeiderne. Anvendelsen fastsettes efter samråd med et av arbeiderne opnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

9.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige lægehjelp og å holde et for

øiemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

10.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av nogen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrum efter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende regjeringsdepartements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å opsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leiet hos ham. Uenighet om hvorvidt opsigelse skyldes arbeidstvist, avgjøres med bindende virkning av departementet.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesveistyret bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier og broer, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Veier og broer som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for såvidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til efter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende fattigkommune dens utgifter til fattigunderstøttelse av de ved anlegget ansatte arbeidere og deres familier.

13.

Konsesjonæren plikter efter bestemmelse av vedkommende departement og på vilkår som dette fastsetter å samarbeide med andre kraftanlegg, når dette finnes hensiktsmessig av hensyn til den almindelige kraftforsyning. Kraftstasjon og ledningsnett skal efter nærmere bestemmelse av vedkommende departement utføres således at anlegget kan sammenslutes og drives under ett med andre lignende kraftanlegg.

Konsesjonæren plikter å foreta de forandringer av anlegget som måtte finnes påkrevet av hensyn til sådant samarbeide. Bestemmelse om utredelse av de hermed forbundne omkostninger treffes av departementet. Der tas ved avgjørelsen størst mulig hensyn til anleggets økonomiske forhold.

14.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag

vedkommende reguleringsanlegget, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Dets utførelse såvelsom dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

15.

Ved damanlegget skal der tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at anleggets eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anlegget eller dets benyttelse. Anleggets eier må uten godtgjørelse finne sig i den bruk av anlegget som skjer i krigsøiemed.

16.

Vannslipningen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger. En norsk statsborger, som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

17.

Reguleringsanleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrografiske iakttagelser som i det offentliges interesse finnes påkrevet og stille det innvundne materiale til disposisjon for det offentlige. Den tillatte laveste tappningsgrense betegnes ved et fast og tydelig vannstandsmerke som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la opta i anledning av anlegget, skal tilstilles Norges Geografiske Opmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

18.

Eieren skal uten vederlag for det utførte anlegg finne sig i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

19.

De vannfalls- og brukseiere som benytter sig av det ved reguleringen innvundne driftsvann er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner som departementet bestemmer, etterhvert som utbygning skjer inntil 10 pct. av den for hvert vannfall innvundne økning av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pct. av kraften.

Når 30 år er forløpet fra 17. august 1928 kan de kommuner, hvis interesser berøres av reguleringen, uansett den ovenfor betingede procent for kraftavgivelse og uten hinder av den foran fastsatte begrensning med Kongens samtykke, etterhvert som kraft blir ledig, kreve avgitt fra de av vassdragets vannfall der tilhører norske kommuner, ytterligere kraft såvidt fornødent til å dekke deres eget behov eller til å forsyne deres innvånere med kraft til lys, varme, gårdsdrift, håndverk eller småindustri.

Kraften avgis i den form hvori den produseres. Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres efter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 procent rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 procent. Hvis prisen beregnet på denne måte blir uforholdsmessig høi, fordi bare en mindre del av den kraft vannfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften istedet forlanges avgitt efter en maksimalpris, som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellem vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan såvel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5 år. Hvis eieren leier ut kraft og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til nogen av leietagerne, kan kommunen eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas.

Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

20.

Departementet kan under særlige omstendigheter gi en vannfalls- eller brukseier, som ikke er medeier i reguleringsanlegget tillatelse til å benytte driftsvann som er innvunnet ved reguleringen mot en årlig godt-

gjørelse til reguleringsanleggets eier. Denne godtgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet.

21.

Reguleringsanleggets eier underkaster sig de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de opstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av reguleringsanleggets eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

22.

Alle heftelser, som hviler på anlegget faller bort når og i den utstrekning dette i henhold til reguleringskonsesjonen går over til staten etter post 1.

23.

Reguleringskonsesjonen skal tinglyses i de tinglag, hvor anlegget er beliggende. Et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.

En vedlegger sakens dokumenter, derunder den framlagte plan for utvidelse av reguleringen.

Departementet antar at den skade eller ulempe som den ansøkte utvidelse av reguleringen vil medføre, må anses for å være av mindre betydning i sammenlikning med de fordeler som utvidelsen av reguleringen vil medføre, herved også tatt i betraktning de påregnelige omkostninger ved gjennomførelsen av foretagendet.

Departementet vil derfor tilråde at den søkte tillatelse blir gitt, jfr. reguleringsloven av 14 desember 1917 § 8, og at det til tillatelsen blir knyttet de betingelser som Hovedstyret har foreslått.

Konsesjonstiden foreslås som for den opprinnelige reguleringstillatelse tidsbegrenset til 17 august 1928, for så vidt angår vassfall som tilhører andre enn staten og norske kommuner. For øvrig gjelder den for ubegrenset tid.

Avgiftene til stat og kommuner foreslås satt til henholdsvis kr. 0,50 og kr. 0,50 pr. natur-HK. Det er betinget avstått 10 pst. av kraften til kommuner og 5 pst. til staten, med rett for de kommuner som berøres av reguleringen til under visse omstendigheter å kreve avgitt mer kraft.

Departementet vil likeledes tilråde at det manøvreringsreglement som ble fastsatt ved

kgl. resolusjon 10 januar 1929 blir gjort gjeldende også for den utvidede regulering, med den endring som Hovedstyret foreslår.

Arbeidsdepartementet

tilråder:

1. Det tillates i samnhøve med lov om vassdragsreguleringer av 14 desember 1917 Maudal Kraftanlegg å foreta en utvidet regulering av Maudalsvassdraget i det vesentlige i samsvar med den framlagte plan, og på de betingelser som er tatt inn i Arbeidsdepartementets foredrag av 6 oktober 1939.
2. Det manøvreringsreglement som er fastsatt ved kgl. resolusjon 10 januar 1929 gjøres gjeldende også for den utvidede regulering, med den endring som er tatt inn i ovennevnte foredrag.

22. Glommens og Lågens brukseierforening.

(2 års ytterligere forlengelse av fristen for fullføring av regulering av Osensjøen, Hedmark fylke.)

Kgl. resol. av 13 oktober 1939.

Ved kgl. resolusjon av 5 juli 1928 fikk Glommens og Lågens brukseierforening konsesjon for et tidsrom av 50 år på regulering av Osensjøen i samsvar med planer utarbeidet av Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen.

I følge konsesjonsbetingelsenes post 6 plikket brukseierforeningen å fullføre anlegget innen en frist av 7 år fra konsesjonens datum. Ved kgl. resolusjon av 13 januar 1937 ble denne fullføringsfrist forlenget med 5 år til 5 juli 1940.

Nå søker brukseierforeningen om ytterligere 2 års utsettelse med fullførelsen.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har 19 september 1939 avgitt følgende uttalelse angående søknaden:

«Glommens og Lågens Brukseierforening har 18 april d. å. sendt inn følgende søknad:

«Ved kongelig resolusjon av 13 januar 1937 fikk vår forening etter ansøking en fristforlengelse på 5 år for fullførelse av anleggsarbeidet til 5 juli 1940.

Siden den gang har også arbeidet pågått med stor kraft og reguleringsdammen sto praktisk talt ferdig i høst, og kunne tas i bruk for reguleringen siste vinter.

De arbeider som står igjen er den store senkningskanal og forskjellige arbeider ved elveosene rundt Osen sjø. Disse arbeider ble allerede i januar 1938 bortsatt til entreprenør for fullførelse henholdsvis 1 januar og 1 mars 1940.

Til tross for at entreprenøren spesielt for kanalarbeidet har anskaffet mudringsapparat av imponerende dimensjoner, viser dette arbeid seg å by på så store vanskeligheter at brukseierforeningen finner å måtte innrømme berettigelsen av en betinget forlengelse for arbeidets utførelse.

Arbeidet må allikevel drives med full kraft i den tid av året som står til disposisjon for disse arbeiders utførelse. Og allerede kommende vinter 1939—40 vil man bli sikret ytterligere en del senkning av sjøen, så man da håper å få til disposisjon ca. 4,5 m av fremtidig 6,6 m reguleringshøyde.

Under henvisning til foranstående tillater vår forening seg å andra om ytterligere utsettelse med fristen for anleggsarbeidens utførelse, og foreslår forlengelsen satt til 2 år.»

Å mot, Trysil og Elverum herredstyre anbefaler enstemmig søknaden innvilget, og Fylkesmannen i Hedmark tilråder under 11 august d. å. at den blir imøtekommet.

Hovedstyret skal bemerke følgende:

Glommens og Lågens Brukseierforening fikk ved kgl. resolusjon av 5 juli 1928 tillatelse til å regulere Osensjøen bl. a. på betingelse av at arbeidet skulle være fullført innen en frist av 7 år fra konsesjonens datum, dog således at fristen under særlige omstendigheter kunne forlenges av Kongen. Som nevnt i søknaden ble fristen forlenget med 5 år til 5 juli 1940 ved kgl. resolusjon av 13 januar 1937. Da denne frist på grunn av forholdene har vist seg utilstrekkelig søker Brukseierforeningen nå om ytterligere 2 års forlengelse.

Hovedstyret antar at sånne særlige omstendigheter som skulle betinge en fristforlengelse er til stede nå og anbefaler søknaden innvilget. Heller ikke denne gang finner man grunn til å foreslå fristforlengelsen gjort avhengig av særlige betingelser.

Behandlet i møte den 18 september 1939.»

Departementet finner etter det opplyste med Hovedstyret at man bør stille seg imøtekommende til konsesjonærens søknad om å få fullførelsesfristen forlenget ytterligere med 2 år til 5 juli 1942.

Man vil med Hovedstyret anbefale fristforlengelsen gitt uten særlige betingelser.

Departementet

tilråder:

Den senest ved kgl. resolusjon 13 januar 1937 fastsatte frist for Glommen og Lågens brukseierforenings fullføring av arbeidene med regulering av Osensjøen forlenges med 2 år til 5 juli 1942.

23. O. Mustad & Søn.

(Utvidelse av konsesjon til leie av kraft fra Vardal kommunale Elektrisitetsverk).

Kgl. resol. av 27 oktober 1939.

Ved kgl. resolusjon 18 november 1932 fikk O. Mustad & Søn, Gjøvik, tillatelse til å leie inntil 450 kW. elektrisk energi fra Vardal kommunale Elektrisitetsverk. Herom vises til «Meddelte Vassdragskonsesjoner» XIX, side 89 fg.

Ved kgl. resolusjon 3 desember 1937 ble denne konsesjon forlenget til 1 juli 1942, se «Meddelte Vassdragskonsesjoner» XXIV, side 135 fg.

Fra O. Mustad & Søn har departementet mottatt en søknad, datert 2 september 1939, om utvidelse av konsesjonen til å omfatte ytterligere 100 kW.

Søknaden har vært forelagt for Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, som i skrivelse av 17 oktober 1939 har gitt følgende uttalelse:

«Med Arbeidsdepartementets påtegning av 16 september 1939 har Hovedstyret mottatt til uttalelse en søknad av 2 september 1939 fra O. Mustad & Søn om konsesjon på leie av ytterligere 100 kW. fra Vardal kommunale Elektrisitetsverk.

Søknaden er sålydende:

«Vi tillater oss herved å søke om konsesjon for leie av ytterligere 100 kW. elektrisk energi fra Vardal kommunale kraftforsyning således at vårt samlede leiede kraftkonsum fremtidig blir 550 kW. pr. år fra 1 oktober d. å. Det økede kraftkonsum, 100 kW. pr. år, skal i sin helhet erstatte tidligere kulldrift.

I samme forbindelse søker vi om tillatelse til å utskifte en 150 kVA transformator i vårt herderi med en transformator på 300 kVA.»

Vardal herredsstyre har i møte den 23 september 1939 enstemmig anbefalt søknaden innvilget.

Fylkesmannen i Oppland har i påtegning hertil av 28 september 1939 meddelt at han ikke har noe å bemerke til at søknaden innvilges.

Hovedstyret skal bemerke:

Firmaet O. Mustad & Søn fikk ved kgl. resolusjon av 18 november 1932 konsesjon på leie av inntil 450 kW. fra Vardal kommunale Elektrisitetsverk og ved kgl. resolusjon av 3 desember 1937 ble konsesjonen forlenget inntil 1 juli 1942. Da kraften brukes til erstatning for kull er konsesjonen gitt uten betingelse om avgift til staten eller kommuner. Etter det som er opplyst i søknaden skal også den kraftmengde som det nå er spørsmål om erstatte tidligere kulldrift.

Hovedstyret vil tilrå at konsesjonen utvides til å omfatte ytterligere 100 kW. uten endring av konsesjonens varighet eller vilkårene for øvrig.

Dersom dette blir innvilget vil Hovedstyret meddele den tillatelse som det er søkt om til utvidelse av transformatoranlegget ved bedriften.

Behandlet i hovedstyremøte den 16 oktober 1939.»

Departementet vil med hovedstyret rå til at konsesjonen utvides til å omfatte ytterligere 100 kW. på uforandrede betingelser.

Hovedstyret vil i tilfelle meddele konsesjon på den omsøkte utvidelse av transformatoranlegget ved søkerens bedrift.

Departementet

tilråder:

Den ved kgl. resolusjon av 18 november 1932 meddelte og ved kgl. resolusjon av 3 desember 1937 forlengede konsesjon for O. Mustad & Søn på leie av inntil 450 kW. elektrisk energi fra Vardal kommunale Elektrisitetsverk utvides til å omfatte ytterligere 100 kW. på uforandrede betingelser.

24. Arendals Vassdrags Brugseierforening.

(Fornyelse av konsesjoner vedkommende Arendalsvassdragets regulering.)

Kgl. resol. av 8 desember 1938.

Ved kgl. resolusjon 10 september 1912 fikk Arendals Vassdrags Brugseierforening tillatelse til å regulere Arendalsvassdraget og ved kgl. resolusjon 19 juli 1930 tillatelse til å foreta ytterligere regulering av Fyresvatn.

Herom vises til «Meddelte Vassdragskonsesjoner» II side 66 fig. og XVII side 104 fig.

Fra Brugseierforeningen ved o.r.sakfører Eivind Feragen, Arendal, har departementet mottatt en søknad, datert 2 oktober 1939, om fornyelse av de meddelte konsesjoner samt om kongelig mennsoppnevning, idet det aktes avholdt ekspropriasjonsskjønn overfor en rekke grunneiere som ikke har vært medtatt i de tidligere skjønn.

Søknaden er sålydende:

«Ved kgl. resolusjon av 10 september 1912 fikk Arendals Vassdrags Brugseierforening tillatelse til å regulere Arendalsvassdraget ved hjelp av oppdemnings- og senkerettigheter i Nisser-, Vrå- og Fyrisvann. Ved kgl. resolusjon av 19 juli 1930 fikk samme Forening tillatelse til å foreta en ytterligere regulering av Fyrisvann.

Ekspropriasjonsskjønn ble avholdt henholdsvis i 1913 og i 1930, men skjønnet ble kun fremmet overfor de grunneiere som var bosittende ved vannene ovenfor reguleringsdammene i henholdsvis Fyris- og Nisservann.

I 1935 ble Brukseierforeningen saksøkt av en rekke grunneiere bosittende langs Arendalsvassdraget nedenfor reguleringsdammene, og ved dom avsagt 25 juli 1939 ble Brukseierforeningen dømt til å påstevne ekspropriasjonsskjønn overfor en rekke grunneiere. Jeg vedlegger en avskrift av dommen.

I henhold til avtale vil dommen også innebære forpliktelse for Brukseierforeningen til å påstevne skjønn overfor en rekke andre grunneiere. Jeg vedlegger en fortegnelse over de grunneiere som Brukseierforeningen i henhold til dommen må foreta ekspropriasjonsskjønn overfor.

Da Brukseierforeningen har besluttet å unnlate å påanke nevnte dom, liksom grunneierne har tatt samme beslutning, må ekspropriasjonsskjønn tilstevnes. Brukseierforeningen mener imidlertid at der formelt ikke er adgang hertil, idet de kongelige tillatelser er langt eldre enn ett år gamle, hvorfor der etter Foreningens mening ikke foreligger hjemmel til å tilstevne ekspropriasjonsskjønn, jfr. lov av 14 desember 1917 nr. 17 § 16 nr. 6.

Under henvisning til ovenstående andrar jeg om at de Arendals Vassdrags Brukseierforening meddelte tillatelser til å regulere Arendalsvassdraget, gitt henholdsvis ved kgl. resolusjon av 10 september 1912 og ved kgl. resolusjon av 19 juli 1930, må bli fornyet således at ekspropriasjonsskjønn kan tilstevnes.

Såvel ved ekspropriasjonsforretning 1913 som 1930 ble skjønnet medbetjent av menn oppnevnt av Kongen. Brukseierforeningen andrar derfor om at Kongen også ved fornyelse av reguleringstillatelsen vil oppnevne skjønnsmenn til å forrette under ekspropriasjonsskjønnet.

I denne forbindelse unnlater jeg ikke å opplyse om at ved skjønnet i 1913 var der oppnevnt 2 skjønnsmenn med særlig teknisk kunnskap, og 2 jordbruksakkyndige skjønnsmenn. Da dommen gir tydelig uttrykk for at det var feil av Brukseierforeningen ikke å avholde ekspropriasjonsskjønn nedenfor reguleringsdammene i 1913, og det er denne feil som skal gjenopprettes, bør vel skjønnsmennene oppnevnes på samme måte nå, forat grunneierne ovenfor og nedenfor reguleringsdammene såvidt mulig skal bli likestilt.»

En legger ved den påberopte utskrift av Nedenes herredsretts dom av 25 juli 1939.

Saken ble under 18 oktober 1939 sendt fylkesmannen i Aust-Agder med anmodning om å fremkomme med forslag til mennsoppnevning.

Fra advokat Eilif Holmesland, Arendal, mottok departementet deretter et brev, datert 17 oktober 1939, hvorav hitsettes:

«Jeg bemerker at Brukseierforeningen i søknaden også andrar om at Kongen vil oppnevne skjønnsmenn til å forrette under ekspropriasjonsskjønnet.

I dette er grunneierne enige, men de tar bestemt avstand fra Brukseierforeningens uttalelse om at der som skjønnsmenn skal oppnevnes 2 skjønnsmenn med særlig teknisk kunnskap og 2 jordbrukssakkyndige skjønnsmenn.

Vassdragsreguleringslovens § 20, pkt. 1, bestemmer at kjennskap til sådanne jordbruksforhold som er av særskilt betydning for vedkommende distrikt, bør være fortrinnsvis representert. Dette vil spesielt gjelde i den foreliggende sak, hvori skade på jordbruk er en av hovedpostene.

Det er i og for seg ingen grunn til å oppnevne mer enn en skjønnsmann med teknisk innsikt, og dette så meget mer som der vil foreligge sakkyndige erklæringer fra de av begge parter oppnevnte teknikere.»

I brev av 4 november 1939 anfører advokat Holmesland videre:

«Idet jeg refererer til min skrivelse av 17 f. m. tillater jeg meg herved å komme nærmere tilbake til denne sak.

Overrettssakfører Feragen søker på vegne av Arendals Vassdrags Brukseierforening om fornyelse av de tidligere meddelte tillatelser til å regulere Arendalsvassdraget, idet det anføres at fornyelse av reguleringstillatelsene er nødvendig for å påstevne ekspropriasjonsskjønn.

Jeg skal i den anledning gjøre oppmerksom på at Brukseierforeningen allerede under prosessen mot grunneierne gjorde gjeldende at grunneiernes påstand om at Brukseierforeningen skulle tilpliktes å påstevne ekspropriasjonsskjønn, ikke kunne tas til følge, fordi Brukseierforeningen ikke hadde adgang til å påstevne nytt ekspropriasjonsskjønn da de kongelige tillatelser var langt eldre enn 1 år.

Denne påstand ble ikke tatt til følge av retten. Jeg tillater meg å henvise til den avsagte herredsrettsdom. Spørsmålet er behandlet under overskriften «De formelle spørsmål, og det vil derav ses at retten entstemmig er av den oppfatning at 1-årsfristen ikke sikter til et forhold som det foreliggende. Ved sin avgjørelse har retten henvist til Amundsens kommentar til reguleringsloven, § 16, post 6, og videre til HRD i Rt. 1924, side 388—389.

Jeg er enig med herredsretten i dens syn på dette spørsmål, og jeg mener derfor at det ikke er nødvendig for Brukseierforeningen å innhente fornyelse av de tidligere meddelte reguleringstillatelser, og dette så meget mer som Brukseierforeningen ved den upåankede dom er tilpliktet å påstevne reguleringskjønn innen 4 måneder etter dommens forkynnelse.

Jeg vet ikke om der fra Brukseierforeningens side er tenkt å ligge en realitet i dens søknad om fornyelse av reguleringstillatelsen, men jeg nevner at den første regulering falt inn under reguleringsloven av 1911, mens det i dag er reguleringsloven av 1917 som gjelder. Disse 2 lover har jo forskjellige bestemmelser med hensyn til utbetalingen av de erstatninger som blir tilkjent de skadelidende grunneiere.

Hva angår oppnevningen av skjønnsmenn, mener jeg at Brukseierforeningens anmodning om at der blir oppnevnt 2 skjønnsmenn med særlig teknisk kunnskap, ikke er i overensstemmelse med forutsetningen i regule-

ringslovens § 20, 1, liksom den såvidt jeg vet, heller ikke er i overensstemmelse med den av departementet fulgte praksis ved oppnevning av skjønnsmenn til reguleringskjønn.

§ 20 foreskriver at i skjønnretten bør som regel kjennskap til sådanne jordbruksforhold som er av særlig betydning i vedkommende distrikt, være fortrinnsvis representert.

Ved det foreliggende reguleringskjønn er der en rekke forskjellige interesser, som grunneierne hevder har vært gjenstand for skade ved reguleringen. Det gjelder skade på jord, slått og avling, skade på isveier, skade på tømmerlevering og skade på fiske. Ved skjønnets sammensetning bør der etter grunneiernes mening tas hensyn til at skjønnet blir sammensatt av menn som har praktisk kjennskap til de interesser som vil bli gjenstand for skjønn. Jeg nevner videre at der under reguleringskjønnet fra begge parter vil bli fremlagt hydrologiske betenkninger utarbeidet av de av partene engasjerte sakkyndige teknikere. Mer enn en teknisk sakkyndig skulle der derfor under ingen omstendighet være behov for i skjønnretten.

På grunneiernes vegne tillater jeg meg å fremkomme med følgende forslag til skjønnsmenn ved reguleringskjønnet:

1. Fhv. stortingsmann Nils Nersten, Bygland, Aust-Agder.
2. Stortingsmann G. Moseid, Vennesla, Vest-Agder.
3. Landbruksingeniør Knut Vik, Eide, Aust-Agder.
4. Stortingsmann Schjerven, Lardal, Vestfold, og
5. Fhv. landbruksskolebestyrer Kringelbotn, Søndeled, Aust-Agder.

Nersten, Moseid og Schjerven har, foruten å være kyndig med hensyn til jordbruksforholdene i distriktet, også særlig kyndighet med hensyn til de såkalte «faste fisker». Landbruksingeniør Vik er i besittelse av særlig teknisk kunnskap. For samtlige de nevnte menn gjelder at de har betydelig erfaring som kjønnsmenn, også ved reguleringskjønn.

Etter hva jeg har brakt i erfaring, har Arbeidsdepartementet anmodet Fylkesmannen i Aust-Agder om å fremkomme med forslag til skjønnsmenn. Jeg finner i den anledning å måtte opplyse at såvidt jeg skjønner er fylkesmannen i dette tilfelle inhabil. Forholdet er det at fylkesmannen er formann i Aust-Agder Kraftverk, som har sitt anlegg, Høgefoss, ved Nidelva. Brukseierforeningen hevder at Aust-Agder Kraftverk er medlem av Brukseierforeningen, hvilket vil føre til at Aust-Agder Kraftverk må bære en viss andel av de erstatningsbeløp som Brukseierforeningen måtte bli pålagt å betale grunneierne. Dette bestrides av Aust-Agder Kraftverk, og der verserer for tiden rettsak herom. Når denne vil bli avgjort vet jeg ikke.»

Fylkesmannen i Aust-Agder har i skriv av 1 november 1939 foreslått oppnevnt følgende skjønnsmenn:

1. Kanalbestyrer S. Aarsrud, Skien.
2. Overingeniør J. Aastad, Oslo.
3. Bonde Tallak Moland, Vegårshei.

4. Landbruksingeniør Knut Vik, Homborsund i Eide, Aust-Agder.
5. Landbruksskolelærer og ordfører Toralf Skjerkholt, Holt.
6. Bonde Tarald Aamli, Valle.
7. Bonde Jørund Kvaale, Bygland.

Saken ble 13 november 1939 sendt Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, som under 22 november 1939 har avgitt en uttalelse, hvorav hitsettes:

«Hovedstyret skal bemerke:

Ifølge den avsagte herredsrettsdom skal Brukseierforeningen innen 4 måneder fra dommens forkynnelse påstevne skjønn i overensstemmelse med reguleringslovene av 4 august 1911 og 14 desember 1917 til fastsettelse av erstatninger til saksøkerne og i premisene er det uttalt at adgangen til å holde skjønn fremdeles må være åpen. Brukseierforeningen derimot mener at det formelt ikke er adgang hertil og søker derfor om fornyelse av de meddelte tillatelser.

Departementet anfører imidlertid som allerede nevnt at det antar at spørsmålet om fornyelse av konsesjon kan behandles uten å ta standpunkt til den avsagte dom. Tillatelsen til fornyelse må formentlig bli å meddele i henhold til gjeldende reguleringslov av 14 desember 1917, jfr. dens § 16 pkt. 6. Spørsmålet om hvorvidt skjønnene skal fremmes etter reglene i denne lov eller i loven av 1911 vil blant annet ha betydning med hensyn til utbetaling av erstatningsbeløpene, idet disse etter loven av 1911 blir utbetalt kontant mens der etter loven av 1917 som regel skal fastsettes en årlig avgift.

Hovedstyret vil anbefale at de under 10 september 1912 og 19 juli 1930 meddelte reguleringstillatelser fornyes. Man går ut fra at alle frister i de tidligere konsesjoner som er forutsatt å skulle regnes fra konsesjonens datum fremdeles blir å regne fra den samme dag d. v. s. 10 september 1912.

Brukseierforeningen andrar om at der i medhold av reguleringslovens § 20 bestemmes at skjønnet skal avgis av menn som Kongen særlig oppnevner og fremholder i den forbindelse at der likesom ved skjønnet i 1913 vel bør oppnevnes 2 skjønnsmenn med særlig teknisk kunnskap og 2 jordbrukskyndige skjønnsmenn. Grunneiernes representant fremholder at nevnte paragraf foreskriver at i skjønnsretten bør som regel kjennskap til sådanne jordbruksforhold som er av særlig betydning i vedkommende distrikt være fortrinnsvis representert. Etter grunneiernes mening bør der tas hensyn til at skjønnet blir sammensatt av menn som har praktisk kjennskap til de interesser som vil bli gjenstand

for skjønn, nemlig skade på jord, slått og avling, skade på isveier, skade på tømmerlevering og skade på fiske. Da der fra begge sider vil bli framlagt hydrologiske betenknninger utarbeidet av de av partene engasjerte sakkyndige teknikere, skulle der under ingen omstendighet være behov for mer enn en teknisk sakkyndig i skjønnsretten.

Hovedstyret skal bemerke at man antar at bestemmelsen i § 20 pkt. 1 siste ledd er å forstå således at de jordbrukskyndige medlemmer skal være folk med kjennskap til sådanne jordbruksforhold som er av særlig betydning i vedkommende distrikt, men disse behøver ikke nødvendigvis å utgjøre flertallet av skjønnsmennene.

Da forandringene i vannstandsforholdene som skjønnet må bygge på og bedømmelsen av dem er vanskelig slik som forholdene ligger an her, må det være utstyrt med grundig hydrologisk innsikt. De to som fylkesmannen har tatt med i sitt forslag tilfredsstiller utvilsomt kravene i så henseende. Antallet av skjønnsmenn bør vel være 4 nå som ved de opprinnelige ekspropriasjonsskjønn.

Etter dette foreslår hovedstyret at skjønnet gis sådan sammensetning:

1. Kanalbestyrer S. Aarsrud, Skien.
2. Overingeniør J. Aastad, Oslo.
3. Fhv. stortingsmann Nils Nersten, Bygland.
4. Stortingsmann G. Moseid, Vennessla.

Som varamann for de teknisk sakkyndige foreslås ingeniør J. R. Søggen, Oslo og for de landbrukskyndige, stortingsmann Scherven, Lardal.

Behandlet i møte den 20 november 1939.»

Departementet skal bemerke:

I den foreliggende herredsrettsdom av 6 juli 1939 gjøres gjeldende en forståelse av vassdragslovens § 69 og vassdragsreguleringsloven av 1917 § 16 pkt. 6 som departementet ikke kan være enig i. I domspremissene hevdes at den i nevnte lovbestemmelser satte 1 års frist ikke gjelder for tilstevning av ekspropriasjonsskjønn, men bare, som det heter, «reguleringens fremme».

Tilstevning og avholdelse av ekspropriasjonsskjønn må etter departementets oppfatning betraktes som et ledd i reguleringsforetagendets gjennomførelse, og det hele må ses i sammenheng. Så vidt en kan forstå stemmer denne forståelse også med de nevnte lovbestemmelers ordlyd og med forarbeidene, og den har alltid vært fulgt av administrasjonen. Der foreligger et stort antall tilfeller, hvor søknad har vært inngitt og fornyelse av en reguleringstillatelse gitt for å skaffe grunnlag for tilstevning av ekspropriasjonsskjønn.

I henhold hertil antar departementet at en fornyelse av de i søknaden nevnte reguleringsstillatelser av 10 september 1912 og 19 juli 1930 vil være nødvendig for etterkomelse av post 3 i Nedenes herredsretts dom av 6 juli 1939, hvorefter Arendals Vassdrags Brukseierforening er dømt til å påstevne skjønn overensstemmende med vassdragsreguleringslovene av 4 august 1911 og 14 desember 1917.

Departementet vil etter det foreliggende anbefale de nødvendige fornyelser av reguleringsstillatelsene. Tillatelsen av 10 september 1912 antas å måtte fornyes i henhold til vassdragslovens § 69 og tillatelsen av 19 juli 1930 etter reguleringsloven av 14 desember 1917 § 16 pkt. 6.

En går med Hovedstyret ut fra at alle frister i de tidligere konsesjoner som er forutsatt å skulle regnes fra konsesjonens datum fremdeles blir å regne fra den samme dag dvs. 10 september 1912.

Fornyelsen antas ikke å burde tilknyttes nye betingelser.

Departementet vil videre anbefale at søknaden imøtekommes for så vidt angår oppnevning av skjønnsmenn av Kongen. På grunnlag av de foreliggende forslag vil en anbefale oppnevnte følgende menn:

1. Kanalbestyrer S. Aarsrud, Skien.
2. Fhv. stortingsmann Nils Nersten, Bygland.
3. Bonde Tallak Moland, Vegårdshei.
4. Landbruksingeniør Knut Vik, Homborsund, Eide.

Og som varamenn:

for nr. 1:

Overingeniør J. Aastad, Oslo.

for nr. 2—4:

Bonde Tarald Aamli, Valle.

Fhv. landbruksskolebestyrer Kringlebotn, Sønedeled, Aust-Agder.

Departementet

tilråder:

1. Tillatelse for Arendals Vassdrags Brukseierforening av 10 september 1912 til å regulere Arendalsvassdraget fornyes i henhold til vassdragslovens § 69 og tillatelse for samme brukseierforening av 19 juli 1930 til å foreta en ytterligere regulering av Fyresvatn fornyes i henhold til vassdragsreguleringsloven av 14 desember 1917 § 16 pkt. 6.
2. Til å utføre skjønn og takster i anledning av ovennevnte foretak oppnevnes i samhøve med reguleringsloven av 1917 § 20 de i Arbeidsdepartementets foredrag av 8 desember 1939 foreslåtte menn.

25. Alfred Andersen Mek. Verksted & Støperi A/S.

(Fornytelse av konsesjon på kraftleie fra Vestfold Kraftselskap.)

Kgl. resol. av 8 desember 1939.

Ved kgl. resolusjon 20 januar 1928 fikk Alfred Andersen Mek. Verksted & Støperi, A/S, Larvik, tillatelse til å leie inntil 500 el. HK. fra Vestfold Kraftselskap på nærmere angitte vilkår.

Herom vises til «Meddelte Vassdragskonsesjoner» XV side 5 fig.

Konsesjonen ble ved kgl. resolusjon 2 juni 1933 forlenget inntil 1 juli 1937 på uforandrede vilkår.

Fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har departementet mottatt en skrivelse, datert 21 november 1939, angående spørsmålet om fornyelse av konsesjonen.

Skrivelsen er sålydende:

«Fra Alfred Andersen Mek. Verksted & Støperi A/S har Hovedstyret mottatt en skrivelse av 13 juni 1939 der lyder så:

«Vi tillater oss å ansøke om forlengelse av konsesjon på leie av kraft fra Vestfold Kraftselskap inntil 500 el. HK. samt 500 kW. på samme betingelse som meddelt ved kgl. resolusjon av 20 januar 1928, forlenget ved kgl. resolusjon av 10 juni 1933 til 1 juli 1937.

Våre kontrakter med Vestfold Kraftselskap av 7 og 14 mai 1927 er fremdeles gjeldende, dog med følgende forandring i kontrakt av 7 mai 1927:

1. Rabatten på 15 pst. i henhold til par. 5 bortfaller fra 1 oktober 1938.
2. Minstepris for forbruket til galvaniseringen fastsettes til kr. 70 pr. kW/år beregnet på grunnlag av gjennomsnittet av de 3 høyeste topper målt i vintertiden 15 oktober—15 april. Vestfold Kraftselskap samtykker i at eventuelle kWh. som måtte bli ledige innen minsteavgiften kr. 70 pr. kW/år anvendes til varme samt til ladning av akkumulatorbatteri.»

Larvik bystyre har i møte den 23 november 1939 anbefalt søknaden innvilget.

Fylkesmannen i Vestfold har i påtegning hertil av 4. november 1939 anbefalt kraftleiekonsesjonen forlenget på uforandrede vilkår.

Hovedstyret skal bemerke:

Alfred Andersen Mek. Verksted & Støperi A/S har en kontrakt av 18 november 1914 om leie av 500 el. HK. Denne er opprinnelig inngått med Treschow-Fritzøe og gjelder til 18 november 1949. Dessuten har selskapet en kontrakt av 7/14 mai 1927 med Vestfold Kraftselskap om leie av 500 kW. Denne er fornyet 8 november 1939, så den nå gjelder til 1943.

Såvidt Hovedstyret kan skjønne er det ikke inntruffet noe som skulle gi grunn til å forandre de tidligere oppstilte konsesjonsvilkår.

Hovedstyret vil tilrå at kraftleiekonsesjonen av 20 januar 1928 forlenges på uforandrede vilkår for den tid kraftleiekontraktene av 18 november 1914 og 7/14 mai 1927 står ved makt, dog ikke lenger enn inntil 18 november 1949.

Erklæring fra selskapets styre i henhold til ervervslovens § 24 er ikke innhentet i forbindelse med nærværende konsesjon, da sådan erklæring datert 18 august 1927 er innhentet i forbindelse med kraftleiekonsesjonen av 20 januar 1928.

Behandlet i hovedstyremøte den 20 november 1939.»

Departementet vil etter de foreliggende rå til at konsesjonen blir fornyet for tidsrommet inntil 18 november 1949 på uforandrede betingelser.

Departementet

tilråder:

Den Alfred Andersen Mek. Verksted & Støperi A/S, Larvik, ved kgl. resolusjon 20 januar 1928 meddelte konsesjon på leie av inntil 500 el. HK. fra Vestfold Kraftselskap i samsvar med kontrakt av 18 november 1914 med Treschow-Fritzøe og inntil 500 kW. i samsvar med kontrakt med kraftselskapet av 7/14 mai 1927 fornyes for tidsrommet inntil 18 november 1949 på uforandrede vilkår.

26. A/S Rjukanfos.

(Tillatelse til å overføre inntil 36 000 kW. til Herøya fra selskapets kraftanlegg på Rjukan og eventuelt fra Norsk Hydros kraftanlegg Svælgfoss I og II i Heddal og fra A/S Svælgfos's kraftanlegg Lienfoss på Notodden, m. m.)

Kgl. resol. av 15 desember 1939.

Fra Norsk Hydro-Elektrisk Kvalstofaktieselskap har departementet mottatt følgende søknad, datert 11 september 1939 om tillatelse til midlertidig å overføre inntil 36 000 kW. elektrisk energi fra konsernets kraftanlegg i Tinn, Heddal og Notodden til Herøya:

«Vi tillater oss å henvise til muntlig konferanse idag mellom herr ekspedisjonschef Møllerud, herr professor Bache-Wiig og undertegnede direktør Kielland angående ovenstående spørsmål.

Vi vedlegger også til Deres orientering gjennemslag av vår skrivelse av 7 ds. til chefen for Handelsdepartementet, herr statsråd Trygve Lie angående samme spørsmål.

I henhold til det under konferansen og i ovennevnte skrivelse anførte tillater vi oss

herved å andra om tillatelse til midlertidig å overføre inntil 36 000 kilowatt fra vårt konserns kraftanlegg i Tinn, Heddal og Notodden til Herøen.

Ved å ta til hjelp forhåndenværende apparatur og ved provisoriske foranstaltninger kan vi i tilfelle av at tillatelse til kraftoverføring opnåes allerede om ca. 3 måneder få utnyttet 22 000 kilowatt i dampcentralen på Herøen og således fra dette tidspunkt få redusert vårt kullforbruk med ca. 36 000 tonn pr. år.

Det er vanskelig under de nuværende forhold å si når den hele installasjon kan være ferdig, men vi regner med ca. 11 måneder, og fra dette tidspunkt vil vårt samlede kullforbruk på Herøen — ca. 50—60 000 tonn pr. år — falle bort.

Overføringen og utnyttelsen av ovennevnte kraftkvantum til det angivne øiemed vil medføre en anleggsutgift på ca. 1 mill. kroner under forutsetning av at vi kan overføre kraften på statens kraftledning til Årlifoss og Skiensfjordens kommunale Kraftselskaps kraftledning videre derfra til Herøen. Vi er i forhandling med de nevnte linjeeiere angående en sådan kraftoverføring og går ut fra at en ordning kan istandbringes.

På grunn av de betydelige anleggsutgifter, som vil være forbundet med kraftoverføringen, må vi anmode om at kraftoverføringstillatelsen ikke fratras oss i de første 5 år. Skulde den bli trukket tilbake innen utløpet av dette tidsrum, forutsetter vi at staten vil yde oss en forholdsmessig refusjon av de ovennevnte anleggsutgifter.

Da den overførte kraft vil bli anvendt for å overflødiggjøre bruken av importerte kull, går vi ut fra at der som vanlig ved anvendelse av kraft i sådant øiemed ikke vil bli krevet nogen avgifter av den overførte kraft utenom den linjeeie, som vi må betale for overføringen.»

Søknaden har vært forelagt Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, som i skrivelse 19 september 1939 har avgitt følgende uttalelse:

«Hovedstyret vil anbefale at det meddeles nødvendige konsesjoner for overføring av inntil 36 000 kW. til Herøya i det vesentlige på de betingelser som er foreslått i Hovedstyrets utredning av 12 november 1938, hvortil en tillater seg å henvise.

Såvidt skjønnes trenges det følgende konsesjoner:

1. Konsesjon for A/S Rjukanfos til å bygge og drive endel høyspente elektriske anlegg på Rjukan og på Herøya.
2. Konsesjon for A/S Rjukanfos til å leie kraft fra Norsk Hydro-Elektrisk Kvalstofaktieselskaps kraftanlegg Svælgfos I og II i Heddal og fra A/S Svælgfos' kraftanlegg Lienfos i Notodden.
3. Konsesjon for Norsk Hydro-Elektrisk Kvalstofaktieselskap til å bygge og drive endel høyspente elektriske anlegg i Heddal.

4. Konsesjon for A/S Svælgfos til å bygge og drive endel høyspente elektriske anlegg ved Lienfos kraftstasjon i Notodden.

Som det vil fremgå av søknaden har Norsk Hydro anmodet om å få konsesjonene på minst 5 år og gått ut fra at det ikke kreves opp noen konsesjonsavgift, da kraften skal anvendes til erstatning for importerte kull.

Hovedstyret har ikke noe å bemerke til at konsesjonstiden settes til 5 år.

Med hensyn til spørsmålet om avgift bemerkes at når Hovedstyret i sin tid foreslo en avgift på kr. 2,70 pr. kW. pr. år også for kraftlevering til erstatning for kull, var det ut fra den betraktning at avgiften i første rekke skal tjene til å avbøte de ulemper som kraftoverføringen fra Rjukan og Notodden kan medføre for distriktene. Disse ulemper er selvsagt uavhengig av hva kraften brukes til. At kullprisene er steget skulle heller ikke gjøre det vanskeligere for elektrisitetsen å konkurrere selv om den belegges med endel avgift.

På den annen side kan det tenkes at det for distriktene ville være til ennå større ulemper om kraften ble liggende unyttet enn at den benyttes på Herøya til erstatning for kull.

I så fall kunnet det jo bli spørsmål om å sløyfe avgiften. Imidlertid sitter ikke Hovedstyret inne med opplysninger som gir tilstrekkelig grunn til å endre det standpunkt som det før har inntatt med hensyn til avgiftsspørsmålet.

I samsvarende med det som Hovedstyret fremholdt i fjor må det være en forutsetning at tilfredsstillende overenskomst oppnåes om benyttelse av statens overføringsanlegg mellom Vemork og Aarlifoss for et tidsrom av 5 år. Anlegget har ved flere tidligere leiligheter vært tillatt benyttet for kortere tid mot å betale en overføringsavgift motsvarende 20 pst. av kraftens verdi på avsetningsstedet. Ved de nåværende usikre kullpriser bør formentlig en glideskala i forhold til kullprisen oppstilles. Kraftverkchefen har på basis av de forannevnte 20 pst. foreslått en overføringsavgift av 0,05 øre pr. kWh. ved en kullpris av opptil kr. 25 pr. tonn stigende til 0,1 øre ved kr. 50 pr. tonn som høyeste pris. Ved en brukstid på 7000 timer og ca. 35000 kW. gir denne høyeste pris en samlet overføringsavgift på kr. 245000 pr. år, hvilket er det dobbelte av driftsutgiftene ved statens anlegg. Han har derfor foreslått avgiften begrenset oppad til kr. 130000, hvilket er ca. kr. 10000 over statens selvkostende pr. år. Hovedstyret slutter seg til kraftverkchefens forslag.

Nissen henviste til sin tidligere uttalelse angående avgiften og tilføyet at han mener denne midlertidige tillatelse bør kunne gis uten konsesjonsavgift.

Behandlet i Hovedstyremøte den 18 september 1939.»

Selskapets søknad ble besvart av departementet i skrivelse 28 september 1939, som en hitsetter:

«Ved Stortingets beslutning av 1 juni 1934 ble vedtatt en henstilling til Regjeringen om å forelegge for Stortinget eventuelle søknader fra Norsk Hydro om kraftoverførsler fra Tinn og Notodden til andre distrikter. Det ærede selskaps søknad i ovennevnte skriv har ikke kunnet forberedes hurtig nok til å bli forelagt det nyss avsluttede overordentlige Storting. Departementet vil imidlertid under de nåværende for næringslivet ekstraordinære forhold og i henhold til stedfunnen regjeringskonferanse kunne tilrå at der gis en midlertidig tillatelse til overføring av en kraftmengde som ansøkt, nemlig 36000 kW., til Herøya. Tillatelsen vil departementet kunne anbefale gitt for et tidsrom av 3 år fra den eventuelle resolusjons datum. Skulle det ved utløpet av dette tidsrom vise seg fremdeles å være ekstraordinære forhold med hensyn til kulltilførsel, er det regjeringens forutsetning at spørsmålet om forlengelse av tiden blir forelagt Stortinget med anbefaling.

Overføringen antas å ville nødvendiggjøre følgende konsesjoner:

1. Konsesjon for A/S Rjukanfos til å bygge og drive en del høyspente elektriske anlegg på Rjukan og på Herøya.
2. Konsesjon for A/S Rjukanfos til å leie kraft fra Norsk Hydro-Elektrisk Kvælstofaktieselskaps kraftanlegg Svælgfos I og II i Heddal og fra A/S Svælgfos's kraftanlegg Lienfos på Notodden.
3. Konsesjon for Norsk Hydro-Elektrisk Kvælstofaktieselskab til å bygge og drive en del høyspente anlegg i Heddal herred.
4. Konsesjon for A/S Svælgfos til å bygge og drive en del høyspente elektriske anlegg ved Lienfos kraftstasjon på Notodden.

Disse konsesjoner vil departementet anbefale gitt på de samme vilkår som angitt i de med departementets skrivelse av 22 desember 1938 oversendte utkast (jfr. departementets skrivelse av 3 februar 1939), dog således at overføringsavgiften settes til kr. 1 pr. kW. pr. år.

Departementet vil i tilfelle samtykke i at statens overføringsanlegg mellom Vemork og Aarlifoss benyttes for overføring av ovennevnte kraftmengde i det angitte tidsrom 3 år. Godtgjørelsen for benyttelse av ledningen antas å burde følge en glideskala i forhold til kullprisen. Departementet vil kunne gå med på en godtgjørelse 0,05 øre pr. kWh. ved en kullpris av opptil kr. 25 pr. tonn, stigende til 0,1 øre ved kr. 50 pr. tonn som høyeste pris. Avgiften begrenses oppad til kr. 130000 pr. år.

Ifølge meddelelser mottatt underhånden fra det ærede selskap vil fabrikkasjonen på Rjukan etter lysbuetmetoden bli nedlagt i en nærmere fremtid, hvorved 90000 kW. energi vil bli ledig. Under henvisning hertil

går departementet ut fra at en eventuell overførsel av de ovenfor omhandlede 36 000 kW. ikke vil foranledige oppsigelse av funksjonærer og arbeidere utover hva der følger av lysbueprosessens nedleggelse. Hva de her ved ledigblivende folk angår tør man i henhold til uttalelser i tidligere korrespondanse og under henvisning til at man i den nåværende situasjon bør mest mulig søke å unngå oppsigelser forutsette at der gjøres hva gjøres kan for å sysselsette dem på annen måte.»

Ansøkeren anførte deretter i skrivelse 30 september 1939 følgende:

«Angående overføringsavgiften kr. 1 pr. kilowatt pr. år for den til enhver tid overførte kraft fremholder vi påny det etter vår mening uriktige i å avkreve A/S Rjukanfos en avgift for overføring av egen ledig kraft — og spesielt når denne ledige kraft skulde benyttes til å erstatte importerte kull. I andre tilfelle gir staten konsesjon på overføring i forbindelse med kraftleie uten å betinge nogen avgift.

Efter å ha hørt herr statsministerens uttalelser angående dette punkt erklærte vi at vi — i betraktning av den betydning det hadde for landet under den nuværende krigssituasjon å få utnyttet de ledige kraftmengder til erstatning for importerte kull — vilde akseptere overføringsavgiften for denne midlertidige kraftoverføring, men at det måtte være klart at vi ikke hermed hadde akseptert prinsippet om berettigelsen av en overføringsavgift forsåvidt angår vårt ennu uavgjorte andragende om overføring av inntil 100 000 kilowatt.

Vi fremholdt videre at vi under de foreliggende omstendigheter fant den stipulerte godtgjørelse for benyttelse av statens overføringsanlegg mellom Vemork og Årlifoss for høi, men etter å ha drøftet saken erklærte vi også av samme hensyn som ovenfor nevnt å ville akseptere den stipulerte avgift.

Vi gjorde oppmerksom på at det — som flere ganger tidligere fremholdt — er besluttet å nedlegge den resterende del av lysbueprosessens på Rjukan. Arbeidet hermed er forlengst påbegynt — og i disse dager installeres to elektriske kjeler til fremstilling av den damp som vi hittil har fått fra lysbueprosessens. De forskjellige andre installasjoner i forbindelse hermed er beregnet avsluttet i løpet av november måned.

Som tidligere fremholdt regner vi med at ca. 50 mann blir ledige ved nedleggelsen av lysbueprosessens på Rjukan, men dette har, som det vil forstås, ingen forbindelse med spørsmålet om kraftoverføring.

Når det i det ærede departements forannevnte skrivelse er nevnt, at det ved nedleggelsen av lysbueprosessens blir 90 000 kilowatt ledige, så er dette forsåvidt riktig, idet der under forutsetning av tilstrekkelig vann-tilførsel benyttes de omhandlede 90 000 kilowatt til nevnte prosess. Av disse 90 000 kilowatt regner vi imidlertid at ca. 30 000 kilowatt er nødvendige til de ovenfor nevnte elektriske kjeler til dampfremstilling.

Vi gjorde også oppmerksom på at vår kontrakt med staten av 1934 om en fast prosentvis fordeling av kalksalpeterproduksjonen mellom Rjukan og Eidanger forlengst er op-

sagt fra oss og utløper den 13 oktober d. å. Fra nevnte tidspunkt står vi altså helt fritt med hensyn til ferdigproduksjonen av kalksalpeter på Rjukan. Vi gjorde imidlertid under vår konferanse påny oppmerksom på, at vi ikke derfor har til hensikt nu å flytte hele ferdigproduksjonen av kalksalpeter fra Rjukan til Eidanger. Det er vår hensikt fortsatt i stor utstrekning å oprettholde denne ferdigproduksjonen på Rjukan, og den forskyvning av denne ferdigproduksjon, som for fremtiden vil kunne finne sted, vil i hvert fall ikke foreløbig medføre nogen oppsigelse av betydning.

Vi kan derfor overensstemmende med det ærede departements ønske bekrefte, at en overførsel av de omhandlede 36 000 kilowatt ikke vil foranledige oppsigelse av funksjonærer og arbeidere på Rjukan.

Med hensyn til eventuell oppsigelse av folk, som blir ledige ved lysbueprosessens nedleggelse, eller ved en mulig mindre innskrenkning av ferdigproduksjonen av kalksalpeter på Rjukan, bekrefter vi vår uttalelse idag, at selskapet i den utstrekning det er økonomisk forsvarlig vil søke å etterkomme herr statsministerens henstilling om i den nuværende situasjon mest mulig å søke undgått oppsigelser av funksjonærer og arbeidere, idet vi skal gjøre hvad gjøres kan for å søke å sysselsette eventuelt ledigblevne på annen måte.

Efter herr statsministerens henstilling bekrefter vi også, at såfremt det til tross for våre bestrebelsler i motsatt retning blir nødvendig å gå til oppsigelser under den nuværende situasjon, så skal vi søke disse oppsigelser gjennomført såvidt mulig jevnt fordelt på de forskjellige anlegg. I så fall vil det da kunne bli spørsmål om overflytning av eldre funksjonærer og arbeidere fra et anlegg til et annet.

Overensstemmende med uttalelsene under dagens konferanse betrakter vi hermed spørsmålet om midlertidig kraftoverføring av 36 000 kilowatt Rjukan—Notodden—Herøya som værende i orden og setter derfor de forskjellige arbeider til gjennomførelse herav i gang så snart som mulig.»

Ved skrivelse av 16 oktober 1939 er deretter søkt bl. a. om konsesjon for A/S Rjukanfos på leie av inntil 36 000 kW. fra Norsk Hydro-Elektrisk Kvælstofaktieselskabs kraftanlegg Svælgfos I og II i Heddal og fra A/S Svælgfos's kraftanlegg Lienfoss i Notodden.

Søknaden har vært forelagt Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, som etter å ha innhentet uttalelser fra de interesserte distrikter m. fl. har uttalt seg i skrivelse av 13 desember 1939. Av denne skrivelse hitsettes:

«Tinn formannskap behandlet saken i møte 25 oktober 1939 og vedtok å henvise bl. a. til Tinn kommunes uttalelse av 5 oktober 1939, der det henstilles til departementet

å søke kraftoverføringen begrenset til 26 000 kW. De omhandlede kompletteringer av det høyspente elektriske anlegg på Rjukan, anbefales tillatt.

Da Hydro har antydnet i sin søknad at det sannsynligvis snart vil vise seg hensiktsmessig å gå over til 132 kV driftsspenning på statens kraftledning Rjukan—Flesaker, anfører utvalget at det allerede nå bør tas stilling mot en slik økning av spenningen.

Gransherad herredsstyre har i møte 28 oktober 1939 bemerket at da saken etter de avismeldinger som foreligger er avgjort av statsmyndighetene, finner herredsstyret det ikke nødvendig å komme med noen uttalelse nå. Herredsstyret vil henstille til Norsk Hydro å anvende arbeidsfolk fra Gransherad ved eventuelle nybygg.

Heddal herredsstyre har i møte 28 november 1939 bl. a. uttalt at som stillingen er finner det å måtte fraråde at det gis konsesjon på utførelse av anlegg som er ledd i en plan om ytterligere utførsel av kraft fra Lienfos og Svælgfos I og II.

Skulle myndighetene innvilge søknaden, anmoder herredsstyret om at tillatelsen blir gjort avhengig av at den nåværende virksomhet i distriktet ikke innskrenkes.

Notodden bystyre har i møte 27 november 1939 enstemmig vedtatt en av konsesjonskomitéen utarbeidet innstilling av 22 november 1939 som konkluderer med følgende henstilling:

- «1. at det foreliggende anleggskonsesjonsadragende fra Norsk Hydro (med datterselskaper) om oppsetting av transformatorer ved Svelgfoss samt bygging av en ca. 1 km lang overføringsledning til Skiensfjordens komm. Kraftselskaps 132 kV.s og 60 kV.s ledninger ikke innvilges;
2. at man før enhver avgjørelse treffes bringer på det rene om konsesjons-søkerne fyller lovens forutsetninger til akseselskaper som kan meddeles juridisk forsvarlige konsesjoner;
3. at rette vedkommende alvorlig undersøker og påny overveier om man varetar de samfunnsmessige hensyn som konsesjonsloven krever ved å gjøre inngrep i kraftforsyningen i Notodden-distriktet, hvor det påviselig råder en katastrofal mangel på elektrisk energi og hvor arbeidsløsheten for hver dag øker i en forferdende grad, idet enkelte industrigrener må innskrenke for vannmangel;
4. at man respekterer Stortingets beslutning av 1 juni 1934 sålydende:

«Det henstilles til Regjeringen å forelegge for Stortinget eventuelle søknader fra Norsk Hydro om kraftoverførsler fra Tinn og Notodden til andre distrikter.»

5. at vedkommende myndigheter påny overveier om ikke den positive løsning av de aktuelle kraftforsyningsproblemer består i videre utbygging av den vannkraft som ennå henligger i naturtilstand. Notodden kommune er av den oppfatning at denne framgangslinje i det lange løp gavner de almene hensyn best og ville finne det naturlig om staten tar initiativet til et videre samarbeide med de interesserte for å forberede de kraftanleggsplaner som letttest lar seg realisere.»

Eidanger herredsstyre har i møte 6 november 1939 vedtatt å tilråde søknaden innvilget.

Fylkesmannen i Telemark bemerket i brev av 2 desember 1939 til Hovedstyret at det synes å fremgå av de artikler som har stått i pressen at saken i realiteten er avgjort og at det derfor formentlig ikke er påkrevet med noen uttalelse fra fylket. Fylkesmannen går dog ut fra at uttalelsene fra kommunene, i den utstrekning det lar seg gjøre, blir tillagt den vekt som sakens betydning for disse tilsier.

I brev av 12 november 1939 til Arbeidsdepartementet angående Hydro-konsernets søknader av 22 juni 1936 om tillatelse til å overføre inntil 100 000 kW., nevnte Hovedstyret, side 16, at det kunne bli nødvendig å innhente nye uttalelser fra de tekniske etater når det forelå spesifisering over de anlegg som må bygges.

Hovedstyret har den 27 oktober 1939 gjort telefonisk henvendelse til Telegrafstyret, Havnevesenet, Norges Statsbaner og Telemark veikontor, som alle har meddelt at de ikke anser det nødvendig å få seg saken forelagt på nytt.

Forsvarsdepartementet har i brev av 28 oktober 1939 til Hovedstyret meddelt at det ikke har noe å bemerke til søknaden.

Hovedstyret uttalte seg om midlertidig overføring av inntil 36 000 kW. til Herøya i påtegning av 19 september 1939 til Arbeidsdepartementet og tilrådet at de nødvendige konsesjoner ble gitt i det vesentlige på de vilkår som var foreslått i Hovedstyrets utredning av 12 november 1938.

Hovedstyret må fastholde sitt tidligere standpunkt med hensyn til konsesjonsavgiftens størrelse og vilkårene for å overføre kraft fra anleggene i og ved Notodden.

Det framgår imidlertid av Arbeidsdepartementets brev av 21 november 1939 til Hovedstyret at departementet har gått med på å anbefale at den årlige avgift settes til kr. 1 pr. kW. og at bestemmelsen om når kraft kan overføres fra Notodden formuleres slik:

«De første 36 000 kW. skal fortrinnsvis overføres fra Rjukan, men dette skal ikke være til hinder for at denne kraft også helt eller delvis skal kunne overføres fra kraftanleggene i og ved Notodden, hvis der på grunn av vannføringsforholdene, driftsforhold e. a. ikke er tilstrekkelig ledig kraft på Rjukan, mens der samtidig finnes ledig kraft ved kraftanleggene i og ved Notodden.»

I Hovedstyrets forslag av 12 november 1938 var bestemmelsen herom bare foreslått tatt med i A/S Rjukanfos konsesjon på ledningsanlegg. Det fremgår imidlertid av de spesifikasjoner som nå foreligger for de anlegg som skal bygges at A/S Rjukanfos ikke skal bygge noen av de nye anlegg ved Notodden. Hovedstyret antar derfor at det vil være mest praktisk at bestemmelsen om hvilke forhold som skal være til stede for at kraften skal kunne overføres fra Notodden til Herøya også tas med i A/S Rjukanfos kraftleiekonsesjon og i Norsk Hydro-Elektrisk Kvälstofaktieselskabs og A/S Svælgfos ledningskonsesjoner.

I samsvar hermed og under forutsetning av at konsesjonene skal gis på de vilkår som Arbeidsdepartementet har gått med på ifølge sitt ovennevnte brev av 21 november 1939 med vedlegg skulle følgende endringer måtte gjøres i de forslag til betingelser som ble oversendt med Hovedstyrets brev av 12 november 1938:

Ad Forslag til betingelser for A/S Rjukanfos til å leie inntil 36 000 kW. fra Norsk Hydro-Elektrisk Kvälstofaktieselskabs kraftanlegg Svælgfos I og II og A/S Svælgfos kraftanlegg Lienfos.

Pkt. 1. Leietid, gis følgende ordlyd:

«Tillatelsen gjelder i 3 år fra resolusjonens datum.»

Pkt. 4. Kraftens anvendelse, gis følgende ordlyd:

«Energien må bare brukes ved selskapets fabrikanlegg på Herøya og Rjukan og bare tas ut i den utstrekning det på grunn av vannføringsforholdene, driftsforhold e. a. ikke er tilstrekkelig ledig kraft på Rjukan, mens det samtidig finnes ledig kraft ved kraftanleggene i og ved Notodden.»

Twist om hvorvidt de nevnte forhold er til stede avgjøres med bindende virkning av Arbeidsdepartementet.

For så vidt selskapet anvender energien til bedrift som ved røk, osv.»

Som det vil sees er det tilføyet en bestemmelse om at twist skal avgjøres av Arbeidsdepartementet.

Konsesjonene til A/S Rjukanfos på henholdsvis leie av kraft og på ledningsanlegg blir formentlig å meddele ved kgl. resolusjon

— ledningskonsesjonen fordi det skal ilegges avgift.

Konsesjonene til Norsk Hydro-Elektrisk Kvälstofaktieselskab og A/S Svælgfos på forskjellige ledningsanlegg vil formentlig kunne meddeles av Hovedstyret, når A/S Rjukanfos har fått sine konsesjoner.

Behandlet i hovedstyremøte 13 desember 1939.»

En gjenpart av den påberopte skrivelse fra Hovedstyret av 12 november 1938 angående søknad fra A/S Norsk Hydro om tillatelse til å overføre inntil 100 000 kW. fra Rjukan og Notodden til Herøya — vedlegges.

Departementet skal bemerke at det er A/S Rjukanfos som er eier av anleggene på Herøya og på Rjukan. Norsk Hydro A/S er eier av kraftanleggene Svælgfos I og Svælgfos II, beliggende i Heddal. A/S Svælgfos er eier av kraftstasjonen i Lienfoss i Notodden. Norsk Hydro innehar aksjemajoriteten i begge de to andre nevnte selskaper.

Departementet henholder seg til sin foran refererte skrivelse til søkeren av 28 september 1939 og vil etter det foreliggende rå til at A/S Rjukanfos får midlertidig tillatelse til å overføre inntil 36 000 kW. fra Hydro-konsernets kraftstasjoner på Rjukan, i Heddal og Notodden til Herøya.

Tillatelsen anbefales gitt for en tid av 3 år fra konsesjonens datum.

En henviser for øvrig til den nedenfor uttalte forutsetning om at det i de konsesjoner på elektriske anlegg, som A/S Rjukanfos trenger, vil bli pålagt en avgift stor kr. 1 pr. kW. pr. år av all den kraft som blir overført, jfr. en samtidig hermed avgitt tilråding om konsesjon på elektriske anlegg.

Som foran nevnt vil A/S Rjukanfos trenge konsesjon på leie av 36 000 kW. fra Norsk Hydro-Elektrisk Kvälstofaktieselskabs kraftanlegg Svælgfos I og II og fra A/S Svælgfos's kraftanlegg Lienfoss, og der er søkt herom.

Departementet vil anbefale sådan konsesjon meddelt av Kongen i samhøve med § 23 i den alminnelige konsesjonslov av 14 desember 1917.

Konsesjonen anbefales gitt på følgende vilkår:

«1. Leietid.

Tillatelsen gjelder i 3 år fra konsesjonens datum.

2. Selskapets styre.

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

3. Overdragelse av energi.

Den ervervede energi kan ikke overdras videre uten samtykke av vedkommende departement.

Handler selskapet herimot, skal det for hver gang erlegge en konvensjonalbot av inntil kr. 1 — en krone — pr. kW. pr. døgn etter vedkommende departements nærmere bestemmelse.

4. Kraftens anvendelse.

Energien må bare anvendes ved selskapets fabrikanlegg på Herøya og Rjukan og bare tas ut i den utstrekning det på grunn av vannføringsforholdene, driftsforhold e. a. ikke er tilstrekkelig ledig kraft på Rjukan, mens det samtidig finnes ledig kraft ved kraftanleggene i og ved Notodden.

Tvist om hvorvidt de nevnte forhold er til stede avgjøres med bindende virkning av Arbeidsdepartementet.

For så vidt selskapet anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner føye til å gripe inn, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabo-lovgivningen.

5. Norske funksjonærer og arbeidere.

Selskapet skal til anlegg og drift utelukkende anvende funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Vedkommende myndighet kan dog tillate unntak fra regelen, når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig. Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot, kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i selskapets tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti kroner — for hver person.

6. Norsk arbeide og materiell.

Selskapet skal ved bygging og drift av det elektriske anlegg anvende norske varer for så vidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det

største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll).

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer, når særlige hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegges konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — prosent av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7. Forsikring.

Forsikring tegnes i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8. Kraftavståelse.

Selskapet er forpliktet til å avstå inntil 10 pst. av den leide kraft til de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som Kongen bestemmer.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som etter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges uttatt etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet, enten dette tilhører selskapet eller vannfallets eier.

Forårsaker kraftens uttak økete utgifter, bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lock-out, må ikke skje uten departementets samtykke.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av et år, for hver gang kraft uttas.

Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

9. Kontroll.

Selskapet har å underkaste seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av foranstående betingelser.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelser av departementet.

10. Overtredelse av konsesjonsbetingelsene.

Overtredelse av foranstående poster 2 og 9 medfører i gjentakelsestilfelle tap av konsesjonen, således at reglene i lov nr. 16 av 14

desember 1917, om erverv av vannfall m. v. §§ 31 og 32 får tilsvarende anvendelse.»

Som det vil ses, foreslår man konsesjonen gitt uten avgift.

Forutsetningen er da at det i den konsesjon på elektriske anlegg som A/S Rjukanfos vil trenge, blir i samhøve med § 2 i lov av 16 mai 1896 med tilleggslov av 26 juli 1916 å betinge en årlig avgift til staten, stor kr. 1 pr. kW., beregnet av all den kraft som gjennomsnittlig blir overført i året — enten den overføres fra A/S Rjukanfos's egne kraftstasjoner på Rjukan eller fra Norsk Hydros kraftanlegg Svælgfos eller fra A/S Svælgfos's kraftstasjon i Lienfoss. Tatt inn i kraftleiekonsesjonen, ville avgiften ikke få anvendelse på den kraft som blir overført fra A/S Rjukanfos's egne kraftstasjoner på Rjukan.

Departementet forutsetter at avgiften fortrinnsvis blir anvendt til å bøte på ulemper som en innskrenkning av Hydros virksomhet på Rjukan og Notodden måtte medføre for disse distrikter.

Norsk Hydro A/S har som det vil fremgå gått med på å betale for benyttelse av statens Rjukanledning en godtgjørelse, som skal variere med kullprisen og er maksimumsbegrenset til kr. 130 000 pr. år.

Departementet

tilråder:

1. Det tillates A/S Rjukanfos for en tid av 3 år å overføre inntil 36 000 kW. til Herøya fra sine kraftanlegg på Rjukan eller eventuelt fra Norsk Hydro-Elektrisk Kvælstofaktieselskabs kraftstasjoner Svælgfos I og II i Heddal og fra A/S Svælgfos's kraftstasjon ved Lienfos i Notodden.
2. Det tillates i samhøve med kap. IV i lov nr. 16 av 14 desember 1917 A/S Rjukanfos å leie inntil 36 000 kW. elektrisk energi fra Norsk Hydro-Elektrisk Kvælstofaktieselskabs og A/S Svælgfos's ovennevnte kraftstasjoner i Heddal og Notodden på de i Arbeidsdepartementets fordrag av 15 desember 1939 foreslåtte betingelser.

27. Trondheim kommune.

(Ytterligere forlengelse av byggefristen for regulering av Selbusjøen, Stråsjøen og Sørungen i Sør-Trøndelag og om fornyelse av reguleringstillatelsen for så vidt Selbusjøen angår.)

Kgl. resol. av 15 desember 1939.

Ved kgl. resolusjon 6 juni 1919 fikk Trondheim kommune i samhøve med regulerings-

loven av 14 desember 1917 tillatelse til å regulere Selbusjøen, Stråsjøen, Børsjøen, Dragstsjøen og Sørungen i Nidelvas vassdrag.

Angående denne tillatelse og de til denne knyttede betingelser viser en til «Meddelte Vassdragskonsesjoner» bind VI, side 42 fig. samt til St. prp. nr. 190, 1918, innst. S. LVII og St.forh. 3 august 1918, side 2589—2594.

Postene 6 og 7 i konsesjonsbetingelsene lyder slik:

«6.

Koncessionæren pligter før arbeidet påbegyndes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanleggene og de i Selbusjøens tilløp fornødne forbygnings- og reguleringsarbeider, saaledes at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av vedkommende departement. Anleggene skal utføres på en solid måte. Deres utførelse saavelsom deres senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

7.

Arbeidet må påbegyndes inden en frist av 2 år, efterat koncessionen er git og fullføres innen en yderligere frist av 5 år.»

Ved kgl. resolusjon 10 august 1923 fikk Trondheim kommune dessuten tillatelse til i samband med den i 1919 konsederte regulering foreløpig å iverksette en mindre senkning av Selbusjøen til kote 158,3 ved en kanal gjennom Brøttemseidet og oppmudring av Nidelva mellom Bjørsjøen og Trangfossen. De ved kgl. resolusjon 6 juni 1919 fastsatte betingelser for regulering av Selbusjøen ble også gjort gjeldende for disse foreløpige reguleringsarbeider. Se «Meddelte Vassdragskonsesjoner» 1923, side 64—75.

Fullførelsesfristen for reguleringen av Selbusjøen og de øvrige sjøer er senere blitt forlenget, senest ved kgl. resolusjon 23 januar 1925 til 6 juni 1936, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» 1925 side 11—19. Denne forlengelse var betinget av at de i konsesjonens post 23, femte ledd omhandlede frister for begjæring om avståelse av den til kommuner betingede kraft ble forlenget med 10 år og at det skulle istandbringes avtale om kraftlevering fra Selbu i det vesentlige i samsvar med et forslag av 16 desember 1924 fra fylkesmannen i Sør-Trøndelag. I samhøve hermed skulle de nevnte frister for begjæring om kraftavståelse forlenges slik at

begjæring om avståelse av 20 pst. av kraften, måtte være framsatt innen 6 juni 1934 og begjæring om avgivelse av ytterligere 15 pst. av kraften innen 6 juni 1949.

Under 8 september 1939 har Trondheim kommune sendt inn følgende søknad:

«Styret for Trondheim elektrisitetsverk og gassverk hadde under befaring av elveosene i Selbusjøen møte den 3 september. Ordfører Skjånes var til stede.

Det ble gjort slikt vedtak:

Idet en viser til hva det anføres i rådmann III brev av 2 september d. å. vedtar styret i samsvar med forslaget å søke om:

1. Så lang fristforlengelse som det er adgang til å gi for gjennomførelse av reguleringsarbeidet for Stråsjøen.
2. Konsesjon for å kunne gjennomføre de endrede planer for elvekorreksjonene.
3. Tillatelse til å påbegynne arbeidet med elvekorreksjonene før det er avholdt ekspropriasjonsskjønn.

På vegne av Trondheim kommune sendes søknaden det ærede departement idet jeg tør be om at det av omsyn til den nåværende situasjon blir truffet en avgjørelse i saken så snart råd er.»

Det nevnte brev av 2 september 1939 fra rådmannen vedlegges.

Søknaden ble forelagt Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, som har fått inn følgende uttalelser fra distriktet:

Klæbu herredsstyre har i møte 20 oktober 1939 vedtatt sådan uttalelse:

«Herredsstyret tilrår at søknaden innvilges — på følgende betingelser:

1. Den prosjekterte dam på Hyttefossen bygges snarest. Herredsstyret er merksam på at konsesjonsfristen for reguleringen av Selbusjøen m. fl. sjøer — av 6 juni 1919 — er oversittet, idet denne dam ennå ikke er bygd.
2. De avgifter som ved kgl. resolusjon av 6 juni 1919 er fastsatt til kommunene — forhøyes fra kr. 1,00 til kr. 1,50 årlig pr. innvunnet naturhestekraft.
3. Skulle det vise seg at senkningen av Selbusjøen bevirker skade på bekker og elver som innen Klæbu herred faller i sjøen — pålegges konsesjonæren å utbedre skaden straks.
4. Til de arbeider som skal utføres i samsvar med denne konsesjon gis Klæbu kommune rett til å få med inntil 10 arbeidere fra herredet.

Det bemerkes at sistnevnte punkt tas med fordi det har vist seg omtrent umulig i de siste 15 år for arbeidere fra Klæbu å få ansettelse ved T. E. V.s anlegg her. Som et døme herpå — inntok Verket i 1937—38 om lag 100 nye arbeidere, men ingen fra Klæbu kunne få bli med.

Vi må derfor kreve at arbeidere herfra nå blir inntatt — både ved bygginga av dammen på Hyttefossen og de øvrige arbeider.»

Selbu herredsstyres uttalelse i møte 27 oktober 1939 er sålydende:

«Trondheim kommune ses i den av rådmannen gitte redegjørelse, datert 2 september

1939, å hevde at Trondheim kommune når det gjelder Selbusjøen, ikke for noen del av reguleringsanleggene har oversittet fristen, og at det derfor — etter rådmannens mening — ikke er nødvendig å søke om noen fristforlengelse og følgelig er det heller ikke adgang til å pålegge kommunen nye konsesjonsvilkår eller å forlange endringer i manøvreringsreglementet, slik som Selbu herredsstyre forlanger.

Selbu herredsstyre er uenig i denne rådmannens oppfatning og vedblir sine krav, som ble vedtatt i møte den 6 juli 1937. De i 1917 innsendte og tillatte planer omfatter også elvekorreksjonene, og den i konsesjonen meddelte frist måtte også gjelde disse arbeider uten hvilke en regulering som ansøkt overhodet ikke ville kunne finne sted. Videre er fristen for regulering av Stråsjøen og Sørungen også oversittet. Selbu kommune må fastholde at det må være full adgang til å pålegge Trondheim kommune nye vilkår og til å forlange endringer i manøvreringsreglementet, således som Selbu kommune har pekt på.

Selbu kommune mener, at Trondheim kommune også må søke om fristforlengelse for de i sin tid tillatte reguleringsplaner, såfremt det ikke er meningen å frafalle disse og kun regulere overensstemmende med de nye planer. Selbu kommune mener at der under enhver omstendighet må stilles Trondheim kommune frist for gjennomførelsen av den opprinnelige regulering med angivelse av tapningsreglement bygget på at senkning overhodet ikke må skje før de nødvendige korreksjonsarbeider er utført. Tapningsreglementets § 1 må forandres. Der må i tilfelle redegjøres for den nye reguleringsplan og settes frist for dens gjennomførelse.

Selbu kommune må videre hevde, at det pålegges Trondheim kommune å frafalle ethvert krav som kommunen måtte ha i henhold til kontrakten av 1917. Selbu kommune krever erstatning for de kommunen ved fristens oversittet voldte tap og ulemper av enhver art.

Trondheim kommune bør straks betale noe for håndleggelsen av distriktets reguleringsmuligheter, som skjer ved den påny ansøkte eller foranledigede utsettelse med reguleringsiverksettelse. Man finner de fastsatte avgifter åpenbart for lave og må forlange disse betraktelig forhøyet. Et så gjennomgripende reguleringsforetagende som dette vil gripe så sterkt inn i bygdens forhold at det synes rimelig å tilgodese bygden med høyest mulige avgifter. Trondheims Elektrisitetsverk blir tilpliktet å delta i regulering av Slindvassdraget og i mulig ytterligere regulering av dette, om Selbu kommune igangsetter sådan.

Selbu kommune krever, at det i konsesjonsbetingelsene inntas bestemmelse om, at der ved de ansøkte korreksjonsarbeider anvendes arbeidere bosittende i kommunen.

Når disse betingelser imøtekomes, har Selbu kommune intet å innvende mot at korreksjonsarbeidene settes i gang straks uten forutgående skjønn. Det må da påligge Trondheim kommune gjennom fotografering og kartlegging av de forskjellige områder å godtgjøre hvorledes forholdene er før arbeidets påbegynnelse.

Herredstyret går ut fra, at de forelagte planer ikke godkjennes før der er oppnådd

overenskomst med de fløtningsinteresserte om forholdet til fløtningen.

Herredstyret går videre ut fra at konsesjonæren avfinner seg med de grunneiere som rammes av de foreløpige elvekorreksjoner og at ekspropriasjonsskjønn for ervervelse av grunn til de endrede og endelige elvekorreksjoner blir avholdt snarest.

Hvor det kan være tvil om hvorvidt en skade skyldes reguleringen skal spørsmålet underkastes rettslig skjønn, som i tilfelle også fastsetter hva reguleringsinnehaver plikter å foreta for å hindre ytterligere skade, samt erstatning for den påviste skade.

Omkostningene skal avgjøres overensstemmende med vassdragsreguleringslovens § 20.

Med hensyn til de forelagte planer for elvekorreksjonene finner herredstyret å burde understreke et forbehold om at Trondheim kommune plikter å erstatte enhver skade som tross de utførte forbygninger måtte påføres grunneierne. Det må også være forutsetningen at Trondheim kommune så snart det måtte vise seg at der tross korreksjonsarbeidene inntreffer skade ved elve- og bekkesøyer straks må utbedre denne.

Herredstyret vil peke på at forbygningene etter herredsstyrets mening, delvis ikke er ført tilstrekkelig langt ned, således ved Slindeelven, hvor de ved utløpet liggende gressøyer er av stor betydning for de der boende oppsittere.»

Trondheim kommunes rådmann for 3. avdeling har under 15 november 1939 anført følgende:

«Jeg har gjennom advokat Klingenberg fått sendt en gjenpart av de dokumenter som Selbu formannskap har sendt Hovedstyret i anledning søknaden av 7 september 1939. Det fremgår av disse dokumenter at Selbu mener at den omsøkte konsesjon må båndlegges med lovens «høyest mulig avgifter» og at det må knyttes en rekke andre vilkår til konsesjonen.

Når en ser på de krav som Selbu nå stiller, bl. a. at avgiften skal økes fra kr. 1—3,50 pr. HK. som er lovens maksimum i dette tilfelle, så kan det ha sin interesse å se disse krav på bakgrunn av den stilling Selbu inntok til konsesjonen av 6 juni 1919.

Senking av Selbusjøen.

Selbu herredsstyre har i 1899, 1902, 1908, 1909 samt i 1912 gitt uttrykk for at man ønsker Selbusjøen senket i stedet for demmet, slik som planene av 1912 i det vesentligste gikk ut på. Det anføres videre: «Om det nåværende konsesjonsandragende av 6 juni 1917 kan ikke sies annet enn at det i de aller vesentligste deler imøtekommer de av Selbu eldre herredsstyrer nedlagte påstander, senking av Selbusjøen og dermed av flommene og for så vidt skulle da de tidligere herredsstyrer gjentagne gjorde betingelser være til stede.» (Se St. prp. nr. 190, side 11.)

Da Trondheim kommune i søknaden av 7 september i år ikke har foreslått eller bedt om noen forandringer i forutsetningene og vilkårene for konsesjonen av 6 juni 1919, så er det nøyaktig den samme konsesjon som det nå tales om. Trondheim kommune søkte i 1917 om å få avgiften satt rimeligst mulig. Denne søknad anbefalte Selbu den gang, men

nå under de samme forhold kreves avgiften øket til mer enn det dobbelte.

Jeg kan ikke se at Selbu har gitt noen saklig begrunnelse for dette endrede standpunkt.

Kraftavståelse.

Noe av det som særlig preger konsesjonen av 6 juni 1919 framfor andre konsesjoner som er gitt her i landet, er den omstendighet at Trondheim kommune er forpliktet til å avgi 45 pst. til fylke og fylkeskommuner og 5 pst. til staten av de ved reguleringen innvundne kraftmengder.

Vassdragskommisjonen uttaler i sin betenkning av 6 juni 1918 (se St. prp. nr. 190 for 1918) bl. a. at «det er første gang det er tale om å oppstille krav som går langt ut over hva loven anser normalt».

Jeg vil særlig peke på den forutsetning som ligger til grunn for kommisjonens ekstraordinære forslag til kraftavståelse: «Den forutsetning ovenstående er bygget på at Nidelva skal forsyne det hele distrikt er i virkeligheten ikke helt korrekt. Der finnes også andre energikilder, men de er etter forholdene små, vesentlig av den grunn at det er liten anledning til regulering. Opplysningene om disponibel kraft i distriktet er for øvrig ufullstendige.»

Når en taler om distriktet så tenker kommisjonen på følgende 3 fogderier: Selbu og Strinda, Gauldal og Orkdal. Som anført av kommisjonen var opplysningene om den disponible kraft den gang ufullstendige. I dag vet man imidlertid at det foruten den utbyggede kraftmengde på 4 000 kW. fins omlag 125 000 unyttede HK. i de 3 fogderier. Kommisjonen forutsatte at distriktet skulle ha 62 000 HK. av de ved reguleringen innvundne kraftmengder, som sammen med de unyttede HK. gir omlag 3 HK. pr. innbygger, mens Trondheim kommune av den regulerte kraft bare kunne disponere en kraftmengde svarende til 1½ HK. pr. innbygger. Jeg er da som i proposisjonen gått ut ifra folketallet i 1910.

Tross det er gått ut ifra en hel feilaktig forutsetning som går i Trondheim kommunes disfavør er det i søknaden av 7 september i år ikke bedt om å få noen endring i denne bestemmelse.

Som det vil fremgå av forarbeidene har Trondheim kommune den hele tid stillet seg forstående overfor et samarbeid med distriktet i kraftforsyningsspørsmålet. Jeg minner om at Fjæremsfossen kommunale kraftselskap etter den siste kontrakt er sikret en kraftmengde av 4 400 kW. og at selskapet samtidig fikk et avslag av 20 pst. på kraftprisen.

Gauldal-distriktet fikk for et par år siden tilbud om leie av kraft på samme vilkår som Fjæremsfossen.

Med Chr. Salvesen og Chr. Thams Kommunikasjonsselskap er man også blitt enig om en kraftlevering på de samme vilkår som til Fjæremsfossen. Denne siste kontrakt er anbefalt av styret for elektrisitetsverket, og kommer leveringen i stand, vil man få en stamlinje over til Orkdal og har dermed tatt det første skritt henimot en rasjonell løsning av byens og distriktets framtidige elektrisitetsforsyning.

Skade ved reguleringen.

Når Selbu så sterkt fremholder den skade som senkingen vil føre med seg, så er dertil å si, at all skade som forvoldes ved senking til kote 150 er taksert ved skjønn og overskjønn under høykonjunkturen i 1919 og 1920. Trondheim kommune har betalt avgiften i 20 år uten at Selbu i denne tid har lidt noen skade ved reguleringen.

Kontrakten av 1917.

Når Selbu fremholder, at kontrakten av 3 november 1917 må bortfalle, så har kommunen så vidt jeg kan se ikke noe juridisk krav herpå, men jeg har bemyndigelse til å si, at Trondheim kommune ikke vil gjøre krav på å få de kontraktmessige 300 HK. vederlagsfritt til sine arbeider med elvekorreksjonene hvis en får den nødvendige kraft til en rimelig pris.

Advokat Klingenberg gjengir en uttalelse av meg av 25 september 1924 da jeg var overingeniør i Sør-Trøndelag fylkes elektrisitetsforsyning. Gjengivelsen er helt riktig og min uttalelse den gang var bygget på de opplysninger jeg den gang fikk fra Selbu. Trondheim kommune fremholdt imidlertid, at den ikke hadde forlangt at Selbu gikk til utbygging. Det ble dessuten henvist til kontraktens pkt. 1, hvor det står at utbyggingen først skal begynne «så snart den pågående krig er endt eller når utbyggingen kan skje til noenlunde normale priser».

Jeg finner det riktig å gjengi Trondheims standpunkt når min uttalelse av 1924 er gjengitt.

Regulering av Slindvatnet.

Hva reguleringen av Slindvatnet angår så har dette intet med den her omskrevne regulering å gjøre og da kan det formentlig heller ikke tas inn noen bestemmelse i den nye konsesjon om, at Trondheim skal delta i omkostningene med reguleringen av Slindvatnet.

Hvis det forholder seg slik som Selbu sier, at Trondheim kommune vil komme til å nyttiggjøre seg den regulerte vannføring fra Slindvatnet, så gir jo reguleringsloven anvisning på hvorledes dette spørsmål skal ordnes.

Beskjeftigelse av arbeidere fra Selbu.

Selbu gjør krav på «at det ved de ansøkte korreksjonsarbeider anvendes arbeidere bosittende i kommunen.» Jeg skal i den anledning opplyse, at Trondheim kommune etter avslutningen av anleggsarbeidet ved Svean har fått en ledig arbeidsstokk som den selvsagt har forpliktelse til å beskjeftige. Så vidt jeg kan se hjemler ikke reguleringsloven adgang til å bestemme, at reguleringsarbeidene skal utføres av folk som er bosittende i vedkommende kommune, men jeg går allikevel ut fra, at det også vil kunne tas inn vanne anleggsarbeidere fra Selbu. Selbyggene vil for øvrig få en ganske stor inntekt ved transport til anleggene og levering av trematerialer.

Planen for elvekorreksjonene.

Når Selbu nevner at det er noe å bemerke til planene for elvekorreksjonene ved Slindelva, så er Trondheim kommune selvsagt

villig til å diskutere dette spørsmål, selv om hovedstyret allerede har godkjent den omskrevne plan for Slindelva.

Flotningen.

Hva flotningen angår så har Trondheim elektrisitetsverk allerede gått i gang med å utarbeide planer for fløtningsanordningene i samband med elvekorreksjonene. Elektrisitetsverket er også anmodet om å samarbeide med Selbu-vassdragets Fellesfløtningsforening for at man kan komme til det best mulige resultat.

Når fløtningsskjønnet skal avholdes, blir det jo departementets sak å avgjøre, men jeg skulle være tilbøyelig til å tro at en vil komme til det beste og sikreste resultat når skjønnet avholdes etter at elvekorreksjonene og fløtningsanordningene er ferdige.

Fristene for reguleringens gjennomføring.

Jeg har i min utgreiing av 2 september i år redegjort for at Trondheim kommune ikke har oversittet fristene for anleggets gjennomføring og viser til denne utgreiing og min konferanse i departement og hovedstyre den 20 september i år. Jeg skal derfor her bare kortelig resymere mitt syn på saken.

Jeg har forstått departementet og hovedstyret slik, at en ikke har lagt noen vekt på at det mindre fjellparti foran tilløpskanalen ikke var fjernet og at departementet i likhet med hovedstyret mener, at det blir nødvendig å gjennomføre reguleringen i trin. Jeg har opplyst at reguleringsanlegget kunne tas i bruk uavhengig av kraftlegget ved Svean, likesom det derved var anledning til å tappe sjøen til den nåværende lavvannsgrense 159,3. Dermed er det — etter hva jeg har forstått — på det rene at det første trin av reguleringen ville ha kunnet vært tatt i bruk innen 6 juni 1936.

Det neste trin er senkingen til kote 157, men denne vil ikke kunne gjennomføres uten at hovedstyret har godkjent såvel planer som utførelse av elvekorreksjonene.

Nødvendigheten av å få gjennomført reguleringen og påbegynt arbeidet med elvekorreksjonene.

Selbu fremholder, at Trondheim påberoper seg arbeidsledigheten for å kunne påbegynne arbeidet snarest. Jeg skal i den anledning gjenta hva jeg tidligere har fremholdt, at det ikke er den nåværende brenselskrise i byen og distriktet som er det mest tungtveiende argument for å få gjennomført reguleringen. Jeg viser i så måte til hva det er anført om kontrakten med Chr. Salvesen & Chr. Thams Kommunikasjonsselskap. Jeg kan også føye til, at får vi ikke tilstrekkelig kraft kan vi heller ikke levere ytterligere kraft til Fjæremsfossen Komm. Kraftselskap. Det vil herav forstås, at det er betydelige interesser som knytter seg til at regulering imidlertid forstått Selbu slik, at kommunen ikke vil medvirke til at vi får påbegynne arbeidet før skjønnet avholdes, med mindre de krav Selbu har stilt opp blir imøtekommet. Jeg har ovenfor pekt på, at vi ikke kan gå med på disse kravene og i så fall vil reguleringsarbeidet i denne vanskelige tid bli utskutt omlag et år. Jeg henstiller derfor ærbødigst til statsmyndighetene å foranledige at ar-

beidet kan påbegynnes. Til støtte herfor kan jeg henviser til vedlagte midlertidige svenske lov av 20 oktober d. å. som tar sikte på å lette vassdragsreguleringer i den nåværende krise. — I § 8 bestemmes således, at reguleringer kan gjennomføres uten forutgående skjønn.

Så vidt jeg kan forstå skulle loven av 14 mai 1917 også åpne adgangen til å påbegynne reguleringen før det er avholdt skjønn. Det er også etter § 6 at det under den forrige krise ble gitt tillatelse til midlertidig statsregulering av Selbusjøen ved kgl. resolusjon av 15 juli 1918.

På vegne av Trondheim kommune søker jeg derfor om, at det gis tillatelse til å påbegynne arbeidet med elvekorreksjonene før det er avholdt skjønn i henhold til § 6 i den nevnte lov.

Nærværende skrivelse er i dag referert i styret for Trondheim elektrisitetsverk og enstemmig tiltrådt. — Ordføreren, finansrådmannen og kommunens juridiske konsulent, o.r.sakfører Henrik Bauck var til stede.»

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har 22 november 1939 avgitt følgende uttalelse:

«Andragendet ble 22 s. m. sendt Fylkesmannen i Sør-Trøndelag med anmodning om å forelegge det for Selbu og Klæbu herredsstyret og selv avgi erklæring.

Fylkesmannen har 10 november anbefalt at andragendet innvilges på de vilkår som er foreslått av herredsstyrene, henholdsvis i vedtak av 31 og 20 oktober.

Idet en henviser til fylkesmannens brev med bilag skal hovedstyret anføre:

Reguleringstillatelsen av 6 juni 1919 omfatter Selbusjøen, Stråsjøen, Børsjøen, Dragstsjøen og Sørungen. Arbeidet skulle etter betingelsenes § 7 vært fullført i 1926, men fristen er senere forlenget til 6 juni 1936.

Reguleringen av Dragstsjøen er gjennomført, men for Børsjøen er grunnervervelser m. v. ikke foretatt og reguleringen frafalt.

For Stråsjøen er alle ervervelser ordnet ved skjønn, men det er ikke utført noe arbeid, og det søkes derfor nå om fristforlengelse.

Ved Sørungen har ekspropriasjonen gitt anledning til rettstvist som er innanket for Høyesterett og ennå ikke avgjort. Trondheim kommune har vært av den oppfatning at fristene for utførelsen av arbeidet ikke begyner å løpe før Høyesterett har avsagt dom og at det av den grunn ikke var nødvendig å søke fristforlengelse. Det tør være tvilsomt at denne oppfatning får medhold og på henstilling herfra har kommunen i brev av 18 ds. søkt fristforlengelse også for denne sjø.

Selbusjøen skal etter tillatelsen kunne reguleres mellom kote 161,3 og 150. Naturlig

lavvannstand er oppgitt til kote 159,3 og reguleringen omfatter altså 2 m demning og 9,3 m senkning.

Oppdemningen er forutsatt å skje ved en dam på toppen av Hyttefossen. Men i 1918 ble det besluttet en midlertidig statsregulering av Selbusjøen og for dette øyemed bygd en provisorisk dam ved Brøttem som demmer til samme høyde som den planlagte dam ved Hyttefossen. Denne statsregulering er senere brakt til opphør og etterfølges av den senere tillatte permanente regulering. Så lenge Brøttemsdammen anses teknisk sett forsvarlig — konstruksjonen og byggingen er i sin tid kontrollert og godkjent av Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet og dammen er fremdeles under kontroll — kan den altså tjene som reguleringsdam for Selbusjøen. Klæbu herredsstyres påstand om at Trondheim kommune har oversatt de fastsatte frister fordi Hyttefossdammen ikke er bygd er derfor neppe holdbar. Det tilføyes at Trondheim har ervervet nødvendig grunn m. v. for Hyttefossdammen.

Senkningen av Selbusjøen var i planene forutsatt fremmet ved en tunnel fra Grindstad til Svean. Tunnelen skulle samtidig tjene som driftstunnel for et kraftanlegg ved Svean, som nettopp nå er ferdig til å bli tatt i bruk. Tunnelen og inntak med luker og rister, tilløpstunnel og tilløpskanal var ferdig innen fristen 6 juni 1936 på det nær at gjennomslaget av et mindre fjellparti mellom tilløpskanal og tilløpstunnel måtte utstå av hensyn til arbeidet med Svean kraftanlegg. Trondheim kommune har gått ut fra at den ved fullførelsen av Grindstad—Sveantunnelen hadde ferdig de arbeider som konsesjonsfristene tok sikte på. Kommunen hevder nemlig at fristene ikke kan omfatte de nødvendige sikringsarbeider rundt Selbusjøen, særlig i elvene som løper ut i sjøen. Sikringsarbeidene må nemlig av tekniske grunner utføres etter hvert og kan ikke fullføres før sjøen er helt nedtappet — til kote 150. Tappingen vil bli øket etter det økende kraftbehov og det kan derfor ikke settes noen bestemt tid når sikringsarbeidet skal være fullført. Hovedstyret henviser i den forbindelse til sin skrivelse, datert 8 juli 1938, til det ærede departement.

Det er nå Trondheims hensikt å utføre de sikringsarbeider som anses nødvendig for å kunne senke Selbusjøen til kote 157, altså vel 2 m. Planen for disse arbeider ble sendt inn i november 1938 og med visse forbehold godkjent av Hovedstyret i mars 1939. Men for å gjennomføre planen må Trondheim disponere over grunn m. v. som ikke ble ervervet da ekspropriasjonsskjønnet rundt

Selbusjøen ble holdt på grunnlag av de opprinnelige planer. Disse har etter langvarige og omfattende undersøkelser måttet endres. Kommunen søker derfor under punkt 2 i sitt andragende av 7 september om konsesjon for å kunne gjennomføre de endrede planer. Hovedstyret har som nevnt gitt den nye plan sin tilslutning for så vidt angår senkning til kote 157 og tilråder følgelig å gi Trondheim fornyet reguleringsstillatelse for at ekspropriasjon kan fremmes, jfr. reguleringslovens § 16 nr. 6. Trondheim har ut fra sitt syn på konsesjonen ikke søkt om fristforlengelse. Men slik som saken ligger an, etter den uttalelse som hovedstyret ga i brev av 8 juli 1938 og etter departementets brev til Fylkesmannen av 3 mai 1939, må det antas å være den mest hensiktsmessige utvei at det nå gis fristforlengelse. Det er vanlig i lignende tilfelle å gi en fristforlengelse på inntil 5 år. I det foreliggende tilfelle da det allerede er gått 3½ år siden fristen utløp vil det være rimelig å gå lenger, man foreslår til 6 juni 1946. En må imidlertid vente etter den linje som hovedstyret og departementet har sluttet seg til om gjennomførelsen av senkningen og sikringsarbeidene ved Selbusjøen at det blir spørsmål om ytterligere fristforlengelse. Den ovenfor foreslåtte fristforlengelse til 6 juni 1946 forutsettes å måtte gjelde også Stråsjoen og Sørungen, der som nevnt begge omfattes av reguleringsstillatelsen av 1919.

I pkt. 3 i andragendet av 7 september søkes det om tillatelse til å påbegynne arbeidet med elvekorreksjonene før det er avholdt ekspropriasjonsskjønn. Trondheim kommune har ved muntlige konferanser gjort oppmerksom på at den nå planlagte 2 m senkning til kote 157 må gjennomføres snarest såvel av hensyn til byens eget behov som for å kunne levere elektrisk energi til Chr. Salvesen & Chr. Thams Kommunikasjons A/S, til erstatning av brenselolje ved de termiske anlegg på Løkken verk. Aksjeselskapet har samtidig bebudet at det i en meget nær framtid vil bli sendt inn andragende om konsesjon på kraftoverføring etter at det i disse dager er oppnådd enighet om kontrakt med Trondheim elektrisitetsverk. Under den nåværende krise vil det ha avgjørende betydning at arbeidet kan fremmes så raskt at levering av energi kan begynne høsten 1940, og det er da nødvendig for Trondheim å fremme sikringsarbeidene i Selbusjøen så hurtig som mulig for at tapningsmagasinet til kote 157 kan bli effektivt for kraftproduksjonen.

En tillatelse som omsøkt til å gå i gang med arbeidene før ekspropriasjonsskjønn er holdt kan imidlertid ikke gis til en kommune. Foretaket måtte i tilfelle fremmes som

statsregulering. Kommunens representanter, rådmann Ræder og direktør Faanes, har da ved muntlig konferanse her den 16 ds. meddelt at kommunen under disse omstendigheter for tiden finner å måtte frafalle pkt. 3 i andragendet og søke en ordning ved minnelig overenskomst med grunneierne.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har som nevnt anbefalt at Trondheim kommunes andragende innvilges på de vilkår som er foreslått av Selbu og Klæbu herredsstyret.

Om disse vilkår skal hovedstyret anføre:

1. *Forhøyelse av reguleringsavgiftene.*

Selbu krever avgiften til kommunen som nå er kr. 1 pr. nat.HK. satt til lovens maksimum og Klæbu at den økes til kr. 1,50 pr. nat.HK. Noen forhøyelse kan i det foreliggende tilfelle ikke skjønnes å være begrunnet, og det er for øvrig neppe adgang til det.

2. *Dam ved Hyttefossen kreves bygd snarest.*

Dammen ved Brøttem tjener som nevnt som reguleringsdam og det bør kunne fortsette så lenge det teknisk sett er forsvarlig.

3. *Plikt til å beskjeftige arbeidere fra Selbu og Klæbu.*

Dette er ikke pålagt ved den opprinnelige reguleringsstillatelse. Trondheims representanter har nevnt at kommunen etter avslutningen av Sveananlegget får en ledig arbeidsstokk som må beskjeftiges og at byen også for øvrig har stor arbeidsledighet. Til reguleringsstillatelsen av 1919 er dessuten knyttet det vilkår at konsesjonæren er pliktig til «å erstatte vedkommende fattigkommune dens utgifter til fattigunderstøttelse av de ved anleggene ansatte arbeidere og deres etterlatte.»

Så ønskelig det enn kan være bør og kan det etter hovedstyrets mening neppe settes som vilkår at bygdene sikres arbeid for sine folk. Men man vil anbefale at det rettes en henstilling til Trondheim kommune om i størst mulig utstrekning å beskjeftige bygdefolk.

4.

Selbu krever at Trondheim kommune frafaller ethvert krav som den måtte ha etter kontrakten av 1917, og at den dekker tap og ulemper av enhver art som er påført Selbu kommune ved at fristene er oversittet.

Representanter for Trondheim har ved muntlig konferanse og i et framlagt skriftlig P. M. som vedlegges erklært at kommunen ikke vil gjøre krav på å få de 300 HK. vederlagsfritt som den har krav på til sikringsarbeidene etter kontrakten av 1917, forutsatt at Trondheim får den nødvendige kraft til en rimelig pris.

Denne erklæring må antas å tilfredsstillende Selbu for så vidt angår kravet om at kontrakten skal bortfalle. Noe tap for Selbu ved at fristene er oversittet er ikke påvist.

5. Regulering av Slindvassdraget.

Selbu krever at Trondheim elektrisitetsverk blir tilpliktet å delta i reguleringen av nevnte vassdrag.

Å stille dette opp som vilkår er det neppe adgang til. For øvrig inneholder reguleringsloven de bestemmelser som skal følges hvis Trondheim elektrisitetsverk tar reguleringen i bruk. Departementet avgjør også hvis det er tvil, hvorvidt elektrisitetsverket nyttiggjør seg reguleringen.

6.

Selbu krever at Trondheim straks betaler noe for «båndleggelsen av distriktets reguleringsmuligheter» som blir en følge av at reguleringen utsettes.

Til dette bemerkes at utsettelsen jo i virkeligheten skyldes at Trondheim hittil ikke har hatt bruk for å øke magasinet. Og reguleringsavgiftene skal jo erlegges etter hvert som vannet tas i bruk. At reguleringsmulighetene kunne vært utnyttet av andre enn Trondheim må vel i det foreliggende tilfelle anses nærmest utelukket. All skade ved reguleringen også ved senkning ned til kote 150 er bedømt ved skjønn i 1919 og 1920, og erstatning er betalt i 20 år uten at grunneierne har lidt noen tilsvarende skade. Det synes da ikke å være noe grunnlag for å pålegge en særlig godtgjørelse eller avgift, fordi senkningen av Selbusjøen er blitt senere iverksatt enn man vel tenkte seg da tillatelsen ble gitt.

7.

Selbu herredsstyre går ut fra at planen for korreksjonsarbeidene ikke godkjennes før det er oppnådd ordening med fløtningen og videre at Trondheim avfinner seg med grunneierne ved de foreløpige korreksjoner og at ekspropriasjonsskjønn blir holdt snarest for de endrede og endelige planer.

Trondheim har opplyst at det allerede er innledet forhandlinger med fellesfløtningen og at det regnes med minnelig overenskomst. I motsatt tilfelle må spørsmålet ordnes ved skjønn.

Overfor grunneierne vil det for de arbeider som blir nødvendige for senkning til kote 157 bli søkt minnelig overenskomst. Men lykkes ikke det vil det snarest mulig bli stevnet til ekspropriasjonsskjønn.

Vassdragskonsesjoner — 6

8.

Selbu tar forbehold om at hvor det er tvil skal skade som skyldes reguleringen underkastes rettslig skjønn over hva det må gjøres for å hindre mer skade og over erstatningen og at skjønnet avgjøres etter reguleringslovens § 20.

Ved muntlig konferanse har representanter for Trondheim fremholdt at kommunen ikke kan gi sin tilslutning til dette krav, som hvis det blir imøtekommet ville åpne veien for stadige skjønn.

Hovedstyret skal bemerke at det neppe kan være adgang til å sette Selbus forbehold som et vilkår ved fristforlengelsen eller fornyelsen av reguleringstillatelsen.

9. Planen for sikringsarbeidene.

Selbu hevder at elvekorreksjonene etter planen delvis ikke er ført langt nok ned, således ved Slindelva, hvor gressøyene er av stor betydning for oppsitterne.

Trondheims representanter har meddelt at elektrisitetsverket er villig til å drøfte endringer i planen, selv om denne allerede er godkjent.

Trondheim kommune har ved brev til Fylkesmannen fra rådmannen for 3. avdeling, datert 6 november, bedt om å få se de uttalelser som er gitt av herredsstyrene. Som det framgår av rådmannens P. M., datert 15 november, har imidlertid kommunen gjennom advokat Kligenberg fått anledning til å se uttalelsen fra Selbu.

Idet man henviser til ovenstående vil hovedstyret anbefale innvilget fristforlengelse til 6 juni 1946 for alle arbeider som ennå gjenstår ved reguleringen av Selbusjøen, Stråsjøen og Sørungen og at det gis fornyet reguleringstillatelse, alt uten at der settes nye vilkår.

Behandlet i møte 20 november 1939.»

Departementet skal bemerke:

Selbusjøens regulering.

Den ved kgl. resolusjon 6 juni 1919 konse- derte regulering av denne sjø omfatter oppdemning til 161,3 m. o. h. og senkning til 150 m. o. h. Hittil har reguleringen foregått ved hjelp av det damanlegg ved Brøttem, som ble utført i samhøve med kgl. resolusjon 5 juli 1918 om midlertidig statsregulering mellom kotehøydene 160,6 og 159,8 samt ved hjelp av den kanal gjennom Brøttemseidet m. v. som ble utført som en midlertidig foranstaltning med hjemmel i kgl. resolusjon 10 august 1923, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» 1918 side 39—52 og 1923 side 63—75.

Ved de i 1919 og 1920 avholdte regulerings-skjønn ble det fastsatt erstatninger til de ved Selbusjøen berørte grunneiere og rettighetshavere for hele den projekterte regulering av sjøen (altså mellom kotene 161,3 og 150 m. o. h.) og disse erstatninger har siden vært betalt fullt ut, til tross for at reguleringen hittil bare har foregått mellom kotene 161,3 og 159,10 (om sommeren inntil utgangen av september oppdemning bare til kote 160,8).

Ennvidere er den i konsesjonsvilkårenes post 3 fastsatte årlige avgift til kommuner erlagt siden 1920 med kr. 1 pr. HK., som er innvunnet ved den partielle regulering, som hittil har funnet sted. Det samlede kommunavgiftsbeløp for årene 1920—38 utgjør ialt ca. kr. 140 000. I de samme år er dessuten betalt i årlig avgift til staten i alt ca. kr. 70 000 og som godtgjørelse en gang for alle til staten kr. 32 360.

Konsesjonæren har framholdt at reguleringen av økonomiske grunner må gjennomføres gradvis og følge kraftbehovets øking.

Som det første trin i utvidelsen av den nåværende regulering er planlagt en senking av sjøen til kote 157, en regulering som trengs spesielt for å kunne levere ytterligere kraft til Fjæremfossens kommunale kraftselskap (Klæbu, Tiller, Strinda og Byneset herreder) og til Orkdal, hvorom forhandlinger pågår.

Den konsederte fullstendige regulering ned til kote 150 forutsetter en senkningstunnel fra Grindstad til Svean og oppdemningen til kote 161,3 var forutsatt å skje ved hjelp av en dam ved Hyttefossen. Arbeidet er i det vesentlige fullført, for så vidt angår senkningstunnelen og den tilhørende bunnløpstunnel ved nedre ende, Svean, og likedan inntaksanordninger, bestående av luker, rister, tilløpstunnel, tilløpskanal etc. ved øvre ende. Disse arbeider var tilendebrakt innen utløpet av den ved kgl. resolusjon 23 januar 1925 fastsatte frist 6 juni 1936. Det som stod igjen var selve gjennomslaget gjennom et mindre fjellparti mellom tilløpskanalen og tilløpstunnelen ved Grindstad.

Trondheim elektrisitetsverk skrev før fristens utløp til Hovedstyret og spurte om det av hensyn til oppfyllelsen av konsesjonsvilkårene var noe å innvende mot at utsprenningen av det gjenstående fjellparti stod ut i noen tid, inntil verket fikk oversikt over fra hvilket tidspunkt tappingen av vann gjennom tunnelen ville finne sted.

Både i de opprinnelige og i de senere planer har det vært forutsatt en hel rekke sikringsarbeider ved Selbusjøens til-

løpsos for å hindre gravninger og utrasninger som følge av sjøens senkning.

Planleggingen av disse arbeider har krevet omfattende grunnundersøkelser og beregninger. De først utarbeidede planer ble godkjent av departementet i 1924, men etter nye undersøkelser som i samråd med Hovedstyret og departementet ble utført av sakkyndige komitéer, er planene blitt omarbeidet og deretter godkjent.

For så vidt angår en senkning av sjøen til kote 157, ble planen for de dertil svarende arbeider godkjent av departementet 4 oktober 1939. Omkostningsoverslaget for dette første byggetrin var beregnet til ca. 970 000 kroner, mens de arbeider som er projektert for en senkning til kote 150 er anslått til omlag 5 mill. kroner.

Den konsederte oppdemning foregår for tiden, som før nevnt, ved hjelp av dammen ved Brøttem, som ble bygget i samhøve med den ved kgl. resolusjon av 5 juli 1918 tillatte midlertidige statsregulering. Trondheim har opplyst at det må ansees upåkrevet og uøkonomisk nå å gå til bygging av den i planen forutsatte dam ved Hyttefossen, beregnet å koste omlag 1 mill. kroner.

For utførelse av sikringsarbeider etter den godkjente plan vedrørende en senkning av Selbusjøen til kote 157 har Trondheim søkt om fornyelse av reguleringstillatelsen, derimot ikke om fristforlengelse. Departementet skal bemerke at det kan være gjenstand for meningsforskjell, hvorvidt sikringsarbeiderne ved de elver som faller ut i Selbusjøen kan sies å høre med til reguleringsplanen og fristforlengelse således påkrevet. En antar imidlertid med Hovedstyret at det vil være hensiktsmessigst at det også gis fristforlengelse.

Departementet kan ikke anta — slik som det prinsipalt har vært hevdet fra Selbu og Klæbu herredsstyres side — at konsesjonen av 1919 bortfalt i og med at byggefristen utløp. Det er ikke bedt om forandringer i reguleringsplanen og de tillatte reguleringshøyder. Det blir derfor ikke spørsmål om endring i reguleringskonsesjonen. Departementet finner at almene hensyn tilsier at konsesjonæren får en ytterligere forlengelse av fullførelsesfristen for den konsederte regulering av Selbusjøen. Man anser det med Hovedstyret rimelig at fristen blir forlenget til 6 juni 1946.

Med hensyn til betingelsene for en eventuell fristforlengelse skal man bemerke at Justisdepartementet i en tidligere avgitt uttalelse av 13 oktober 1927 har antatt at der til en forlengelse av frister etter ervervsloven av 14 desember 1917 nr. 16 § 2 pkt. 3

i alminnelighet bare kan knyttes betingelser, som har til formål å sikre mot eller oppveie ulemper som selve forlengelsen av utbygningensfristen kan medføre. Det antar derimot ikke, at der i øvrig kan gjøres forandring i de opprinnelige konsesjonsvilkår eller settes nye vilkår, som ikke skyldes forlengelse av fristene.

Dette departement antar at den samme betraktning må ha sin gyldighet hvor det — som i nærværende sak — gjelder fristforlengelse etter reguleringsloven av 14 desember 1917 nr. 17 § 12 pkt. 1.

I samhøve hermed antar man at det ikke er adgang til å gjøre fristforlengelsen avhengig av at konsesjonsavgiften til kommuner forhøyes, slik som Selbu og Klæbu herredsstyret har foreslått. Det bemerkes i denne forbindelse at denne avgift nå er kommet opp i omlag kr. 16 000 pr. år. Når ytterligere reguleringsvann blir tatt i bruk, vil avgiftene stige tilsvarende. Avgiften er senest ved kgl. resolusjon 14 oktober 1932 fordelt mellom de interesserte kommuner slik at Selbu får 65 pst. og Klæbu 19 pst. inntil 31 desember 1940.

Departementet finner under henvisning til de bemerkninger som Hovedstyret har gjort (i den ovenfor refererte uttalelse av 22 november 1939) til de øvrige vilkår som Selbu og Klæbu herredsstyret har foreslått, heller ikke å kunne rå til at det til fristforlengelsen blir knyttet noen av disse betingelser.

Departementet vil dog, såfremt tilrådingen bifalles, rette henvendelse til konsesjonæren om i størst mulig utstrekning å beskjeftige folk fra Selbu og Klæbu ved de gjenstående arbeider.

Konsesjonsbetingelsenes post 23 inneholder en forpliktelse for Trondheim til innen bestemte tidsfrister å avgi 45 pst. til kommuner og 5 pst. til staten av de ved reguleringen innvunne kraftmengder. Som innledningsvis nevnt ble det ved kgl. resolusjon 23 januar 1925 bestemt at fristene for begjæring om kraftavståelse skulle forlenges slik at begjæring om avståelse av 20 pst. av kraften måtte være framsatt innen 6 juni 1934 og begjæring om avgivelse av ytterligere 15 pst. av kraften innen 6 juni 1949.

Levering av kraft fra Trondheim til de interesserte kommuner har hittil vært ordnet ved frivillige overenskomster. Departementet antar likevel at det vil være formålstjenlig at det fremdeles blir holdt adgang åpen til å kreve avstått kraft til de interesserte kommuner. Man vil derfor rå til at forlengelse av byggefristen gjøres avhengig av at de nevnte frister for begjæring av kraftavståelse til kommuner blir forlenget med 10 år

— altså henholdsvis til 6 juni 1944 og 6 juni 1959.

Da det for gjennomføringen av de endrede planer for sikringsarbeidene må regnes med muligheten av tvungen avståelse av grunn m. v., vil departementet med Hovedstyret rå til at den Trondheim kommune ved kgl. resolusjon 6 juni 1919 gitte reguleringstillatelse blir fornyet med hjemmel i § 16 pkt. 6 i reguleringsloven for så vidt Selbusjøen angår.

I en av Selbu kommune innsendt betenkning fra advokat Olaf Klingenberg datert 19 oktober 1939 er det antydning at det i manøvreringsreglementet for Selbusjøen burde inntas bestemmelse om at tappingen skal være begrenset til den høyde som er beskyttet ved de til enhver tid utførte sikringsarbeider.

I anledning herav skal man bemerke at departementet av Trondheim elektrisitetsverk har fått lånt utskrifter av de avholdte reguleringsskjønn og har merket seg følgende uttalelse av overskjønnet:

«Skjønnet er gått ut fra at forbygningene utføres innen nevneverdig skade voldes på grunn av sjøens senkning.»

Samtidig har en merket seg at elektrisitetsverket i en skrivelse til fylkesmannen i Sør-Trøndelag 24 mars 1938 har lovet at «intet skridt blir foretatt uten departementets — eventuelt Vassdragsvesenets — godkjennelse i henhold til utarbeidede planer.»

I samme skrivelse har elektrisitetsverket opplyst at «med de nåværende tekniske anordninger kan Selbusjøen senkes til + 159,1, dvs. 20 cm under tidligere lavvannstand.»

Etter dette skulle det i realiteten ikke være noen tvil om at elektrisitetsverket vil søke administrasjonens godkjennelse før noen utvidelse av tappingen blir satt i verk.

Stråsjøen og Sørungen.

Departementet finner med Hovedstyret å burde anbefale at også byggefristen for reguleringen av disse sjøer blir forlenget til 6 juni 1946 og på den samme betingelse med hensyn til kraftavståelse til kommuner som er nevnt ovenfor.

Etter det som foreligger, skulle det ikke være påkrevet å fornye ekspropriasjonsmyndigheten for så vidt angår reguleringen av disse sjøer.

Departementet

tilråder:

1. Den ved kgl. resolusjon 23 januar 1925, jfr. kgl. resolusjon 6 juni 1919, fastsatte frist for fullførelse av Trondheim kommunes regulering av Selbusjøen med flere sjøer forlenges til 6 juni 1946 for så vidt

angår Selbusjøen, Stråsjøen og Sørungen. Forlengelsen er betinget av at de i konsesjonens § 23, femte ledd omhandlede frister for begjæring om kraftavståelse forlenges til henholdsvis 6 juni 1944 og 6 juni 1959.

2. Den ved kgl. resolusjon 6 juni 1919 meddelte tillatelse for Trondheim kommune til å foreta en regulering av Selbusjøen fornyes i samhøve med vassdragsreguleringsloven av 14 desember 1917 § 16 pkt. 6.

28. Ytre Fjordane Kraftlag.

(Tillatelse til å leie inntil 1500 kW. fra A/S Bremanger Kraftselskap.)

Kgl. resol. av 15 desember 1939.

Med skrivelse fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet av 22 november 1939 har departementet mottatt en søknad, datert 4 april 1939, fra Ytre Fjordane Kraftlag om tillatelse til å leie inntil 1500 kW. fra A/S Bremanger Kraftselskap.

Hovedstyrets skrivelse er sålydende:

«Ytre Fjordane Kraftlag har i skrivelse av 4 april 1939 til Hovedstyret søkt om tillatelse til å leie inntil 1500 kW. fra A/S Bremanger Kraftselskap.

Søknaden lyder så:

«Vi tillater oss herved å søke om tillatelse til å leie 350 kW. elektrisk energi med adgang til overforbruk i inntil en maksimal kraftmengde av 1500 kW. hos A/S Bremanger Kraftselskap, fra 1 januar 1939 til 31 desember 1942 i henhold til vedlagte kontrakt.

Våre to kraftstasjoner i Skorge og Markervann er beregnet til å yte 20,5 mill. kWh. Da vår belastning nå er over 25 mill. kWh. er det blitt nødvendig å skaffe mer kraft. Opprinnelig var det planlagt å bygge et anlegg til i Skorgenvassdraget, men da de to ovennevnte anlegg dekket behovet foreløpig, ble dette anlegg utsatt. Nå er der imidlertid oppe planer om ved statsstøtte å bygge et kraftanlegg i «Svultingen» i Lavikelva. Denne kraftleie er derfor midlertidig for å avvende den endelige behandling av denne sak.

Vi henviser for øvrig til de redegjørelser angående denne kraftleie, som tidligere er oversendt Hovedstyret.

I Ytre Fjordane Kraftlags representantskap 13 mars 1939 ble det vedtatt:

«Sak nr. 6. Kraftleie hos A/S Bremanger Kraftselskap.

Nemnda segjer frå um at den ikkje har merknad å gjera til den framlagde leigekontrakt.»

«Representantskapet vedtok samrøystes å godkjenne kontrakta.»

Vi tillater oss videre å søke om at der ikke pålegges avgifter til stat eller kommuner i henhold til § 23.»

Ifølge den opprettede kraftleiekontrakt skal Kraftlaget betale kr. 45 pr. kW. pr. år for de første 350 kW., eller i alt kr. 15750 pr. år. For den kraft som leveres utover dette kvantum skal Kraftlaget betale 0,55 øre pr. kWh. Kraften skal leveres med en spenning av 11—12 kV. på den ytre vegg av Bremanger Kraftstasjon. Kontrakten gjelder fra 1 januar 1939 og er bindende for begge parter til 1 januar 1942.

Sør-Vågsøy, Nord-Vågsøy, Kinn, Bremanger, Bru, Vevring, Askvoll, Davik, Selje og Florø kommune-styrer har ikke hatt noe å bemerke til den opprettede kraftleiekontrakt, jfr. kommune-styrevedtak henholdsvis av 2 september, 1 september, 16 mai, 3 mai, 16 mai, 6 juni, 8 juni, 6 mai, 9 juni og 20 juni 1939.

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane har i brev av 5 oktober 1939 til Hovedstyret tilrådd at konsesjon gis.

Erklæring av 27 april 1939 fra Kraftlagets styre om at det ikke foreligger noen avtale siktende til å overdekke det virkelige forhold med hensyn til selskapets bestyrelse, vedlegges.

Hovedstyret skal bemerke:

Under henvisning til brev herfra av 11 mars til Riks-Gjeldsmeglingsinstituttet angående ovennevnte kraftleiekontrakt (gjenpart er sendt Arbeidsdepartementet med Hovedstyrets brev av 14 mars 1939) — samt under henvisning til Hovedstyrets utredning av 19 mai 1939 angående bidrag til elektrisitetsforsyningen, side 40—42, vil en tilråde at det meddeles Ytre Fjordane Kraftlag tillatelse til å leie inntil 1500 kW. fra A/S Bremanger Kraftselskap. Da det her gjelder leie av kraft til alminnelig elektrisitetsforsyning vil Hovedstyret — i samsvar med vanlig praksis — tilråde at det ikke pålegges avgift hverken til stat eller kommuner (jfr. Arbeidsdepartementets skrivelse av 30 april 1927 angående spørsmålet om konsesjonsavgift for A/S Skedsmo og Sørums Elektrisitetsforsyning).

For øvrig tilrådes konsesjonen gitt på følgende betingelser:

1. Leietid.

Tillatelsen gjelder så lenge den framlagte kraftleiekontrakt mellom Ytre Fjordane Kraftlag og A/S Bremanger Kraftselskap står ved makt, dog ikke lenger enn til 1 januar 1942.

2. Styre og kapital.

Kraftlagets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

3. *Overdragelse av energi.*

Den ervervede energi kan ikke overdras videre uten samtykke av vedkommende departement.

Handler Kraftlaget herimot, skal det for hver gang erlegge en konvensjonalbot av inntil kr. 1 — en krone — pr. kW. pr. døgn etter vedkommende departements nærmere bestemmelse.

4. *Kraftens anvendelse.*

For så vidt Kraftlaget anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner føye til å gripe inn, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivning.

5. *Norske funksjonærer og arbeidere.*

Kraftlaget skal til anlegg og drift utelukkende anvende funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Vedkommende myndighet kan dog tillate unntagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig. Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot, kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i Kraftlagets tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti kroner — for hver person.

6. *Norsk arbeide og materiell.*

Kraftlaget skal ved bygging og drift av det elektriske anlegg anvende norske varer for så vidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeide og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristilleg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll).

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer, når særlige hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post, erlegges konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7. *Forsikring.*

Forsikring tegnes i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8. *Kraftavståelse.*

Kraftlaget er forpliktet til å avstå inntil 10 pst. av den leiede kraft til de kommuner, derunder også fylkeskommuner som Kongen bestemmer.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som etter leiekontrakten gjelder for Kraftlaget og kan forlanges uttatt etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet enten dette tilhører Kraftlaget eller vannfalllets eier.

Forårsaker kraftens uttagelse økede utgifter, bæres disse av dem som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lock-out må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraftlaget har rett til å forlange et varsel av et år for hver gang kraft uttas.

Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

9. *Kontroll.*

Kraftlaget har å underkaste seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av foranstående betingelser.

De med kontrollen forbunne utgifter erstattes det offentlige av Kraftlaget etter nærmere bestemmelse av departementet.

10. *Overtredelse av konsesjonsbetingelsene.*

Overtredelse av foranstående poster 2 og 9 medfører i gjentakelsestilfelle tap av konsesjonen således at reglene i lov nr. 16 av 14 desember 1917, om ervervelse av vannfall m. v., §§ 31 og 32 får tilsvarende anvendelse.

Behandlet i hovedstyremøte den 20 november 1939.»

En legger ved sakens dokumenter, hvori blant erklæring i henhold til ervervslovens § 24 om at det ikke foreligger noen avtale, siktende til å overdekke det virkelige forhold med hensyn til Ytre Fjordane Kraftlags be-

styrelse, samt avskrift av vedkommende kraftleiekontrakt.

Departementet vil etter det foreliggende rå til at det i samhøve med ervervslovens kap. IV blir meddelt Ytre Fjordane Kraftlag tillatelse til å leie inntil 1500 kW. fra A/S Bremanger Kraftselskap og at tillatelsen blir tilknyttet de betingelser som hovedstyret har foreslått.

Da det gjelder spørsmål om leie av kraft til alminnelig elektrisitetsforsyning er det

ikke foreslått betinget avgift til stat eller kommuner. For øvrig er vilkårene de vanlige.

Departementet

tilråder:

Det tillates i samhøve med lov nr. 16 av 14 desember 1917 kap. IV Ytre Fjordane Kraftlag å leie inntil 1500 kW. fra A/S Bremanger Kraftselskap på de betingelser som er tatt inn i Arbeidsdepartementets foredrag av 15 desember 1939.